

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ: Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Vesna Prčić (predsjednica)
Slaven Bačić, Dušica Dulić,
Ivan Gregurić, vlč. Josip Pekanović
Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Tomislav Žigmanov**V. D. DIREKTORICA
I ODGOVORNA UREDNICA:**

Jasminka Dulić

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNE UREDNICE:**

Zvonko Sarić

REDAKCIJA: Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bašić Palković (kultura)
Dušica Dulić (politika)
Zvonimir Perušić
Dražen Prčić (sport i zabava)
Nada Sudarević (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)**TEHNIČKI UREDNIK:**

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA: Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić**LEKTORICA:** Katarina Vasiljčuk**KOREKTOR:** Mirko Kopunović**TELEFON:** ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78**ŽIRO RAČUN:** 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.co.yu**WEB:** www.hrvatskarijec.co.yu**TISAK:** »Rotografika« doo Subotica
List je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine
pod rednim brojem 73.CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

U paketu

U prvih mjesec dana od unilateralnog proglašenja neovisnosti Kosova pitanje tko će i kada priznati tu »novu realnost« bila je stalna tema. U prvom mjesecu Kosovo je priznalo trideset zemalja, no niti jedna zemlja susjedna Srbiji. Ovoga su tjedna tri susjedne zemlje u paketu to učinile među njima i Hrvatska.

Time prestaju nagađanja kada će uslijediti priznanje od strane pojedinih zemalja u regiji, no i dalje ostaje pitanje kako će se to odraziti na odnose u regiji, kako na gospodarsku suradnju a posebno kako na međunacionalne odnose u samoj Srbiji.

Ono što je bilo očekivano dogodilo se u srijedu, 19. ožujka. Objavljena je zajednička izjava vlada Hrvatske, Mađarske i Bugarske u svezi njihovih predstojećih nacionalnih odluka o priznanju Kosova a zatim su i Vlade pojedinačno o tome odlučile. U zajedničkoj izjavi se ističe kako je Deklaracija o neovisnosti Kosova uslijedila nakon što su propali svi naponi međunarodne zajednice u iznalaženju dogovornog rješenja između Beograda i Prištine o statusu Kosova, te da je u tim okolnostima, promjena neodrživog statusa quo bila neizbježna.

Sve tri države pridaju iznimno značaj najvećem stupnju stabilnosti u Jugoistočnoj Europi, ističe se u izjavi, podržavaju daljnje jačanje veza između Srbije i Europske Unije i očekuju nastavak razvoja dobrosusjedskih odnosa sa Srbijom i dobrih odnosa sa srpskim narodom. Iz Beograda su, s druge strane, poslale poruke kako će u slučaju priznanja, do »zahlađenja« u odnosima ipak doći.

J. D.

Hrvatska priznala Kosovo: sa sjednice Vlade

Građani Subotice i Sombora o predstojećim lokalnim izborima

U iščekivanju boljeg života 8

Najveći neredi od proglašenja kosovske neovisnosti

Ulični rat u Kosovskoj Mitrovici 9

U Lukovdolu počelo 45. »Goranovo proljeće«

Jasni Melvinger uručen »Goranov vijenac« 28

Blanka Vlašić, svjetska prvakinja u skoku u vis

Ne propuštam važne visine 42,43

UKRATKO

Kosovsku neovisnost priznaje sve više zemalja

Kanada i Japan priznali su ovoga tjedna neovisnost Kosova, a zajedničkom su izjavom to u srijedu najavile i Mađarska, Bugarska i Hrvatska. Time se broj država koje su priznale Kosovo popeo na preko 30. Prije toga neovisnost Kosova priznali su: Avganistan, Albanija, SAD, Njemačka, Francuska, Velika Britanija, Italija, Slovenija, Letonija, Estonija, Poljska, Luksemburg, Belgija, Nizozemska, Švedska, Danska, Finska, Austrija, Irska, Švicarska, Island, Norveška, Turska, Kostarika, Peru, Malezija, Australija i Senegal. Crna Gora i Makedonija suzdržane su po tom pitanju. BiH je priopćila kako neće za sada priznavati Kosovo, a parlament Republike Srpske je usvojio rezoluciju kojom se odbacuje jednostrano proglašena neovisnost Kosova.

Rusija i Kina protive se neovisnosti Kosova, dok više zemalja EU ima rezerve glede priznavanja jednostrano proglašene neovisnosti, uključujući Španjolsku, Grčku, Slovačku, Rumunjsku i Cipar.

Hrvati većinom za priznavanje Kosova

Većina građana Republike Hrvatske podupire priznanje Kosova i ne boji se daljnje destabilizacije regije, vidi se iz istraživanja koje je agencija Puls provela potkraj veljače, a objavljeno je u ponedjeljak.

Prema rezultatima Pulsova istraživanja na uzorku od 600 punoljetnih građana Hrvatske, oko 79 posto građana podržava hrvatsko priznanje Kosova. Njih 28 posto smatra da je Hrvatska trebala priznati Kosovo bez odgađanja, a većina od 51 posto drži da se Hrvatska ne treba žuriti s priznavanjem Kosova, odnosno da to treba učiniti u najpovoljnijem trenutku za Hrvatsku.

Oko 12 posto građana smatra da Hrvatska ne bi trebala priznati Kosovo sve dok se ne postigne dogovor između Srbije i Kosova o eventualnoj kosovskoj neovisnosti, što u praksi znači protivljenje priznanju jednostrano proglašene neovisne države. To stajalište češće podržavaju ispitanici iz Dalmacije i Slavonije, te više obrazovane osobe. Također, vidi se iz rezultata ispitivanja, većina građana, njih 56 posto smatra da je vjerojatnost izbijanja oružanih sukoba u regiji kao posljedica proglašenja neovisnosti Kosova mala ili nikakva. Samo oko 14 posto ispitanika vjeruje u veliku ili vrlo veliku vjerojatnost izbijanja oružanih sukoba u regiji.

Uvećan obujam programa na hrvatskom jeziku na RTV2

»Prizma« dva puta tjedno

Prema novoj programskoj shemi na Radio-televiziji Vojvodine, koja je startala početkom tjedna, program na hrvatskom jeziku bit će višestruko uvećan, najavljuje urednik ovog programa *Dragan Jurakić*. Polusatna emisija »Prizma«, koja je na drugom kanalu RTV-a dosad emitirana svakog drugoga tjedna, moći će se gledati svakog tjedna u novom terminu – subotom od 16,30 sati. Repriza emisije, s mogućim izmjenama u sadržaju zbog aktualnosti, bit će emitirana utorkom u 12,10 sati.

Također, dio dogovora o proširenju programa na jezicima nacionalnih manjina je

i povećanje programa iz matičnih zemalja. Tako bi se svake nedjelje od 16,30 sati na programu trebale naći emisije iz produkcije HTV-a. »Nacionalna vijeća su dobila zadaću regulirati pitanja nabave ovih programskih sadržaja. Nadam se da ćemo već idućeg tjedna tim povodom ići u Zagreb«, kaže Jurakić.

On smatra kako i pokraj ovakvog proširenja programa, hrvatska zajednica sukladno svojoj veličini treba težiti izjednačavanju u pravima na informiranje s ostalim manjinama na pokrajinskom javnom servisu.

D. B. P.

Sjednica Vijeća DSHV-a

Izabrani kandidati za izborne liste

Budući izbori na svim razinama bili su glavna tema II. sjednice Vijeća DSHV-a, najvišeg tijela stranke između dvije skupštine, održane u utorak u Subotici.

Vijeće je jednoglasno donijelo odluku da kandidat DSHV-a na listi DS-a za izbore na republičkoj razini za Skupštinu Republike Srbije bude predsjednik DSHV-a dipl. ing. *Petar Kuntić*.

Kandidati DSHV-a na listi DS-a za izbore na pokrajinskoj razini za Skupštinu AP Vojvodine bit će *Dužo Runje* (podružnica Subotica) i *Dragan Jurakić* (podružnica Sombor).

Kandidati DSHV-a u predizbornoj koaliciji s DS-om i G-17 + (»Za europsku Suboticu«) bit će: *Lozika Jaramazović*, *Pere Horvacki*, *Marinko Jadrjević*, *Josip Petreš*, *Siniša Skenderović*, *Marijana Čović*, *Ivica Mamučić*, *Josip Horvat* i *Verica Kujundžić*.

Vijeće je odlučilo da će kandidati DSHV-a na izbornoj listi »Za europski Sombor« biti: *Mata Matarić* (Sombor), *Snežana Periškić* (Bački Monoštor) i *Adam Tubić* (Bački Breg).

Kandidati na izbornoj listi »Za europski Apatin« bit će: *Stipan Siladev* (Sonta), *Andrija Adin* (Sonta) i *Renata Kuruc* (Sonta).

Kandidatkinja DSHV-a na izbornoj listi »Za europski Bač« bit će *Ruža Pejčić*.

Na sjednici je izabran i Središnji izborni stožer DSHV-a, donesen izborni program stranke, te verificiran plan izbornih aktivnosti. DSHV planira organizirati predizborne skupove u – Bačkom Bregu, Svetožaru Miletiću, Starom Žedniku, Đurđinu, Bačkom Monoštoru, Baču, Sonti, Tavankutu, Maloj Bosni i Somboru.

Središnja izborna konvencija DSHV-a potpori liste »Za europsku Srbiju« održat će se u Subotici 5. svibnja u KTC-u, s početkom u 20 sati.

Raspored održavanja promocija DSHV-a na izborima 2008. na svim razinama

1. Bački Breg 7. travnja, ponedjeljak, 18 sati, Dom kulture
2. Svetožar Miletić (Vrb. Stan) 7. travnja, ponedjeljak, 20 sati, Dom kulture
3. Stari Žednik 11. travnja, petak, 18 sati, Dom kulture
4. Đurđin 11. travnja, petak, 20 sati, Dom kulture
5. Bački Monoštor 18. travnja, petak, 20 sati, Dom kulture
6. Bač 25. travnja, petak, 17 sati, Dom kulture
7. Sonta 25. travnja, petak, 20 sati, Dom kulture
8. Tavankut 26. travnja, subota, 20 sati, Dom kulture
9. Mala Bosna 28. travnja, ponedjeljak, 20 sati, Dom kulture
10. Sombor 4. svibnja, nedjelja, 20 sati, Dom kulture
11. Središnja promocija Subotica 5. svibnja, ponedjeljak, 20 sati, KTC.

Čestitka predsjednika HNV-a Branka Horvata

U iščekivanju najvećeg kršćanskog blagdana – Uskrsa, s radošću očekujemo zoru uskrsnuća, nakon tame Velikoga petka, s nadom da svi mi, koji smo u poteškoćama, problemima, nevoljama života, možemo naći put prema istinskoj sreći i izlasku iz mraka u svjetlo.

Isusovo uskrsnuće je znak nade da su promjene i novi život mogući.

U toj nadi u ime Hrvatskog nacionalnog vijeća, i u svoje osobno, svima od srca želim sretan Uskrs!

Dio hrvatske zajednice ostao bez radijskog programa na materinjem jeziku

Reemitiranje kao alternativno rješenje

Kao što smo u prošlom broju pisali, preklaskom Radio Subotice na novu lokalnu frekvenciju 104,4 Mhz – nakon što je izgubila regionalnu 91,5 – dio hrvatske zajednice izvan Subotice ostao je bez mogućnosti pratiti program na svojem materinskom jeziku.

Predsjednik HNV-a *Branko Horvat* je to nazvao kršenjem stečenih prava hrvatske manjine u Srbiji.

Međutim, Republička radiodifuzna agencija (RRA) koja je donijela odluku o dodjeli lokalne frekvencije Radio Subotici, smatra kako time nisu ugrožena stečena prava pripadnika hrvatske manjine izvan Subotice. U izjavi za program na hrvatskom jeziku Radio Subotice, predstavница za javnost RRA *Jelena Kolo* je rekla kako bi zajednica trebala imati svoju postaju i tražiti frekvenciju ili da program u svojoj produkciji emitira putem postojećih radijskih i TV postaja u Vojvodini.

REAKCIJA RRA: »Odlukom RRA o dodjeli frekvencija ne umanjuju se ničija stečena prava na informiranje. Nacionalne manjine i dalje imaju zakonska rješenja koja mogu upotrijebiti za informiranje na svojim jezicima. Okončani natječaji su im pružili mogućnost za prijavljivanje kao postajama civilnog sektora, a prema podacima RRA nije bilo takvih inicijativa od hrvatske manjine«, rekla je Kolo.

Upitana – koje mehanizme zaštite stečenog prava hrvatska manjina u Srbiji ima na raspolaganju, predstavница RRA je odgovorila kako hrvatska manjina ima priliku natjecati se za postaje civilnog sektora na onim područjima na kojima će biti ponovljeni natječaji za dodjeljivanje dozvola. Također, ona je dodala i kako bi vodstvo zajednice o ovome problemu trebalo razgovarati s mjerodavnim državnim tijelima,

odnosno javnim servisima pokrajine i republike.

REEMITIRANJE PROGRAMA: Komentar RRA, predsjednik HNV-a *Branko Horvat* ocjenjuje kao »pravdanje sebe«. »Ako vam netko uskrati pravo on je dužan omogućiti vam, odnosno pomoći da se to pravo nadomjesti. Pravno promatrano, mi smatramo da oni nisu u pravu i mi ćemo to svoje pravo tražiti da zaštitimo na drugi način. Tražit ćemo zaštitu svojih prava tamo gdje možemo, s tužbom ili samo s informacijom o tome ići ćemo i do Bruxellesa«, kaže Horvat.

Iako je, kako smatra, u ovom slučaju važno »istjerati pravdu«, moguću alternativu *Branko Horvat* vidi u reemitiranju programa na hrvatskom jeziku Radio Subotice na pokrajinskom javnom servisu. »HNV je ozbiljno zakoračio u razgovore s Radio-televizijom Vojvodine. Osnova je bila televizijski program, ali namjera nam je pokrenuti i pregovore oko emitiranja programa na hrvatskom jeziku na ovoj postaji«, kaže Horvat.

Urednica programa na hrvatskom jeziku Radio Subotice *Ljiljana Dulić* kaže kako bilo koje reemitiranje njihova programa, na frekvenciji čija čujnost pokriva nekadašnju regionalnu, jest alternativa. »Ukoliko bi se program reemitirao na pokrajinskom servisu, pitanje je ima li tamo

Priča RRA ne stoji

Urednica *Ljiljana Dulić* smatra kako »priča« RRA po kojoj hrvatska manjina treba tražiti posebnu frekvenciju u civilnom sektoru – ne stoji. »Da bi se takav jedan medij u civilnom sektoru osnovao, mora se prije toga na državnoj razini riješiti kako će uopće takav manjinski medij raditi i kako će to biti financirano, a to sustavno nije riješeno. Mi smo u zajednici mogli prejudicirati stvari i izaći s takvim prijedlogom, ali što bi se onda dogodilo?«, kaže ona.

prostora za tako što, jer nitko ne želi odstupiti od svojeg termina, budući da su to njihova stečena prava. Ukoliko bi do toga ipak došlo, to bi zahtijevalo izmjene programa, kako on ne bi bio samo subotocentričan, a također i povećanje suradnika, dopisnika i slično«, kaže *Dulićeva*, napominjući i kako uprava Radio Subotice ublažavanje problema s umanjemom čujnošću vidi u slanju zahtjeva RRA da se postave pojačivači prema određenim područjima.

D. B. P.

UKRATKO

Ostavka zamjenice predsjednika SDP-a

Željka Antunović podnijela je ostavku na dužnost zamjenice predsjednika SDP-a. »Nedostaje zajedništva na programskim odlukama i u strategiji stranke«, rekla je Antunović objašnjavajući motive. »Izgubili smo koalicijski potencijal, SDP je ostao bez političkih partnera, a predsjednik *Milanović* izbjegava prihvatiti aktivnu ulogu u razrješavanju takvog stanja. Više puta predlagala sam da se ovim pitanjima bavi vodstvo SDP-a. U mojem zadnjem pokušaju predsjednik stranke direktno mi je rekao da u tom pogledu nemam niti ingerencija niti odgovornosti. Moje shvaćanje funkcije zamjenice predsjednika bitno se razlikuje od takvog stava. Kako na negativne procese ne mogu utjecati, ne preostaje mi ništa drugo nego da podnesem neopozivu ostavku.«

Nastavljeno suđenje za Ovčaru

Saslušanjem dvojice svjedoka obrane, u ponedjeljak je pred Specijalnim sudom za ratne zločine u Beogradu nastavljeno ponovljeno suđenje optuženima za ratni zločin na Ovčari kod Vukovara 1991. godine. Ponovljeno suđenje počelo je u ožujku prošle godine, nakon što je Vrhovni sud Srbije ukinuo presudu kojom je 14 optuženih bilo osuđeno, a dvojica oslobođena krivnje, zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Tada su za ubojstvo 200 hrvatskih ratnih zarobljenika iz vukovarske bolnice na 20 godina zatvora bili osuđeni zapovjednik TO Vukovara i njegov zamjenik *Miroslav Vujanović*, kao i zapovjednik »Leve Supoderice« *Milan Lančuzanin*, te teritorijalci *Predrag Milojević*, *Predrag Dragović*, *Đorđe Šošić*, *Miroslav Đanković*, *Ivan Atanasijević* i (tad u odvojenom postupku) *Saša Radak*.

Na 15 godina zatvora bili su osuđeni *Vujo Zlatar*, *Milan Vojinović* i *Jovica Perić*, na 12 godina *Predrag Madžarac*, *Nada Kalaba*, jedina žena među optuženima osuđena je na devet, a *Goran Mugoša* na pet godina zatvora, dok su optuženi *Marko Ljuboja* i *Slobodan Katić* bili oslobođeni zbog nedostatka dokaza.

Dosad je za ratni zločin na Ovčari pravomoćno osuđen jedino nekadašnji pripadnik TO Vukovara *Milan Bulić*, prvotno na kaznu od osam godina zatvora, koja mu je presudom Vrhovnog suda Srbije smanjena na dvije, zbog lošeg zdravstvenog stanja.

Pastirska poruka mons. Đure Gašparovića za Uskrs

Uskrsnuće sve pokreće

»Tada uđe i onaj drugi učenik, koji prvi stiže na grob, i vidje i povjerova« (Iv 20,8). To reče Ivan apostol o sebi. No, prije jednog i drugog učenika »rano ujutro, još za mraka« (Iv 20,1) na grobu je Marija Magdalena; našla je dignut kamen s groba; javlja Petru i Ivanu: »Uzeše Gospodina iz groba i ne znamo gdje ga staviše« (Iv 20,2). Vijest o tome potiče apostole, te Petar i Ivan trče na grob; nadoše povoje i ubrus. Grob je prazan, Gospodin je uskrsnuo. Vječna je poruka uskrsnog dana da je Isus uskrsnuo. No, ova dva učenika se ne zaustavljaju na praznom grobu, kao da im prazan grob nije dovoljan dokaz uskrsnuća. U praz-nom grobu je bio mir, ali to nije onaj mir Krista Uskrsloga.

Apostoli nemaju mira. Oni traže Uskrsloga. Idu mu ususret. Oni ga moraju susresti, vidjeti ga, čuti njegov glas i prepoznati ga. Tako ga je prepoznala Marija Magdalena kad je nazvao imenom. Prepoznali su ga i apostoli kad ih je pozdravio s »Mir vama« i to je bio onaj mir koji su tražili. Gorjelo je srce dvojici učenika na putu u Emaus dok im je tumačio Pisma i otvorile su im se oči kad je prelomio kruh. Priznao je Toma da je Isus živ kad je opipao mjesta čavala. I tako susret za susretom, razgovor za razgovorom, lomljenje kruha i blagovanje, prepoznavanje po ranama.

To je dinamika i našega života u svakom susretu s Uskrslim Kristom. Ne zaustavljamo se na praznom grobu. Želimo susret s njime, želimo ga čuti i slušati, prepoznavati ga sve više. Želimo osjetiti njegov mir koji nam ostavlja, koji nam daje.

Uskrs je svetkovina nad svetkovinama, sunce svih blagdana, temelj i sigurnost naše vjere, ispunjenje čovjekovih nada, otvoreni put i istina našega spasenja, pobjeda života nad smrću, svjetla nad tamom, milosti nad grijehom. Krist je uskrsnuo, pobijedio je smrt i ostavio prazan grob, zato da čovjek živi dok očekuje dan sigurne pobjede nad smrću, dan vlastitog uskrsnuća i novoga života u Kristu, dan mira.

»Mir vama!« (Iv 20,19). Uskrsli Gospodin tako pozdravlja svoje apostole, tako pozdravlja i nas. Daje nam do znanja da je u njemu naš mir, on je naš mir i sloboda od smrti. U Uskrsnom Isusu je izmirenje ljudi i Boga, ljudi međusobno. Biti kršćanin znači biti obdaren Bogom, pravim mirom, Uskrsnim Isusom Kristom, Božjom milosti mira, ljubavi u miru; i još: sve to ponuditi drugima, donijeti u srca i u svijet Boga mira, duha ljubavi, mira i pomirenja.

Zato nam je u ovim vremenima potrebna proslava Uskrsa, potreban nam je Uskrs.

Uskrs je potreban srcima koja više ne vjeruju u smisao i snagu prijateljstva i stvarne dobrote. Uskrs je potreban svima koji misle da je praštanje slabost, svima koji vlastitim životom poštenja prkose svakom zlu i svim zlim silama. Uskrs je potreban svima nama kad u životu dopustimo da klica mržnje, zla i osvete dotakne prostor naše duše. Uskrs je potreban mladima koji stoje pred osnivanjem obitelji, pred početkom novoga života u ostvarenju življene ljubavi. Potreban je obiteljima čiji su se članovi umorili u obiteljskoj ljubavi, te misle da više ne mogu praštati i miriti se. Uskrs je potreban onima koji su na kraju svog ovozemaljskog hoda kako bi osjetili da će svako učinjeno dobro biti nagrađeno.

Kristovo uskrsnuće svima nam je potrebno. Ono je jedina stabilna točka koja sve pokreće, od koje se polazi, koja sve privlači i koja sve ispunja snagom.

Neka po ovom Uskrsu u našim životima uskrsne nova radost koja je jača od svega. Neka nestane straha i neizvjesnosti, neka nestane tame. Zašto čovjeku ne bi bilo dopušteno da živi sretno i smireno? Da živi u onom miru koji mu je donio Uskrsli Krist kad je rekao: Mir vama!

Svima sretan i blagoslovljen Uskrs!

Mons. Đuro Gašparović

Obilježen Dan hrvatske zajednice – blagdan Sve

Zaštitnik hrva

Dan hrvatske zajednice, blagdan svetog Josipa, obilježen je u srijedu, 19. ožujka. Nakon svete mise u crkvi svetog Roka u Subotici održan je prigodan program i domjenak u organizaciji Hrvatskog nacionalnog vijeća.

Sveti Josip je zanimljiv svetački lik. Zaštitnik je hrvatskog naroda i hrvatske domovine. On je svetac koji mnogo govori bez ijedne riječi. U svojoj skrovitosti potvrđuje se svojim djelima, svojim postupcima, uvijek spreman na savršenu poslušnost Bogu. Zaručnik je Marijin i Isusov

Uskrsnja čestitka gradonačelnika Subotice Géze Kucsere

Vjera u snagu ujedinjenja

U ime lokalne samouprave svim građanima Subotice želim sretne i blagoslovljene Uskrsnje blagdane, u nadi da će i ovaj blagdan proteći u miru.

U duhu uskrsnuća i preporoda, vjerujemo u snagu našeg ujedinjenja i istrajnost koja će unatoč svim poteškoćama donijeti dugo očekivane plodove.

Géza Kucsere, gradonačelnik

otog Josipa

hrvatskog naroda

hranitelj. Bio je iz Davidove kraljevske dinastije, a po zanimanju je bio tesar. Sveti Matej, apostol i evanđelist, kaže za nj da je bio pravednik, što znači krepstan i svet muž. Ostao je zbunjen kada je vidio da je Marija trudna, a nije znao na koji način se to dogodilo. Bio je siguran da je čestita žena te da izbjegne govorkanja i sve negativno što bi za nju slijedilo, odlučio ju je potajno otpustiti.

No kad ga je Božji anđeo poučio da je trudna po Duhu Svetome, prihvatio je bez bojazni Božji plan. Išao je s Marijom u Betlehem na popis pučanstva i tada se rodio Isus. Potom je bježao u Egipat pod Herodovom smrtnom prijetnjom Isusu. Hodočastio je s dvanaestogodišnjim Isusom i Marijom iz rodnog Nazareta u Jeruzalem i zabrinuto je tražio Isusa, koji se bio izgubio. O kasnijem životu i kada je umro ne znamo ništa.

Štovanje sv. Josipa započelo je oko 850. godine u Reichenauu, a kasnije su ga osobito promicali sveti Bernard iz Clairvauxa, sveta Tereza Avilska, sveti Franjo Saleški, Ivan Gerson, franjevci i papa Siksto IV., koji je uveo blagdan sv. Josipa obveznim za svu Crkvu. U sjevernim krajevima Hrvatske štovanje su mu širili isusovci, a Hrvatski sabor na svom zasjedanju 9. i 10. lipnja 1687. godine proglasio ga je zaštitnikom hrvatskog kraljevstva. Hrvatska zajednica u Srbiji dan Svetog Josipa proglasila je jednim od svoja četiri blagdana.

Svijest o tome da je sveti Josip zaštitnik hrvatskog naroda nije osobito zaživjela, ali su hrvatski biskupi na svom zasjedanju u Splitu 1972. godine rekli kako je »odluka Hrvatskog sabora iz 1687. godine i sada na snazi, jer Sabor nije imao u vidu apstraktno hrvatsko kraljevstvo, nego hrvatski narod, koji nadživljuje sve peripetije oko svoga suvereniteta...«

Z. P.

ČESTITKA

U povodu Uskrsa, najvećeg kršćanskog blagdana, DSHV želi članovima simpatizerima i svim ljudima dobre volje da provedu ovaj blagdan u miru, ozračju ljubavi i sreće u krugu svojih obitelji. Vjerujemo da će nam Uskrsli dati nadu da u ovim teškim vremenima nađemo najbolja rješenja, kako bi mogli izaći iz svih zamki ovih vremena i izabrati pravi put, put uvažavanja, europskih integracija i suživota sa svim ljudima i narodima. Bez vjere u Uskrs sav naš napor bi bio uzaludan.

S tim mislim i nadama DSHV želi svim onima koji ga slave sretan i miran Uskrs.

Petar Kuntić, predsjednik

SVIM NAŠIM ČLANOVIMA, SIMPATIZERIMA I GRAĐANIMA
ŽELIMO SRETNE USKRŠNJE BLAGDANE

DEMOKRATSKI SAVEZ
HRVATA U VOJVODINI

Uskrsna poruka dr. Ivana Penzeša,
subotičkog biskupa

Uskrs je pobjeda života zauvijek

Otajstvo uskrsnuća možemo ispravno razumjeti samo ako ga dovedemo u vezu sa smrću Isusa Krista koja mu je prethodila. Smrt i uskrsnuće, umiranje i ustajanje iz mrtvih veoma su usko povezani.

Najveličanstvenija vijest Uskrsa oduševljeni je uzvik učenika: Isus je uistinu uskrsnuo! Ta vijest nadmašuje sve i ostaje aktualna sve do kraja svijeta.

Uskrs je Božje obećanje: ništa te toliko ne može ugroziti da ti onemogući traženje života, pa čak ni sama smrt! Sigurno je da čovjek jednom mora umrijeti, ali čak ni to ne mora ubiti njegovu volju za životom. Ma koliko grobova na svijetu bilo zadnju riječ nema smrt, nego život! Grob je prazan i zato je opravdano pitanje: što tražite živoga među mrtvima?

Bog nas je pozvao na život. Život, uskrsni život, počinje ondje gdje je u meni riječ »Želim živjeti!« jača od one »Tako mi ide loše u životu!«. Uskrsni život počinje onda kad svijet i ljude počinjem promatrati Božjim očima, umjesto da stalno mrmljam. Uskrsni život započinje ondje gdje se učim malo milosrdnije postavljati prema svojim ograničenjima i hirovima, pa tako i prema onima kod drugih ljudi. Život, uskrsni život, započinje ondje gdje krećem u potragu za onim silama i sposobnostima koje, doduše, u meni drijemaju, ali još nisu mogle izaći na svjetlo. Na jednoj uskrsnoj čestitci stoji ova misao: »Imaš više mogućnosti no što slutiš, a da ne spominjemo mogućnosti koje Bog ima s tobom.« Ukratko, uskrsni život započinjem kad se odlučim da će moja čežnja za životom i životna radost imati više prostora i veću težinu nego iskustva koja me čine potištenim.

Kako izgledaju naša uskrsna iskustva? Svake godine slavimo Uskrs. Nekako je sve postalo lijepim kršćanskim običajem. Koga to doista onako životno pogađa? Uskrsno evanđelje bi nas zato htjelo prodrtati. Svetkovina Uskrsa je slavlje koje bi meni osobno htjelo nešto reći. To vidimo iz toga što Isus Mariju oslovljava po imenu. Oslovljavanje po imenu podsjeća nas na naše krštenje. Po njemu smo postali Božji sinovi i kćeri, ljudi budućega svijeta, svijeta u kome više neće biti smrti, svijeta u kojem ćemo živjeti zauvijek sretni. Na taj osobni Božji dar nama, svakom pojedinačno, želi nas podsjetiti svetkovina Uskrsa. To bi nas trebalo životno dirnuti.

Druga bitna poruka svetkovine Uskrsa pokazuje se u Marijinu obraćanju Isusu. Kroz promjenu perspektive ona prepoznaje da je taj Uskrsli identičan s onim Umrlim. Takva promjena perspektive čuva naš život od toga da određena područja kao što je smrt izbacimo i zanemarimo, pa tako skliznemo u površnost. Pobjedom nad smrću Isus je, upravo za ljude koji prolaze tamne trenutke svojega života, postao suputnikom, prijateljem koji prolazi s njima zajedno i visine i doline. Uskrs bi nas, dakle, htio pozvati na uskrsno prijateljstvo s Kristom, na prijateljstvo koje ne možemo zaslužiti, nego nam se ono daruje. Isus nam se uskrsnućem daruje kao suputnik kroz život, kao što je bio suputnikom onim učenicima na putu u Emaus.

Marija je u susretu s Isusom prepoznala kako ju je Uskrsli bogato obdario. Radovala se tomu te iz te radosti kliče: Vidjela sam Gospodina! Takvu uskrsnu radost želim svima vama!

Ovim mislim želim svima sretan Uskrs i obilje blagoslova od Uskrslog Spasitelja!

+ Ivan biskup

Građani Subotice i Sombora o predstojećim lokalnim izborima

U iščekivanju boljeg života

Ljiljana Dulić, profesorica

Nažalost, mislim da će tema o Kosovu u Europskoj Uniji biti presudna na predstojećim lokalnim izborima i odvlačiti pozornost od tema koje utječu na poboljšanje uvjeta svakodnevnog življenja i suživota, a koje bi trebale nama biračima biti presudne pri izboru kandidata na lokalnim izborima. Ima mnogo tema koje bi trebale biti dominantne na predstojećim lokalnim izborima, kao što je rješavanje kanalizacijske mreže i asfaltiranja ulica, rješavanje izgradnje kazališta u Subotici, kompleksa bazena, prečistača, biciklističkih staza, Y-kraka, uređenje Palića,

sprječavanje onečišćenja okoliša, sankcioniranje zagađivača, očuvanje tradicijskih gradskih manifestacija i privlačenje turista, budući da imamo što pokazati! Naša generacija čeka već 18 godina da stvari u ovoj državi krenu nabolje, da se neke stvari i problemi riješe na lokalnoj, a osobito na državnoj razini.

Zvonimir Peić, agronom

Nakon privatizacije Peščare, kao tehnološki višak ostao sam bez posla. Imam 59 godina, a starije ljude sada nitko ne želi zaposliti, iako oni imaju znanja i radnog iskustva. To je jedna od tema koja bi trebala dominirati na lokalnim izborima. Jedna od gorućih tema je osiromašenje seljaka. Visoka je cijena ulaganja u proizvodnju, a niske su cijene prodaje. Buduća lokalna samouprava bi trebala pronaći načina za veću pomoć poljoprivrednim proizvođačima. Također bi važna tema trebalo biti i rješavanje lokacije budućeg regionalnog deponija.

Zoran Čota, pravnik

Mišljenja sam kako na predstojećim lokalnim izborima u Općini Sombor za opredjeljivanje birača neće biti presudna tema o Europi i Kosovu. Svima je potreban bolji život, a ne visoka politika koja se ne može rješavati iz kuta pojedinca. Na somborskim lokalnim izborima će svakako dominirati komunalni i ekonomski problemi, problemi rješavanja osnovne strukture grada Sombora i okolice, te problemi u poljoprivredi. Mnogi gospodarski subjekti su u godinama iza nas ugašeni, veliki broj ljudi je ostao bez posla i to je najveći problem koji bi se trebao rješavati u lokalnom parlamentu. Općina Sombor je u odnosu na ono što je nekada značila u povijesnom, kulturnom, ekonomskom i gospodarskom smislu kao regija u potpunosti zapostavljena.

Vladislav Kuntić, obućar

Stanje u Somboru je alarmantno. Gospodarstvo je u kolapsu. Mislim kako bi naglasak trebalo staviti na samozapošljavanje ili neki drugi vid zapošljavanja čime bi se pospješio natalitet. Nažalost, svi se baziraju na jedno dijete, za dvoje nemamo dovoljno sredstava, a za treće da i ne pričam. Nekada se nije gledalo na treće, peto ili čak deseto dijete, ali današnji uvjeti i zahtjevi života primoravaju čovjeka na drugačije planiranje, odnosno čovjek ne planira obitelj. Politička opcija koja će u Somboru ponuditi veći stupanj zapošljavanja, koja će pokrenuti gospodarstvo, a prije svega dati naglasak na poljoprivredu je prava politička opcija. Moje je mišljenje kako bi državu trebali voditi ekonomisti, a ne političari. Iz zdrave ekonomije pristižu financije i onda bi politika došla na svoje. Poljoprivrednik koji najviše radi i kojem bi trebala pripasti maksimalna zarada ostaje na minimali, a netko treći skuplja vrhnje.

Stipan Pekanović, poljoprivrednik

Trenutačno ne vidim političku opciju koja bi mogla donijeti boljitak gradu Somboru. U neku ruku sam, kao i puno drugih ljudi, pomalo razočaran u demokratsku opciju, odnosno u njenu razjedinjenost. Sve socijalne strukture građana imaju načina upoznati se s političkim opcijama i mogu se odlučiti za svoje kandidate. Najvažnija stvar koja bi trebala dominirati na izborima je bolji život. U posljednjim godinama narod nije iskusio bolji život, čak imam dojam kako smo u jednom malom nazadovanju. Demokratska

proeuropska opcija bi mogla pridonijeti boljitku pod uvjetom da se bore za svaki glas koji im je povjeren.

Šima Raič, poljoprivrednik

Dolaskom demokratskih vlasti osjetili smo boljitak u odnosu na prijašnje vlasti. Ljudi će glasovati za onoga tko je prepoznatljiv i tko je učinio dobro za ovaj grad i ljude u njemu. Ulaskom u EU poboljšat će se standard života, povećati zapošljavanje, a pojavit će se i strani investitori. Gospodarstvo u Somboru je uništeno. Mnoge tvrtke su zatvorene. Mnoge nisu prodane, zbog čega je došlo do velikog otpuštanja radnika. Problem nezaposlenosti bit će važna tema na predstojećim lokalnim izborima.

Z. S. i Z. G.

21. ožujka 2008.

Najveći neredi od proglašenja kosovske neovisnosti

Ulični rat u Kosovskoj Mitrovici

U najžešćim sukobima od proglašenja neovisnosti Kosova jedan je UNMIK-ov policajac poginuo, a ozlijeđeno je više od 100 osoba. Policija UN-a morala se povući iz srpskog dijela Kosovske Mitrovice. Predstavnici UNMIK-a i KFOR-a poručili su dan nakon nemira, kako je pređena »crvena linija« u odnosima između Srba i predstavnika međunarodne zajednice.

Do nereda širokih razmjera došlo je u ponedjeljak rano ujutro, kada je UNMIK

povuče sa sjevera Mitrovice, a nadzor je preuzeo KFOR. Uhićeni Srbi isti su dan poslije podne pušteni da se brane sa slobode. Zamjenik šefa UNMIK-a Larry Rossin izjavio je kako među uhićenima u zgradi suda ima i pripadnika MUP-a Srbije. Iz Beograda su to demantirali.

Među ozlijeđenima su deseci pripadnika međunarodnih policijskih i vojnih snaga. Ranjeno je 28 poljskih i 20 ukrajinskih pripadnika sastava UNMIK-a, te 20 francuskih vojnika iz sastava KFOR-a. Uglavnom

u iznenadnoj akciji upao u zgradu Općinskog i Okružnog suda i uhitio pedesetak bivših zaposlenika, koji su tri dana ranije zaposjeli sud tražeći povratak na posao i povratak sudova pod srbijansku jurisdikciju. Dan poslije nereda, u sjevernom dijelu Kosovske Mitrovice nije bilo pripadnika UNMIK policije, ali su naoružani vojnici KFOR-a bili razmješteni ispred suda, zgrade Kosovske policijske službe i UNMIK administracije. Prema naknadno objavljenim informacijama, UNMIK-ovu akciju uhićenja izvelo je više od 500 uglavnom ukrajinskih i poljskih policajaca u sastavu UN-ovih snaga i KFOR-a. Tijekom akcije stotinjak okupljenih Srba kamenjem je napalo policajce i njihova vozila te uspjelo osloboditi 20-ak uhićenih osoba, pa su pripadnici UNMIK-a bili prisiljeni upotrijebiti suzavac.

Nasilje je zatim preraslo u pravi ulični rat koji je trajao satima. Nakon napada Srba na međunarodne snage eksplozivnim sredstvima, ručnim granatama i vatrenim oružjem, policiji UN-a je naredeno da se

je riječ o ozljedama od šrapnela i komadića granata i molotovljevih koktela, kojima su Srbi u Kosovskoj Mitrovici gađali policajce. Predsjednik Srbije Boris Tadić pozvao je UNMIK i KFOR na uzdržavanje od uporabe sile. Istoga dana navečer, u intervjuu RTS-u Boris Tadić je apelirao na sve strane na Kosovu da se uzdrže od nasilja, upozorivši kako »crvene linije nikako ne treba prelaziti«.

Akcija UNMIK-a u Kosovskoj Mitrovici dogodila se 17. ožujka, točno na četvrtu godišnjicu najvećih međuetničkih sukoba na Kosovu, od dolaska međunarodnih snaga 1999. U ožujku 2004. UNMIK-ova policija prije četiri godine pronašla je tijela dvojice albanskih dječaka u rijeci Ibar. Za stradanje dječaka kosovski Albanci optužili su Srbe i organizirali demonstracije koje su prerasle u nasilje, tijekom kojeg je ubijeno 19 ljudi, 954 je ranjeno, a nekoliko tisuća kosovskih Srba napustilo je Kosovo.

Z. P.

Hrvatska i Mađarska priznale Kosovo, Bugarska to najavila za četvrtak

Očekivano teška odluka

Republika Hrvatska u srijedu je priznala neovisnost Kosova. Zbog ove odluke potpredsjednik Vlade iz redova SDSS-a *Slobodan Uzelac* stavio je mandat na raspolaganje. Na novinskoj konferenciji održanoj nakon zatvorene sjednice Vlade premijer *Ivo Sanader* kazao je kako Hrvatska kao susjed Srbije želi dati svoju potporu u razvoju dobrosusjedskih odnosa i napretka. »Znamo da je ovo težak problem za Srbiju, to je i razlog zašto je Hrvatska čekala i razgovarala između ostalog i s vlastima Srbije«, kazao je Sanader, dodavši kako je ovo za Vladu bio »težak zalogaj«.

»Napravili smo puno toga za stabilnost hrvatsko-srpskih odnosa, za koje i dalje držim da su ključ za stabilnost regije«, kazao je Sanader, dodavši kako razumije Slobodana Uzelca.

»Ja razumijem Uzelca, ali istodobno ga želim i dalje u mojoj ekipi kao potpredsjednika Vlade. Naravno, čekat ćemo i na odluku SDSS-a, ali apeliram na naš zajednički projekt, a on je vrlo jasan – normalizacija hrvatsko-srpskih odnosa. Duboko razumijem njegov čin i stajalište da ne može podržati ovu odluku Vlade, razumijem poziciju SDSS-a, no što se mene tiče ja tu odluku neću prihvatiti. Ostajem čvrsto na poziciji da ova koalicija mora ići dalje«, kazao je Sanader.

Prije ovoga Vlada Republike Hrvatske i Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija RH priopćili su da su vlade Republike Hrvatske, Republike Mađarske i Republike Bugarske dogovorile objaviti izjavu u svezi njihovih predstojećih nacionalnih odluka o priznanju Kosova.

»Deklaracija o neovisnosti Kosova uslijedila je nakon što su propali svi naponi međunarodne zajednice u iznalaženju dogovornog rješenja između Beograda i Prištine o statusu Kosova. U tim okolnostima, promjena neodrživog statusa quo bila je neizbježna. Kosovo je slučaj sui generis proizašao iz jedinstvenih okolnosti raspada bivše Jugoslavije, kao i kontinuiranog razdoblja nazočnosti međunarodne administracije«, stoji u toj izjavi u kojoj se ističe da »tri države pridaju iznimno značaj najvećem stupnju stabilnosti u Jugoistočnoj Europi i jasnoj europskoj perspektivi za sve države regije«.

U izjavi se podsjeća da su se institucije Kosova obvezale, između ostalog usvajanjem relevantnog zakonodavstva, na punu implementaciju načela i rješenja predviđenih u Sveobuhvatnom prijedlogu posebnog izaslanika glavnog tajnika UN-a (Ahtisaarijevom planu) o rješavanju statusa Kosova, te da su izrazile spremnost prihvatiti međunarodnu nazočnost na Kosovu u skladu s Rezolucijom 1244 Vijeća sigurnosti UN-a.

»Institucije Kosova trebaju pružiti jamstva za multietničku državu, temeljenu na načelima demokracije, vladavine prava, osiguravanja širokih prava za Srbe i ostale zajednice, uključujući njihovo djelotvorno sudjelovanje u svim institucijama«, ističe se među ostalim u izjavi.

Vlade Hrvatske, Mađarske i Bugarske također ističu da budućnost zemalja regije leži u EU, te se zalažu »za što je moguće ranije potpisivanje Ugovora o stabilizaciji i pridruživanju između Srbije i EU, kako bi Srbija mogla s vremenom postati država kandidatkinja, a kasnije i punopravna članica Europske unije, koristeći raspoloživu europsku pomoć tijekom cijelog procesa«.

»Tri države očekuju nastavak razvoja dobrosusjedskih odnosa sa Srbijom i jačanje tradicionalnih veza s njezinim narodom«, stoji na kraju zajedničke izjave.

Z. P.

Otac Anđelko Jozić, prior karmelićanskog samostana u Somboru

Moje je blaženstvo činiti dobro

Ono što sam dobio od dragoga Boga kao dar nastojim uz Njegovu pomoć prenijeti i predati drugima *

Trenutačno u našem samostanu ima tri svećenika, a bilo bi dobro da nas ima još toliko *

Potreba za molitvom je velika, i sam je Gospodin molio

Razgovarao: Zlatko Gorjanac

Otac Anđelko Jozić, prior karmelićanskog samostana u Somboru, jedini je od redovnika karmelićana koji je živio i obnašao neku službu u svim samostanima Provincije, na što je ponosan i dragom Bogu zahvalan. S ocem Jozićem razgovarali smo, među ostalim, o životu redovnika karmelićana, svetačkom životu oca Gerarda Tome Stantića, te o potrebi za molitvom u našem suvremenom svijetu.

HR: Karmelski je red dobio ime po brdu Karmelu u Izraelu na kojega su se od vremena proroka Ilije, a vjerojatno i ranije, ljudi povlačili kako bi u tišini i sabranosti živjeli povezanost s Bogom. Karmel na hebrejskom znači vrt ili vinograd koji cvate, vrt Božji. Što Vas je privuklo ovome vrtu molitve i meditacije, ali i gorljive djelatnosti?

Dragom Bogu sam zahvalan što sam svoje djetinjstvo mogao živjeti u duboko vjerničkoj obitelji. U mojoj se obitelji molilo zajednički ujutro i navečer svaki dan. Moj pokojni djed, vrlo pobožan čovjek, predvodio je jutarnju i večernju molitvu i to su trenuci kada sam zavolio molitvu i kada sam u molitvi nalazio radost. U crkvi sam ministrirao sve do odlaska u sjemenište i tako bio usko povezan sa svećenicima-fratrima. Tako se rodilo i zvanje. To je Božji dar, ne moja zasluga. Iz mog osmog razreda od dvadesetpet učenika dvanaestero je otišlo u sjemenište. Ako me pitate koliko nas je ustrajalo i postalo svećenicima, reći ću – samo ja. Ostali su završili druge studije, postali obiteljski ljudi i ostali smo prijatelji. Kako baš karmel? Božja volja. Ono što sam ponio iz obiteljskog doma i odgoja – duboku vjeru i molitvu, nastojao sam uz pomoć Božju i suradnju s Njim produbiti i još više zavoljeti i živjeti. Ono što sam dobio od dragoga Boga kao dar nastojim uz Njegovu pomoć prenijeti i predati drugima. Jedino On zna koliko sam u tome uspio. Nastojim se držati onoga što sam napisao na svojoj mladomisničkoj sličici: »Moje će blaženstvo biti – činiti dobro na zemlji«.

HR: Prior ste karmelićanskog samostana u Somboru. Što je zadaća Vas kao priora i koliko somborski samostan ima braće redovnika i svećenika?

Prior sam ove zajednice od svibnja 2005. i mandat mi istječe ove godine. Trenutačno u našem samostanu imamo tri svećenika, a bilo bi dobro da nas ima još toliko. Prošle godine nas je bilo samo dvojica, a u samostanu su još dvojica braće nesvećenika. Pitate me – što mi je zadaća? Sve! Služiti zajednici, koordi-

nirati poslove, primati goste, dogovarati s inženjerima i majstorima poslove, zastupati samostan pred crkvenim i društvenim vlastima i još puno toga.

HR: Koja su pravila po kojima se ravna život redovnika karmelićana?

»Prvotno« je Pravilo Reda Blažene Djevice Marije od Gore Karmela, što ga je dao *Blaženi Albert*, patrijarh jeruzalemski, a potvrdio papa Inocent IV. Ono sadrži nekoliko točaka. To su: o prioru i zavjetima; o priorovoj nadležnosti; stalna molitva; o časoslovu; Kapitul i ispravljanje braće; opomene; o radu; o šutnji; upozorenje braće da poštuju svoga priora i drugo.

HR: Karmelićanska crkva u Somboru trobrodna je bazilika neoromaničkog stila. Nastajala je kroz dugi niz godina, od 1828. do 1904. godine, i čini skladnu cjelinu s dograđenim karmelićanskim samostanom. Ona svojom ljepotom krasi grad Sombor i inspiracija je mnogim umjetnicima. Ipak, na njezinim zidovima nerijetko osvanjuju grafiti s porukama mržnje. Koji je Vaš komentar toga?

U ove posljednje dvije godine i vaš je list o ovom pisao. Često su se pojavljivali grafiti podrugljiva sadržaja, više puta na zidovima samostana, a ovaj zadnji put na pročelju crkve i na križu u parku. Zaslugom gospodina gradonačelnika oni su brzo uklonjeni. Tko ih piše? Hulgani. Mrzitelji ovog grada, kulturne baštine i mrzitelji Katoličke crkve. Nažalost, policija nije efikasna i do sada nije uhvaćen niti jedan huligan.

HR: Koliko samostana, odnosno zajednica, broji Hrvatska karmelska provincija svetoga oca Josipa i u čemu se ogleda njihova povezanost?

Hrvatska karmelska provincija sv. oca Josipa ima 6 samostana-zajednica. To su: Sombor – majka svih zajednica, Zagreb – Remete, Split i Krk, Zidine u BiH i Sofija u Bugarskoj, dakle u trima državama. Najbrojnija zajednica je u Remetama u Zagrebu i u njoj ima redovnika kao u svim ostalim zajednicama. Povezanost se očituje kroz razne susrete i ispomoći.

HR: Nerijetko se u katoličkim medijima govori o manjku svećenika. Imamo dojam kako se danas u potpunosti ostvaruju Isusove riječi: »Žetva je velika, a rad-

nika je malo« (Lk10,2). Koliko je mladih zainteresirano za karmelski red i ima li Hrvatski karmel tendenciju rasta?

Naša provincija je prilično mlada po nastanku. Broji trideset tri svećenika, sedmoricu braće nesvećenika, pet bogoslova, tri novaka i dva sjemeništarca u šest samostana. Prošle godine imali smo tri mladomisnika, a ove godine jednoga. U odnosu na brojnije redove, mi, hvala Bogu, dobro stojimo u odnosu na zvanja. Iz ovih krajeva je nekada bilo puno više zvanja, a sada je broj smanjen.

HR: Kako je najavljen, 20. travnja u

riju bivše Jugoslavije. Znamo kako ovakve orgulje zahtijevaju velika materijalna sredstva za održavanje. Kako se one održavaju i možete li doći do potrebnog novca?

Orgulje koje se nalaze u našoj crkvi spadaju među vrjednije na prostoru bivše Jugoslavije. Izrađene su 1925. godine u radionici »Cecilija« u Salzburgu na temelju pokreta za reformu gradnji orgulja genijalnog dr. *Alberta Švajcera*. Orgulje imaju tri manuala, 43 zvučna registra i 3180 svirala ili piskova i stvaraju izuzetan zvuk, koji svojim sjajem i punoćom snažno doprinosi svečanosti bogoslužja. Danas naše

orgulje pokazuju određene slabosti, što predstavlja žalosnu posljedicu neredovitog održavanja zbog pomanjkanja novca. Početkom ove godine uputili smo molbu gradu i pokrajinskoj vladi za pomoć. Čekamo njihov odgovor.

HR: Knjižnjica somborskog karmelićanskog samostana predstavlja veliko bogatstvo za samostan, ali i za grad Sombor. Koliko knjiga broji vaša knjižnica i kolika im je vrijednost?

Naš samostan ima vrijednu knjižnicu od 17.000 knjiga i, pokraj leksikona, enciklopedija i propovjedničke literature, uglavnom obu-

karmelskoj crkvi u Somboru za svećenika će biti zaređen brat Zlatko Pletikosić. Vjernici iz Sombora se raduju što će imati novog svećenika iz svoga grada. Kakve su trenutačno pripreme brata Zlatka?

Brat *Zlatko Pletikosić* je završio studij teologije. Prošle godine je diplomirao na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i položio je svečane zavjete, te je zaređen za dakona u našem svetišću u Remetama. Trenutačno obavlja duhovne vježbe kao pripravu za svećeničko redenje. U našem samostanu i svetišću u Remetama vrši dakonsku službu, a u Sombor će doći nekoliko dana prije ređenja.

HR: Poznato je kako su orgulje koje se nalaze u samostanskoj crkvi među najvrjednijima na terito-

Otac Anđelko Jozić rođen je 7. siječnja 1953. u Donjem Vukšiću, Brčko, u Bosanskoj Posavini, kao prvo dijete roditelja Petra i pok. Luce. Ima desetero braće i sestara, a sestra rođena iza njega je časna sestra. U najužoj rodbini desetero njih je odabralo duhovno zvanje. Osnovnu školu završava u rodnome mjestu, a 1968. godine stupa u sjemenište i završava klasičnu gimnaziju. Novicijat je imao u Somboru, a Katolički bogoslovni fakultet je završio i diplomirao u Zagrebu. Za svećenika je zaređen 1980. godine po rukama uzoritog kardinala Franje Kuharića. Od 1980. do 1982. godine obnaša službu kapelana u župi Kamen – Split, a zatim biva premješten u karmelićanski samostan Remete – Zagreb, gdje obnaša službu kapelana i službu samostanskog ekonoma. Na provincijalnom kapitolu 1990. godine izabran je za priora remetskog samostana. Sredinom njegova mandata započinje rat u Hrvatskoj i u BiH, te je samostan pun prognanika. Tamo je tada boravilo oko stotinu ljudi.

Na provincijalnom kapitolu 1993. imenovan je za župnika župe Kamen – Split i tu službu, koja mu je ostala u lijepom sjećanju, vrši punih šest godina. Godine 1999. premješten je u novi samostan na Krku, gdje obnaša službu ekonoma punih šest godina. Na provincijalnom kapitolu 2005. izabran je za priora karmelićanskog samostana u Somboru, a mandat mu istječe sredinom svibnja ove godine.

hvaća teme – patrologije, dogmatike, teologije, liturgije, filozofije, povijesti i prava. Najstarije knjige su na mađarskom, njemačkom i latinskom jeziku, a budući da su neki redovnici studirali u Poljskoj ili u Rimu – knjižnica ima i brojna izdanja na poljskom i talijanskom jeziku. Neizrecivo bogatstvo ove naše knjižnice je i znamenito djelo *Mihaela Boninija* »Commentaria in Psalmos Davidicos«, objavljeno u Veneciji 1601. godine.

HR: U karmelićanskom samostanu u Somboru je od 1904. djelovao Sluga Božji – otac Gerard Tomo Stantić sve do svoje svetačke

HR: Otac Gerard Tomo Stantić je uspostavio štovanje Praškog Djeteta Isusa. Koliko se danas poslije gotovo stotinu godina od uspostave štuje Praški Isus?

Puno manje nego u njegovo vrijeme. U našoj crkvi na jednom od oltara postavljen je kip Praškog Djeteta Isusa. Kod njega preko dana gore svijeće, a može se vidjeti kako se ljudi kod kipa zadržavaju i mole.

HR: Koliko svetački život oca Gerarda te ostavljeni pisani dokumenti danas utječu na duhovni život karmelićana?

smrti 1956. godine. Svakoga 24. u mjesecu vjernici se okupljaju na njegovu grobu i mole za zagovor, kao i za njegovo uzdignuće na čast oltara. Dokle je stigao postupak za njegovo proglašenje blaženim i svetim?

Vicepostulator treba raditi duže vremensko razdoblje kako bi netko bio proglašen blaženim i svetim. Kod nekih svetaca ovaj postupak je trajao i po nekoliko stoljeća. Postupak za Slugu Božjega stigao je do toga da je Kongregacija, budući da je pomno razmotrila službeno izvješće, odgovorila potvrdno, to jest, utvrdila je valjanost ovog postupka, sanirajući pri tom što treba sanirati. Što god bi bilo protivno ovome odbacuje se. U tijeku je pisanje teksta o životu i krepostima Sluge Božjega, a kad ovo bude dovršeno i prihvaćeno, slijedi dekret Svetog Oca o »herojskim krepostima« oca Gerarda. Od tada se Sluga Božji može zvati »venerabilis«, to jest – časni Sluga Božji dostojan štovanja i može biti proglašen blaženim ako se na njegov zagovor dogodilo neko čudo, što, opet, mora biti provjereno kako je to određeno crkvenim zakonikom.

Svakom redu je na čast što je netko od braće živio sveto. Meni je posebna radost, a i zahvalnost Bogu, što sam danas u samostanu gdje je Sluga Božji sveto živio, djelovao i na glasu svetosti umro. U svim našim samostanima svaki dan se moli molitva za proglašenje Sluge Božjega blaženim. Mi mu se molimo i njemu se utječemo. A koliko sveto živimo kao on, to jedino dragi Bog zna.

HR: Sveobuhvatna tema korizmenih kršćanskih tribina, koje su se svakog ponedjeljka održavale u Hrvatskom domu, je »Molitva u kršćanskom životu«. Kolika je potreba za molitvom u ovom užurbanom vremenu tehničkih dostignuća i kako se zaustaviti i pronaći svoj kutak za molitvu?

Potreba za molitvom je velika. Neki ljudi žele moliti, ali ne znaju kako. Nažalost, neki ljudi mole samo kad im nešto treba. Zato smo za ovogodišnje korizmene tribine odabrali temu »Molitva u kršćanskom životu«. »Hrvatska riječ« je o svakoj tribini do sada donijela lijep izvještaj i na tome zahvaljujem. Na svakom susretu bude prisutno oko 100 osoba, to je lijepi broj i

jako sam zadovoljan. Kršćaninu je molitva potrebna kao što su našem tijelu potrebni hrana, voda i zrak. Upravo sam jutros u molitvi časoslova pročitao razlaganje o molitvi sv. Tertulijana, prezbitera. On piše: »Molitva će znati duše preminulih pozvati sa same staze smrti, slabe osnaživati, bolesne ozdravljati, opsjednute oslobadati, ključanice zatvorske otvarati. Molitva uništava prijestupe, goni napasti, dokončava progonstva, tješi malodušne, razveseljuje velikodušne, putnike vodi, ublažuje oluju, hrani siromašne, podiže pale i pridržava one koji posreću«.

I sam je Gospodin molio. Povlačio se na samotno mjesto i nekada cijelu noć probdio u molitvi tražeći volju Očevu. On nam je uzor u ustrajnoj molitvi, a i njegova majka Marija.

HR: Jedno duže razdoblje niste bili u Somboru zbog bolesti. Kako naći

je spasonosna, povlašteno mjesto otajstvenih spoznaja. Pritom bol i patnja fizički i ne moraju nestati, ali dobivaju novi smisao, jer je i spasenje koje Krist daruje novi smisao života.

Želim naglasiti i važnost sakramenta bolesničkog pomazanja. Postoji li trenutak kada Krist dodiruje bolesnika i jača ga novim smislom života? Nema sumnje, to je sakrament bolesničkog pomazanja. On je prava i osobna svečanost susreta bolesnika, Krista i Crkve. Obrednik bolesničkog pomazanja donosi biblijski tekst iz Jakovljeve poslanice koji glasi: »Boluje li tko među vama? Neka dozove starije Crkve! Oni neka mole nad njim mažući ga uljem u ime Gospodnje, pa će molitva vjere spasiti nemoćnika; Gospodin će ga podići i ako je sagriješio, oprost će mu se. Preporučimo, dakle, našeg brata milosti i jakosti Kristovoj, da u njemu nađe olakšanje i spasenje«

HR: Hrvatska karmelska provincija svetog Josipa 18. je studenoga 2005. ustanovila Duhovni centar oca Gerarda sa sjedištem u Somboru. Kakav je program ove ustanove i što je njezin cilj?

Svrha Duhovnog centra oca Gerarda je promicanje specifičnog karmelskog apostolata u skladu s konstitucijama i odredbama za primjenu konstitucija Reda bosonoge braće Blažene Djevice Marije od Gore Karmela. Duhovni centar oca Gerarda u Somboru organizira i nudi duhovne vježbe, duhovne obnove, seminare, predavanja, školu molitve i druge sadržaje praktične duhovnosti za različite staleže kao što su – svećenici, redovnici i redovnice, bračni parovi; za različite uzraste – djecu, mlade i odrasle; kao i za različite profesije i duhovne pokrete u Crkvi.

smisao u bolesti i koliko ona može ispuniti čovjeka, odnosno okrenuti ga na dobro?

Bolest je povlašteno mjesto osobnog odnosa s Bogom, jer On ne daje trpjeti onima koji to ne mogu nositi, ili ne žele nositi računajući s Njim. Trpljenje i bol omogućuju nam barem malo osjetiti iskustvo Isusa iz Nazareta. Kako je On i čovjek i Bog, trpljenje i bol postaju jedinstvena prilika našega uranjanja u spasonosno otajstvo, jer iz Isusove patnje dobili smo spasenje. Bol i bolest prilika su da zastanemo u zanosu života i snaga i dopustimo da tamo gdje nedostaju naše snage, Bog nadomjesti svojom snagom. To znači kako će nam prići bliže, a kad Bog bolesnome i nemoćniku dolazi bliže, onda taj susret ima oznaku sakramentalnosti, što je vidljivi znak nevidljive milosti. Kako nam svjedoči evanđelje, Isus nije samo dopustio bolesnicima dotaknuti ga, već je njihove nevolje uzeo na se: »On slabosti naše uze i boli pones« (Mt 8,17). Bolest, istina, čovjeka pogađa egzistencijalno najdublje, ali ako je proživimo kroz susret s Kristom, lijekom i liječnikom čovjekove duše, onda ona postaje

(Jak 5, 14-15). Ovaj sakrament nas vraća Božjem zagrljaju koji liječi i čini hrabrim, ne za tjelesnu bol, već za njene posljedice, patnju i trpljenje. Papa Benedikt XVI. u enciklici »U nadi spašeni« piše: »Čovjek ne ozdravlja tako da se kloni i bježi od patnje, već tako da bude sposoban prihvaćati nevolje, po njima sazrijevati i naći smisao po jedinstvu s Kristom, koji je patnje podnosio s beskrajnom ljubavlju«.

HR: Tko može primiti bolesničko pomazanje?

Mogu ga primiti nemoćni vjernici, bolesnici koji se spremaju na teške operacije i stari, kod kojih je nemoć sve veća. Ja sam ga primio više puta. Ljepotu i snagu ovog sakramenta osobito mogu doživjeti bolesnici i nemoćni koji su svjesni kako je upravo on poput pružene Kristove ruke koja svojim dodirrom liječi ne samo tijelo, već čitavog čovjeka. Zato bolesnik može biti ohrabrenje bližnjima, ako s Kristom može izdići dušu iznad tjelesne nemoći i u svojoj okolini stvoriti mogućnost da u njegovoj bolesti i drugi vide kako može biti spasonosna milost Kristova. ■

Podmetanje lažne dvojbe među srijemske Hrvate

Nezagrižena jabuka razdora

Aveti prošlosti sada su i među Srijemce bacili sjeme razdora, podmetajući im lažnu dvojbu – jesu li »pravi«, ili »veći« Hrvati, oni Srijemci koji su iselili za vrijeme rata, ili oni koji su nakon svega ostali živjeti u njemu

Piše: Zlatko Žužić

Povijest Vojvodine, a poglavito Srijema, koji je etnički gotovo u potpunosti očišćen, povijest je mnogih ljudskih stradanja i tragedija, a posljednji je rat, taj strašni suputnik ljudske povijesti, pokazao jedno od svojih najgorih i najokrutnijih lica.

Što se događa kada politika ulice, predvođena onima koji »ne čuju dobro« i koji »žele da nam kažu«, temeljne civilizacijske vrijednosti baci na lomaču ljudskog ludila, uvjerali su se i stanovnici širom našeg Srijema, koji su u masovnom egzodusu devedesetih godina prošlog stoljeća morali napustiti svoja stoljetna prebivališta.

Naime, već je 9. studenoga 1989. godine, kada je pao i zadnji simbol hladnoratovskog razdoblja, Berlinski zid, postalo jasno kako je počelo veliko svjetsko političko preslagivanje karata što je Hrvatskoj donijelo jačanje embrija pluralizma, a Srbiji »događanje naroda« i »jogurt revolucije«, i sve to u prijelomnim povijesnim trenucima kada se tektonskim promjenama i urušavanjem bivše države otvorila Pandorina kutija novog vrtloga smrti.

Džepovi otpora i glasovi razuma u novonastalom ludilu bili su sve slabiji, a rezultat svega bilo je vrijeme »puno sastanaka – malo rezultata«, a nedugo zatim uslijedilo je vrijeme »malo sastanaka – puno krvi«.

»PITANJE SVIH PITANJA«: Desetak godina kasnije, napokon su se na političkoj sceni pojavili i političari svjesni činjenice da je već odavno borbu s »bojnom polja« trebalo preseliti u pregovaračke dvorane, usmjerivši je na diplomatski i politički dijalog, a rat konačno ostaviti iza sebe.

Potpisivanjem međudržavnog Sporazuma o zaštiti nacionalnih manjina između Republike Srbije i Hrvatske, 15. studenoga 2004., napravljen je veliki iskorak za nacionalne manjine obiju država, a samim tim i njenih naroda.

Ali, ni nakon toliko godina zločin rata još u potpunosti nije vraćen u svoju bocu. Aveti prošlosti, koji su devedesetih godina euforično klicali herojima mržnje uspjeli su od jednog dijela Hrvata Bunjevaca

stvoriti neke nove Bunjevce koji se odriču svojeg hrvatskog podrijetla i kite se nepostojećom bunjevačkom nacionalnošću (kao kada bi, primjerice, Dalmatinci u Hrvatskoj ili Šumadinci u Srbiji tvrdili da su po nacionalnosti Dalmatinci, odnosno Šumadinci), a sada su i među Srijemce bacili sjeme razdora, podmetajući im lažnu dvojbu – jesu li »pravi«, ili »veći« Hrvati, oni Srijemci koji su iselili za vrijeme rata, ili oni koji su nakon svega ostali živjeti u njemu.

Na tom »pitanju svih pitanja« temelje svoju politiku razdora, te su razvili čak i dvije teorije s ciljem kompromitacije tradicionalnog srijemskog zajedništva. Obje teorije u svojoj suštini svim srijemskim Hrvatima prišavaju etiketu »izdajica«. Prvima, onima koji su otišli, izdajstvo »dokazuju« tvrdnjom kako su, onda kada je bilo najteže, »kukavički« napustili svoja stoljetna ognjišta i glavom bez obzira pobjegli u sigurnost svoje matične države. Oni drugi, koji su i nakon svega ostali živjeti u Srijemu, »krivi« su jer su izdali svoje hrvatsko podrijetlo, odnosno nisu bili dovoljno nacionalno svjesni, jer da su to bili ne bi mogli ostati, i oni bi bili protjerani.

JAKI I PONOSNI U SVOM ZAJEDNIŠTVU: Da su te teorije zapravo podmetanje kukavičjeg jajeta najbolje znaju sami Srijemci, kako oni koji su otišli, tako i oni koji su ostali. Znaju oni vrlo dobro kako je u tom bremenitom vremenu,

dok je nasilje trijumfalno marširalo ovim prostorima, pitanje odlaska ili ostanka bila isključivo njihova individualna odluka, temeljena na tadašnjim okolnostima i vlastitim procjenama. Isto tako posljedice tih svojih odluka, ma kakve one bile, i dan-danas isključivo snose oni sami. Zapravo, rekao bih da danas, nakon svega što im se dogodilo, ni jedni ni drugi u dubini svoje duše nisu istinski sretni. Zašto? Prvenstveno zbog činjenice da ih je kao jednu prirodnu cjelinu,

S druge strane, Srijemci koji su ostali čuvaju kontinuitet svoje bogate višestoljetne tradicije te su u strahu od zaborava i potrebe za obranom sjećanja i prava na njega, a time i prava na vlastitu sudbinu i vlastiti izbor, iskoristili pravo na dostojanstven odnos prema sebi i punih srca, s porukama mira, pokazali snagu gledanja u prošlost, sadašnjost i budućnost. Nažalost, ni oni nisu sretni jer se njihovim životima danas, poglavito mladima, provlači besperspektivnost te se i dalje u znatnom dijelu većinskog naroda doživljavaju kao državni neprijatelji. Osim toga, svjesni su svog statusa nacionalne manjine i činjenice da je u svim državama, a pogotovo na ovim našim prostorima, nezahvalno i riskantno biti manjina, jer poučeni povijesnim iskustvom one pušu i na hladno i posebno su oprezni u zaštiti svojih sloboda. Na mjestima gdje se stoljećima kulture sudaraju, kada svaka nova politička podjela karata nastavlja tendenciju nepovjerenja i međusobnih sukoba (najčešće rješavanih oružjem!), upravo su manjine te koje amortiziraju takve događaje i svako se približavanje i udaljšavanje svoje zemlje s matičnom prelama preko njihovih leđa. Gotovo je pravilo da su manjine rječit lakmus svih ovih napetosti, jer svaka propala politika rado nalazi krivca u drugome, a kada progovori jezik mržnje i zapušu olujni vjetrovi rata, manjine bivaju dežurni krivci zapljusnuti valovima smrti.

U ovom najnovijem pokušaju destabilizacije sretna je okolnost što je podmetnuta jabuka razdora ostala nezagrižena, jer su Srijemci ostali jaki i ponosni u svom zajedništvu te svjesni svoje bogate i slavne prošlosti u kojoj je velik broj onih koji su svojim djelovanjem, kroz stoljeća njihovog upornog i uspravnog trajanja, utkali sebe u Srijem i dali pečat njegovoj kulturi. Zahvaljujući upravo tom svom zajedništvu sačuvali su povijesnu memoriju Srijema, istinu iskristaliziranu kao povijesna neminovnost, krika koji će još dugo odjekivati obzorima panonske duše, široke i ranjene poput nepregledne srijemske ravnice.

2

1. Čuvari Božjeg groba krajem pedesetih godina prošlog stoljeća
2. Vlč. Blaško Dekanj s čuvarima Božjeg groba 1965. godine
3. Čuvari Božjeg groba 1982. godine
4. Čuvari Božjeg groba 1986. godine s biskupom Matišom Zvekanovićem

3

4

Običaj čuvanja Božjeg groba na osobit način obogaćuje

Čuvari Bož

Odjeveni u tradicionalnu svečanu bunjevačku nošnju, čuvari Božjeg groba, koji su aktivni liturgijski sudionici tijekom Velikoga tjedna, osim uoči Uskrsa, čuvari Božjeg groba imaju svoja zadata

Služba davanja počasti »Božjem grobu« u subotičkoj katedrali posljednjih godina okuplja oko šezdeset mladića, čuvara Božjeg groba. Običaj čuvanja groba, koji na osobit način obogaćuje sadržaj Velikog petka i Velike subote, ima dugu tradiciju.

»Središnje otajstvo katoličke Crkve u liturgiji je proslava pashalnog misterija: muke, smrti i uskrsnuća Gospodina Isusa Krista. S jedne strane liturgija je najsavršenije oblikovana za te dane. Kako je liturgija zajednički čin naroda, razumljivo da je i narod stvarao 'paralelne' elemente, tj. elemente koji se daju i vizualno doživjeti. Tako su za Božić nastale Jaslice, a za Uskrs 'Božji grob', pojašnjava mons. dr. *Andrija Kopilović*.

POVIJEST: »Ovaj je običaj zaživio na teritoriju bivše monarhije, uz likovno i scensko prikazivanje 'Božjeg groba'. Jasno piše u evanđelju da su na Isusov grob bili postavljeni rimski vojnici za čuvare 'da se Isusovo tijelo ne ukrade'. Oni su mogli biti i jedini svjedoci samog uskrsnuća. No, kako uskrsnuće nadmašuje povijesni čin, ne da se 'vidjeti'. To je događaj vjere i stvarnosti koja 'iskoračuje' iz naše povijesti. U pučkoj pobožnosti ta se dubina gubi. Bila je važna scena. Čuvari Božjeg groba su postavljeni, čak uniformirani sceni iz evanđelja. U mnogim mjestima to su preuzeli aktivni vojnici ili neki drugi uniformirani čuvari reda. Tako je to postala počast, pa i pobožnost. Do II. svjetskog rata i u našim crkvama to su vršili vojnici ili neke druge udruge koje su imale svoju uniformu. Štovanje groba međutim nije nestalo komunističkim zabranama. Iza rata 'Božji grob' su počeli čuvati katolički momci. To je do šezdesetih godina išlo lijepo, a potom su migracijskom promjenom nastali problemi. Naime, mladi koji su išli u srednje škole ili su radili, nisu smjeli primiti na sebe tu dužnost jer su ih isključivali iz škole i radnog mjesta. Momcima sa sela, koji su više-manje bili neovisni, povjerena je ova dužnost. Kako se tih dana posao oko salaša povećavao i njima je postao dolazak u grad težak. Kao novoimenovani ceremonijar zatekao sam se 1966. pred

Velikom tjednom sa samo četiri momka. Trebalo je nešto učiniti. Od tada sam, uz suradnju braće svećenika, pokušao okupljati mlade i postavljati ih, makar i u najobičnijem civilnom odijelu, za čuvare Božjeg groba. Par godina je bilo mučno. Svaka čast ondašnjim momcima koji su znali od umora i padati u nesvijest. Vremenom se to poboljšavalo, kvalitetom i kvantitetom, te je nastala posebna grupa momaka koji su se polako oslobodili građanskog odijela i vratili svečanoj bunjevačkoj nošnji«, objasnio nam je mons. dr. *Kopilović*.

IZUZETNA JE ČAST BITI ČUVAR BOŽJEG GROBA: »Bio sam čuvar Božjeg groba od 1965. do 1967. godine. Na Veliki petak smo čuvali Božji grob sve dok je bilo naroda u crkvi, a na Veliku subotu cio dan. Naime, kadgod se Uskrsnuće slavilo u ponoć«, prisjeća se *Grge Piuković*. Prije dvadesetak godina četvorica mladića predložila su da čuvaju Božji grob u svečanoj bunjevačkoj narodnoj nošnji – čizmama, prslucima i odijelu. Dvojica od njih, sinovi *Grge Piukovića*, prisjećaju se toga događaja: »Gledajući stare fotografije oca i strica kako čuvaju Božji grob, odlučili smo nastaviti tu lijepu tradiciju«. Tako su *Ivan i Marinko Piuković, Stipan Kopilović i Ivan Brajkov* 1986. godine iznova obnovili običaj čuvanja Božjeg groba. »Bio sam osmi razred osnovne škole, puno mladi u odnosu na ostale 'čuvare' kada sam prvi puta čuvao Božji grob«, kaže *Marinko*. »Biti 'čuvar' oduvijek je bila čast i drago mi je da sam punih 10 godina bio u tim redovima«, ističe on. »Nastavljajući tradiciju naših očeva, ponos mi je kazati da sam i ja nekada čuvao Božji grob«, dodaje *Ivan*.

AKTIVNI SUDIONI CI LITURGIJE: Čuvari Božjeg groba, osim uoči Uskrsa, imaju svoja zaduženja i kod tijelovske procesije, a napose tijekom Dužijance. Oni su aktivni sudionici liturgije i katedralna liturgija Velikoga tjedna je bitno obogaćena njihovim radom i prisustvom. »U liturgijskom doživljaju najdirljiviji je Veliki petak i obred Uskrsnuća. Prvo je, dakle, liturgijsko druženje. S druge strane svetkovina Tijelova je oduvijek blagdan mladih,

e sadržaj Velikog petka i Velike subote

žjeg groba

žjeg groba nisu samo počast, a još manje ukras »Božjem grobu«
i na »grobu« klanjatelji Presvetom Oltarskom Sakramentu *
udruženja kod tijelovske procesije te tijekom Dužijance

a tijelovska je procesija također jedno od njihovih zaduženja. Organizacija, nošenje 'Nebe', procesija. Dužijanca je možda manje uočljiva kao njihova manifestacija, ali mnoge stvari ne bi se mogle liturgijski tako događati bez njihove suradnje. Ono što im je najčasnije jest činjenica da iz svojih redova svake godine predlažu Bandaša, dakle glavnog nositelja cijeloga programa Dužijance. Tako su kao njegovi suradnici i kolege uključeni u sve manifestacije Dužijance. Vjerujem da bih sada već teško mogao bez njihove suradnje«, kaže mons. dr. Kopilović.

Danas su Čuvari Božjeg groba isključivo momci, između šesnaest i trideset godina. Nepisani pravilnik određuje tko može biti Čuvar. Od njega se očekuje da je praktičan vjernik i na »dobrom glasu«. Čuvari imaju svoje udruženje pod nazivom »Čuvari Božjeg groba« koje je sada već i registrirano kao udruženje mladih katolika. Imaju svoju vlastitu duhovnost. Nisu više samo počast, a još manje ukras »Božjem grobu« nego su aktivni sudionici liturgije Velikoga tjedna i na »grobu« klanjatelji Presvetom Oltarskom Sakramentu. Odjeveni su u tradicionalnu svečanu bunjevačku nošnju. Kao znak nose papinsku zastavu na lijevoj ruci, a dok stoje na »straži« na rukama nose bijele rukavice. Imaju svoje duhovne pripreve, molitve i obnove.

Broj čuvara iz godine u godinu varira, kako zbog dolaska mladih, tako zbog odlaska oženjenih mladića. Čuvari se sami 'regrutiraju'. »U prosjeku zadnjih godina o Uskrsu ih je na okupu barem pedeset. Ono što me raduje jest činjenica da se druže i izvan crkve. A prigodom vjenčanja od svojih se kolega oprašaju darujući im Bibliju. Osim u subotičkoj katedrali, ovako organizirani čuvari u

našoj biskupiji ne postoje što je razumljivo jer je katedrala ipak majka svih crkava u biskupiji«, pojašnjava mons. dr. Kopilović. No, u svakoj župi na ovaj ili onaj način postoji čuvanje Božjeg groba. Tako vrlo sličan običaj postoji u Tavankutu, zatim u Sonti, dok izvan naše biskupije mnogi krajevi Slavonije njeguju ovaj običaj.

DRUŽENJE JE JEDAN VID SUŽIVOTA: Odnedavno čuvari organiziraju godišnje izlete. Druženje ima svoj sadržaj, ako ima cilj. »Obično se dogovorimo gdje želimo putovati i odredimo cilj tom putu. Uz taj cilj se onda prilagođuju svi ostali sadržaji koji mlade zbližavaju i oplemenjuju. Polako sam već stariji i bivam umoran, ali mi je osvježenje s njima putovati jer su neobično plemeniti i radosni u tom svom načinu druženja. Jedan od značajnih posjeta bio je onaj Banjoj Luci, a gdje su ostavili neobičan dojam pravih momaka. Biskup ih je više puta citirao i postavljao za primjer mladima. U Valpovu smo doživjeli da nas je ugostitelj na ručku počastio jer je ostao začuđen veselim ponašanjem bez psovki i razuzdanosti. Rijetko se može vidjeti pedesetak mladih koji se znaju ponašati tako kršćanski. Bili smo i u Otoku kod Vinkovaca, na Fruškoj gori i drugim mjestima. Kada bismo se odazvali na sve pozive, putovati bismo češće. No, putovanje nije cilj, nego nagrada. Ta nagrada nadahnjuje, izgrađuje i daje dimenziju vrednovanja kršćanskog života«, pojašnjava mons. dr. Andrija Kopilović te dodaje: »za svećenika i svakog pastoralnog radnika suradnja je najbolja škola. Potrebna je strpljivost i praštanje, no nadasve poštovanje. To je najveća nagrada svećeniku za sav trud pa i žrtvu bez koje i ovo djelo ne bi bilo ostvareno. Zahvalan sam Bogu što sam na ovaj način upoznao mnoge vrijedne ljude koji i sada u Velikom tjednu navrate u katedralu pomoliti se i prisjetiti se svojih mladenačkih dana. Vjerojatno i njih nadahnjuje taj doživljaj služenja Bogu i ljudima u središnjem otajstvu Crkve – proslavi Pashalnog misterija«, zaključuje mons. dr. Kopilović.

Julijana Kujundžić

Čuvari Božjeg groba danas
s mons. dr. Andrijom Kopilovićem

Salaš Gabrićevih na Gornjem Verušiću pokraj Subotice

Jedan od rijetkih »živih« salaša

Kada bi država odradila svoje i asfaltirala cestu, makar samo Pačirski put, možda bi udahnula novi elan malobrojnim žiteljima tamošnjih salaša * Najavljena gradnja središnjeg deponija na zemlji prve ekstra klase – ekološka bomba za čitav kraj

Piše: Zvonimir Perušić

Salaši kojih više nema, salaši odlaze u povijest, salaši umiru, hej salaši... Koliko smo samo puta, sa sjetom u duši, čitali, slušali i izgovarali ove riječi? Nema sumnje da su dobro nam znane, u bijelo oličene kuće od nabijene zemlje, s trščanim krovovima, na ledini okruženoj »dračovima« i pripadajućim objektima, kao zaokružene obiteljske gospodarske cjeline, kao mjesto rađanja, života i odlaska Bogu na ispovijed, skoro tri stoljeća čuvala samosvojnost, jezik i nacionalnu zasebnost hrvatskog naroda dospjelog na bačke ravni u vrtlogu povijesnih događanja iz 17. stoljeća i prije.

Novo doba, industrijalizacija svega – pa i poljoprivrede, pomahnitala urbanizacija koja ljude nagoni iz zdravog, tradicijskog okruženja u vrevu gradskih ulica, dovelo je do postupnog nestanka salaša, jednog od glavnih simbola našega naroda na bačkom prostoru. Preorane njive, valovite oranice koje prekrivaju ostatke nekadašnjih ljudskih naseobina, ujedno kriju i način života kakvog više gotovo i nema i kakvog više neće biti. Ono malo »živih« salaša što je još ostalo, nema budućnost. Zamest će ih zaborav onog momenta kada i posljednji potomci sadašnjih salašara svoju budućnost budu potražili na nekom drugom, naizgled boljem mjestu. A, možda nije tako moralo biti.

Žal za salašima, koji se često može čuti u našoj sredini, opjevan u pjesmama, napisan u stihovima ili snimljen u filmovima, salaše prikazuje u idiličnom obliku. Ali, salaš je ipak nešto drugo. Salašarski život, utrvene ruke i neprospavane noći, bdijenja i pozornost, veliki trud – to je pravi smisao salaša. Nekadašnji veliki rad se isplatio, jer je bio praćen velikom ljubavlju i privrženosti oranici i blagu od kojeg se živjelo. Tako se održavao život, tako se održavala reprodukcija – ljudi, živine, »josagac«, biljne proizvode. Salašarski je život garantirao egzistenciju i blagostanje, bez ovisnosti o državi. Čuvao je imetak i vremenom ga uvećavao. Jamčio je i očuvanje kulture, tradicije i običaja, nacionalnog identiteta i nacionalne samobitnosti.

Martin Gabrić s Gornjeg Verušića jedan je od malobrojnih koji su ostali

vjerni takvom konceptu života. Da je prošlih desetljeća bilo više ljudi nalik Martinu Gabriću, možda bi se više mladih zadržalo na salašima. Je li Martin Gabrić uspio, hoće li uspjeti, ili je samo među »posljednjim Mohikancima«?

NEIZGRAĐENA CESTA VELIK PROBLEM:

Salaš Martina Gabrića, njegova oca Jose i majke Gabriške, brata Ivica i djece Martine i Nikole na Gornjem Verušiću, jedan je od onih koji se još uvijek »drži«. Najviše zahvaljujući, naravno, Martinu, koji je u naponu snage i na kojem je najveći dio tereta posla. Salaš se nalazi svega 6 kilometara jugozapadno od središta Subotice i iz njegove se avlije jasno vide zgrade subotičke Prozivke i svi crkveni tornjevi, a dalekozorom se može ustanoviti i koje vrijeme pokazuje sat na vrhu Gradske kuće. Ali ipak, do Gabrićevog salaša iz grada nije lako doći. Spomenutom putanjom dugom 6 kilometara, Pačirskom cestom, autom se praktički ne može. Loša je to zemljana cesta, u jesen, zimu i proljeće blatnjava, neprohodna, pa se mora naokolo, Žedničkom cestom, pa opet zemljanom, koja je nešto malo bolja. Sveukupno 12 kilometara. I upravo je nedostatak ceste, smatra Martin Gabrić, glavni uzrok tome što umjesto nekadašnja 33 salaša, na tom području sada ima tek pet.

»Što naše zemlje, što u zakupu, obrađujemo oko 100 lanaca«, priča Martin Gabrić. »Uglavnom sijemo žito, kukuruz i suncokret, a bavimo se i stočarstvom. Dvije krave i jedna junica daju mlijeko isključivo za naše potrebe. Radili smo ranije za Mlekaru, ali se nije isplatilo, preniska je bila otkupna cijena, a posao velik. Jednostavno, nije imao tko raditi pod tim uvjetima, nije vrijedilo. Tovne junadi imamo trenutačno 26 grla, to je za prodaju. Svinje također tovim za prodaju, imamo ih oko 50. Ovaca imamo desetak, isključivo za naše potrebe, kao i pilež, morkače...«

TREBA LI UVIJEK POČINJATI

ISPOČETKA: »Na salašima je pustinja. Nema normalne ceste do salaša, nema nikakve infrastrukture. Pa, prije 60-70 godina ovdje je bila bolja infrastruktura nego što je sada. Bila je prodavaonica,

kavana, vlak je ovuda prugom prolazio. Stalno se pitamo – treba li napustiti salaš, odseliti se u selo, ali opet... To bi značilo ponovno počinjati ispočetka. Puno bi jeftinije bilo da država napravi Pačirsku cestu, to bi bilo dovoljno. Nažalost, država nije odradila svoje. Da jest, možda bi se netko od onih koji su salaše napustili – i vratio. Ali ovako, nema šanse. Guramo to za cestu, ali sad je pitanje čija je to zadaća. Nisam siguran da sam ja taj koji treba pisati zamolbe i projekte.»

Martinovi kćer i sin su na studiju. Martina je na Višoj poljoprivrednoj školi u Bačkoj Topoli, a Nikola studira na Poljoprivrednom fakultetu u Novom Sadu. Što planiraju za budućnost, za sada je neizvjesno.

»Čekaju hoće li se što poboljšati u poljoprivredi. Vjerojatno, ako dobiju neki dobar, dobro plaćen posao u struci, ne možemo očekivati njihov povratak na salaš.«

»Ne tražimo da nam država nešto plati. Tražimo samo da nam da povoljne kredite, kako bismo ih mogli otplaćivati 20 godina, a ne da se 'ukopamo' u njih, da nas krediti unište. I očekujemo poticaje na vrijeme, a ne kao sada, jer sjetvu smo obavili bez poticaja od po 8000 dinara po hektaru. A ni šteta od suše nam nije priznata. Problem je i što je sav rizik na nama, poljoprivrednicima. Nama nitko ništa ne jamči. Naše je da sijemo, a ništa nam nije osigurano, ni prodaja niti cijena.«

kilometara odavde ima nekvalitetne, neplodne zemlje koja bi mogla poslužiti za deponij i to bez ikakve štete po bilo koga. Poznato je kako propisi nalažu da se deponiji ne mogu graditi na plodnoj zemlji, u blizini naseljenog mjesta i u blizini rijeke. A ova je veruška zemlja najplodnija zemlja, prve klase, ovdje žive ljudi, a tu je i rječica Čik. Smeće isparava, to je ekološka bomba. Neki su ljudi išli u Mađarsku vidjeti njihove deponije, ali tamo su oni u pustari daleko od plodne zemlje, ograđeni žicom, otpadci se prerađuju, prešaju, spremaju se za prodaju. No, to prerađeno smeće nema baš sigurnog kupca, pa tamo stoji. A ovi naši kažu kako je to baš dobro, to tako treba, imat ćemo tvornicu smeća. A ja kažem, ako je to dobro, ako je to sigurno i ako je to ekološki, zašto to smeće ne zadrže u središtu grada?»

Projektom gradnje deponija obuhvaćen je pojas sela Bikovo, Žednik, Verušić, Mala Bosna. Za dobre poznavatelje etničke strukture ovog kraja, sve je jasno. Druga strana kaže kako se spominjanjem etničkog argumenta stvar politizira. Pitanje je kako će sve završiti.

NEKIMA MAJKA, NEKIMA MAĆEHA: Gabrićeve osobito boli ono što je posljednjih godina uočljivo na bačkim i općenito vojvodanskim oranicama. Umjesto 5000 poljoprivrednika koji bi trebali i mogli obrađivati vojvodansku zemlju, to čini 5 bogataša. I to ne običnih bogataša, nego onih koji su kapital stekli

Idealno za etno-salaš

Salaš Martina Gabrića poznat je i mnogima od onih koji ovu obitelj ne poznaju osobno. Na ovom se salašu, naime, snimalo nekoliko dokumentarnih filmova, među kojima je nesumnjivo najpoznatiji »Božić na salašu«. Upravo se ovih dana privodi svršetku još jedan dokumentarac, snimljen djelomice i na ovom salašu. Tu je, naime, u okviru kompleksa Gabrićevog domaćinstva, salaš u kojem više nitko ne živi, a koji je, kažu, tipičan bunjevački salaš, prilično dobro očuvan, izgrađen prije više od 200 godina. Niti Martin ne zna točno kada, a prvi ga je od Gabrićevih kupio i u njega doselio njegov djed, s početka 20. stoljeća. Salaš sada stoji prazan, nekoršten, polako propada, a mogao bi se vrlo lako, uz izvjesna ulaganja, pretvoriti u etno-salaš, koji bi bio svojevrsan muzej bunjevačke prošlosti. Kad bi, naravno, u zajednici bilo spremnosti i razumijevanja za takav pothvat.

DEPONIJ – NESREĆA ILI POLITIZACIJA: Osim ceste, Gabrićeve trenutno najviše zabrinjava najavljena mogućnost gradnje velikog deponija smeća na području Verušića. Od njihovog salaša ta bi »tvornica smeća« trebala biti udaljena svega pet kilometara, na najkvalitetnijoj zemlji u kraju.

»To je nešto najgore što nam se može desiti«, kaže Martin Gabrić. »Prvo nam se prije 30 godina dogodila Azotara, a sada deponij. Što će ovdje deponij, kome to treba? Budući da se smeće već raznosi kamionima, ono se bez problema može istovariti 30 kilometara dalje. A na 30

tko zna kako, i sada taj tko zna kako stečen novac ulažu u poljoprivredu.

»Mi smo dobri poljoprivrednici, znamo raditi«, kaže Martin Gabrić. »Zato nas i boli kad vidimo kako se državna zemlja daje u zakup onima koji se poljoprivredom nikad nisu bavili. Mi do tako povoljnog zakupa ne možemo doći. Pa zar državi, koja tu zemlju daje u zakup, ne bi bilo bolje dati je velikom broju poljoprivrednika, koji znaju raditi i koji bi na taj način riješili svoju egzistenciju, nego nekolicini bogataša koji sa zemljom nemaju nikakve veze?«

Posjet obitelji Nestora i Ane Gabrić

Oduvijek smo željeli imati mnogo djece

Naše petero djece za nas je najveće bogatstvo i sreća u životu

Piše: Dražen Prčić

Za posjet domu obitelji Gabrić odlučili smo se u želji, u ozračju dolazećeg Uskrsa, prikazati kako izgleda života višečlanog domaćinstva, danas već sve više rijetkosti suvremenog urbanog življenja. *Nestor i Ana Gabrić*, koji, uz njihovo petero djece, žive u Aleksandrovu, prigradskom naselju pokraj Subotice, ugostili su nas u ponedjeljak i ljubazno nam ispričali svoju životnu priču.

NIKAD NE FALI, A NIKAD NIJE DOSTA: »U Šandoru živimo već trinaestu godinu, otkad smo se preselili iz šireg centra grada«, započinje priču Nestor, suprug i glava obitelji, i nastav-

ga dana, ako bude zdravlja i sreće, imati upravo petero djece. I, hvala Bogu, ostvarilo nam se«.

»Bilo je to prije dvadeset dvije godine i nikad nismo požalili zbog naše želje, jer ako ne bude više djece, neće, jednog dana, biti ni nas. Sve se može stvoriti i uređiti, ali ako nema djece, jednostavno neće biti za koga i zato bih poručio svim budućim roditeljima da nemaju strah od brojnjeg potomstva«, naglašava Nestor i u nastavku pojašnjava na koji način uspijeva osigurati prihode od kojih se njegova obitelj uzdržava. »Moje osnovno zanimanje je rad na zemlji i trenutačno obrađujem

ne fali, a nikad nije dosta'. Uz svakodnevne obveze, naša obitelj redovito je angažirana i aktivna u svojoj župi - Marija Majka Crkva u Alkeksandrovu. Supruga, naše starije kćeri i ja pjevamo u crkvenom zboru, dok naš sin već godinama obavlja zadaću ministranta. S ovih naših petero djece u Boga se uzdamo, Bogu se treba posvetiti i On će to sve riješiti«, naglašava Nestor Gabrić i za dolazeći Uskrs svima želi puno blagoslova od Boga dragog i da svi shvate što je Uskrs.

ISPUNJEN DAN: U razgovor se uključila i supruga Ana Gabrić, rođena Sudarević, ponosna mater ove marljive djece, kućanica, koja

ugoditi. Od ranog jutra sve do kasno navečer, dan je uvijek ispunjen i uvijek se sve stigne. Uz sve navedeno, suprug i ja smo aktivni u zajednici bračnih susreta i redovito odlazimo na sastanke u župi. Mislim kako se sve, uz dobru volju, može stići. Za Uskrs bih poželjela svima puno radosti i blagdane u obiteljskom ozračju, a budućim majkama bih poručila da se ne boje imati više djece, jer dječja ljubav sve to nadvlada. Uz Božju pomoć se sve može«. Na koncu smo zapitali Josipa, sina jedinca ove obitelji, kako se on snalazi među svojim sestrama i planira li i sam, jednoga dana,

Uvijek živo

U našem je domu uvijek živo, uvijek ima radosti, šale i nikad ne može biti dosadno. Primjerice, jučer nas je sin Josip zabavljao izvođeci neke skečeve i svi smo se od srca nasmijali.

lja: »Živimo u našoj kući, koju u ovom trenutku nastanjuje nas osmero, jer pokraj supruge i mene, te naše djece, tijekom zimskog razdoblja tu je i naš dida. Našu brojnu obitelj čine, prije svih, petero djece, na koju smo ponosni i koja nam predstavljaju najveću radost«. Najstarije dijete je dvadesetogodišnja kćer *Marina*, studentica Ekonomskog fakulteta. Iza nje slijedi osamnaestogodišnja *Jelena*, učenica Kemijske škole, zatim je tu sin jedinac – sedamnaestogodišnji *Josip*, učenik prvog razreda Građevinske škole. Osmogodišnja *Marija* pohađa prvi razred osnovne škole »Sveti Sava«, dok je najmlađa *Ivana* nedavno napunila tri godine i uživa status obiteljske mezimice. Na očekivano novinarsko pitanje jesu li, na samom početku svoje ljubavi, planirali imati baš toliko veliku i višečlanu obitelj, oboje se smiju i priznaju kako su još kao momak i cura maštali o punoj kući djece. »Znali bismo sjediti po nekoliko sati u automobilu i pričati kako će jedno-

40 jutara zemlje, koja je dijelom naša, a dijelom u arendi i na određeni način, unatoč činjenici kako živim u gradu, dobar dio vremena provodim na selu. Po potrebi, kada to određeni radovi zahtijevaju, moj sin Josip mi pomaže. Tako je bilo i ove godine, kada smo zasijali 27 jutara i uradili potrebnu pripremu. Zima je bila dobra i nadam se dobrom rodu. Glede financijske strane, sve bi se moglo sažeti u maksimu – 'Nikad

se već dugi niz godina bavi svim kućanskim poslovima. »Najviše ima pranja i kuhanja, ali imam sreću što mi kćeri redovito pomažu i olakšavaju mnogo mnogobrojne svakodnevne obveze. Osobito su mi starije kćeri pomagale kada sam rodila ove dvije mlade curice, što mi je zbilja mnogo značilo. Glede samih kućanskih obveza, one su uvijek u 'dvije smjene' i uvijek netko dolazi, a netko odlazi svojim 'poslom', a svakom treba

imati mnogo djece. »Uvijek smo se dobro slagali i nikad nije bilo problema zbog toga što sam jedini muškarac među brojnim curama. Imam tu prednost da sam oslobođen brojnih kućanskih poslova, ali zato redovito pomažem ocu prilikom radova na zemlji. Glede budućeg potomstva, i sam bih, uz Božji blagoslov, volio imati puno djece«, zaključio je Josip Gabrić, nastavljajući loze Gabrićevih. ■

Mađarska zajednica računa na zaštitu države

Radikali kažu da postoji opasnost od izbijanja incidenata u dije-
lovima Vojvodine gdje žive pripadnici mađarske manjine kada
Mađarska, sutra, prizna neovisnost Kosova. Predstavnici ove zajednice
pak ističu da žive u nadi da se to neće dogoditi i da će državna tijela
biti u službi njihove zaštite. »Mislim da se ipak mi ne nalazimo u foku-
su ovih događanja. Ne želimo se o tome izjašnjavati, mi smo svjesni
činjenice da mi sami sebe ne možemo obraniti. Nadamo se da će tijela
vlasti stajati na visini svojega zadatka tijekom sutrašnjeg i svih narednih
dana. Nadam se da neće biti incidentnih situacija«, kaže predsjednik
Mađarskog nacionalnog vijeća *László Józsa*. Predsjednik Vijeća mađar-
ske zajednice je u utorak, 18. ožujka, u tom kontekstu rekao i da pokre-
nute aktivnosti na planu formiranja autonomije ove zajednice unutar
Vojvodine nisu u vezi s događajima koji prate proglašenje neovisnosti
Kosova. Informacije o mogućim incidentima zbog mađarskog priznanja
neovisnosti Kosova u javnost je plasirao visoki dužnosnik SRS-a. On je,
po pisanju Građanskog lista, rekao da će, ukoliko bude »nemilih doga-
đaja«, odgovornost snositi vlast u Srbiji. Predsjednik SVM-a *István
Pásztor* smatra da je takva izjava »zlomamjerna, jer stvara osjećaj straha
kod ljudi i podsjeća ih na radikalnu retoriku iz devedesetih godina«.

»On indirektno ohrabruje ekstremne snage od kojih bi se moglo
očekivati takvo ponašanje«, rekao je Pásztor. Jedan od lidera udruženih
mađarskih stranaka dodaje da Mađarima ne prijeti nikakva opasnost,
»jer policija zna svoj posao«.

U medijima se spekulira kako će neovisnost Kosova sutra priznati
i Hrvatska, no predstavnici hrvatske manjine nisu se o efektima toga
postupka na život Hrvata u Srbiji očitovali.

A pitanjem priznavanja neovisnosti Kosova nije se danas želio poza-
baviti ni predsjednik Vrhovnog suda Mađarske koji je u dvodnevnom
posjetu Srbiji. On je rekao da se kao predstavnik neovisne sudske vlasti
ne može miješati u politiku vlade Mađarske.

Na konferenciji za novinare u Gradskoj kući dr. *Zoltán Lomnici* je
izjavio da je u Srbiji drugim povodom. Jučer je bio u Beogradu gdje se
susreo s predsjednikom Vrhovnog suda Srbije *Vidom Petrović Škero* kod
koje se založio za poboljšanje položaja sudaca mađarske nacionalnosti
koji rade u srbijanskom pravosuđu.

Dr. Lomnici je dodao i kako njegov posjet ima i širi značaj, napose
na planu suradnje dviju zemalja u području rada pravosudnih tijela.

Predsjednik Vrhovnog suda Mađarske danas je također bio sudionik
forumu sudaca i odvjetnika čiji je materinji jezik mađarski ili se ovim
jezikom služe u sudskim procesima, koji je održan u Subotici.

J. S.

Raspored rada ljekarni

Tijekom Uskrsa
Togranci Apoteke
»Subotica« će raditi
po sljedećem raspo-
redu: Apoteka ogra-
nak 1 (pod Gradskom
kućom) – dežurstvo
24 sata, od 20. ožujka
(od 19,30) do 25. ožuj-
ka (do 7,30); Apoteka
ogranak 3 (kod Dječjeg
dispanzera) – subota,
22. ožujka, od 7,30 do
13 sati; Apoteka ogra-
nak 8 (Segedinski put
25) – subota, 22. ožuj-
ka, od 7,30 do 13 sati;
Apoteka ogranak 13 (u

Čantaviru) – petak, 21. ožujka, od 7 do 13 sati, subota, 22. ožujka, od
7 do 13 sati; Apoteka ogranak 10 (u Bajmoku) – subota, 22. ožujka, od
7,30 do 13 sati.

Raspored rada službe Doma zdravlja

Služba opće medicine:

Nijedna ambulanta u gradu i izvan grada neće raditi na dane – 21., 23.
i 24. ožujka (petak, nedjelja i ponedjeljak). Dežurstvo će biti organizi-
rano u Stanici hitne medicinske pomoći 24 sata, od 7-7 idućeg dana. Na
dan 22. ožujka (subota) sve ambulate rade od 7-13 sati, nakon toga
dežurstvo je u SHP.

Zdravstvene stanice u Bajmoku i Čantaviru organizirat će dežurstva na
isti način kao u gradu.

Služba za zdravstvenu zaštitu žena i djece (Dječji dispanzer):

Tijekom svih dana praznika obavlja dežurstvo u Dječjem dispanzeru,
Đure Đakovića 14, od 7-19 sati. U razdoblju od 19-7 sljedećeg dana,
dežurstvo je u SHP.

Stomatološka služba:

Tijekom svih dana praznika obavlja dežurstvo u zgradi Zubne poliklini-
ke, Trg žrtava fašizma 16, u vremenu od 7-13 sati.

Izabrano Gradsko izborno povjerenstvo

Na osmoj, izvanrednoj sjednici Skupštine Općine Subotica održanoj
u utorak 18. ožujka, razmatrana je samo jedna točka dnevnog
reda: razrješenje starog Općinskog izbornog povjerenstva i imenovanje
novog Gradskog izbornog povjerenstva. Povjerenstvo ima 9 članova i
9 zamjenika, a za predsjednika je izabran *Gyula Ladocki*, na prijedlog
SVM-a. Sjednica je, prema dogovoru klubova vijećnika, održana bez
izravnog televizijskog i radijskog prijenosa.

160 godina Mađarske revolucije

Mađarska nacionalna zajednica u Vojvodini proslavila je u subotu,
15. ožujka, 160. godišnjicu Mađarske revolucije iz 1848. godi-
ne otkrivanjem biste Lajosa Kossutha, smještene u jednom prozoru
Mađarskog kulturnog centra »Nepkőr« na pročelju okrenutom trgu, koji
nosi ime tog mađarskog velikana. Bista je djelo kipara *Tibora Szarapke*,
a otkrili su je predsjednik Mađarske akademije znanosti i umjetnosti
Szilveszter E. Vizi i predsjednik Mađarskog nacionalnog vijeća *László
Józsa*.

Upravni odbor udruge Protego

Zbog ostavke *Viktorije Aladžić*, predsjednice Upravnog odbora udru-
ge za zaštitu i razvoj okruženja i graditeljskog naslijeđa, i dva člana
Upravnog odbora, održana je izvanredna izborna Skupština udruge. U
novi sastav Upravnog odbora izabrani su: *Emilija Matijević-Mijatov*,
mr. *Zsombor Szabo* i dr. *Gabor Meszaros*. Za novog predsjednika
Upravnog odbora izabran je dr. Gabor Meszaros.

Uskrsna igranka u HKC »Bunjevačko kolo«

Tradicionalna Uskrsna igranka održat će se u nedjelju 23. ožujka,
u velikoj dvorani Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«
u Subotici. Za dobro raspoloženje zaduženi su tamburaški ansambl
»Biseri« iz Subotice i DJ Željko. Ulaznica, s jednim besplatnim pićem,
iznosi 200 dinara. Početak igranke je u 20 sati.

Uređuje J. K.

S prve Skupštine Društva srpsko-hrvatskog prijateljstva

Podrška dijalogu i toleranciji

PETROVARADIN – U Petrovaradinu je proteklog vikenda održana prva Skupština Društva srpsko-hrvatskog prijateljstva na kojoj je između ostalog najavljeno i usvajanje deklaracije koja će biti osnovni idejni dokument ove udruge.

Motivi osnivanja ovakve udruge, kako je i navedeno u njenom statutu, između ostalog nalaze se u potrebi razvijanja kulture dijaloga i širenja tolerancije među srpskim i hrvatskim stanovništvom u Republici Srbiji, i u želji da se potakne njegovanje i očuvanje vjerske, etničke, jezične i kulturne tradicije hrvatskog naroda u Republici Srbiji. Također je cilj stvarati uvjete za rad hrvatske zajednice i svih kul-

turnih udruga etničkih zajednica u Srbiji. Podržavat će se objektivno i predrasuda lišeno vrjednovanje povijesnih događaja u cilju nadvladavanja naslijeđa međusobnog neslaganja i isključivosti. Na koncu, poticati će se razvijanje svijesti o potrebi zajedničkog mirnog života, međusobne suradnje i kontinuirane stabilnosti u regiji.

Sudionici ovog sastanka zaključili su kako je danas itekako potreban angažman na ovakvim idejama, jer su i pokraj protoka vremena odnosi dvaju naroda još uvijek opterećeni nedavnom prošlošću, što se osobito odražava na položaj hrvatske zajednice u Srbiji, a u čemu je veoma važna uloga samih građana Srbije za promjenu takvog stanja. U tom su smjeru usvojene i inicijative koje bi trebale uskoro biti iznesene na sljedećoj skupštini, a koje se tiču poboljšanja i mijenjanja okolnosti koje pridonose ignoriranju ili čak kršenju nekih osnovnih ljudskih prava pripadnika hrvatske zajednice u Vojvodini. Među njima se nalaze inicijative za uvođenje nastave na hrvatskom jeziku na Učiteljskom fakultetu u Somboru, kao i za formiranje lektorata ili studijske skupine za hrvatski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu. Također, radit će se na obnavljanju pokidanih kulturnih i sportskih veza između Srbije i Hrvatske, uz potporu kulturnih i sportskih udruga i društava s obiju strana državne granice. Na Skupštini DHSP najavljeno je i zalaganje za integraciju izbjeglih i raseljenih osoba u društvenu sredinu u kojoj žive i na stvaranje uvjeta za njihov normalan život.

Uz prijedlog da se u Vojvodini hrvatski jezik prizna kao službeni, napomenuto je kako posebnu pozornost treba posvetiti medijskom prostoru koji po zakonu mora imati hrvatska zajednica u Vojvodini, i u tom cilju raditi na uvođenju programa na hrvatskom jeziku na Radio Novom Sadu i stvaranju uvjeta za dnevni program na Televiziji Vojvodine, javnom servisu svih građanki i građana Vojvodine.

V. L.

Drastično smanjena čujnost

U povodu ukidanja regionalne frekvencije Radio Subotici, Društvo srpsko-hrvatskog prijateljstva se javnosti obratilo priopćenjem u kojem upozorava na posljedice koje takva odluka ima na program na hrvatskom jeziku ove radijske postaje.

»Društvo srpsko-hrvatskog prijateljstva upozorava na probleme s kojima se danas hrvatska nacionalna zajednica u Vojvodini između ostalih suočava i na medijskom planu. Prošloga je tjedna »stupila na snagu« odluka Republičke radiodifuzne agencije o dodjeli lokalne frekvencije Radio Subotici, kojoj je prethodno oduzeta regionalna frekvencija te se time drastično smanjila čujnost ovog medija. Na toj se radijskoj postaji od 1998. godine emitira i program na hrvatskom jeziku, namijenjen pripadnicima ove nacionalne zajednice, koji kao i svi građani ove zemlje imaju ustavno pravo na informiranje na materinjem jeziku. Dodjela lokalne frekvencije Radio Subotici onemogućilo je da se program na hrvatskom jeziku čuje dalje od oboda grada, te čak ni stanovnici okolnih sela u kojima živi većinsko stanovništvo hrvatske nacionalnosti više nije u mogućnosti slušati emisije na materinjem jeziku. Uz to, Hrvata ima širom Vojvodine, koji su sada također uskraćeni za praćenje jedinog radija na hrvatskom jeziku.

Napominjemo kako se u istoj situaciji našao i program na mađarskom jeziku na Radio Subotici.

Društvo srpsko-hrvatskog prijateljstva želi javnosti ukazati na ignorantski stav mjerodavnih državnih institucija koje su u obvezi skrbiti o (takvim) ustavnim pravima građana, a koja su u ovom slučaju očigledno prekršena. I ostali vidovi medijskog izražavanja na hrvatskom jeziku su ispod već postojećeg standarda u Vojvodini, te je naš stav da se ukidanjem regionalnog radijskog programa situacija dodatno pogoršava. Podsjećamo kako je pravo na informiranje, a time i na čuvanje kulture i tradicije jednog naroda jedno od osnovnih ljudskih Ustavom zagwarantiranih prava, a uskraćivanje bilo kojem građaninu i bilo kojoj nacionalnoj zajednici tih prava smatramo i ugrožavanjem demokracije i pravnog poretka ove zemlje, što je u krajnjem ugrožavanje prava i sloboda svih nas.«

Zdravko Marjanović, predsjednik Društva

Turističko povezivanje obiju strana Dunava

SOMBOR – Projekt osječke nevladine udruge »Zeleni Osijek« i Općine Sombor pod nazivom »Razvoj prekograničnog turizma u srednjem Podunavlju« kojeg sufinancira Europska Unija, ulazi u operativnu fazu. Ovaj projekt za cilj ima objedinjavanje lokalnih turističkih paketa s baranjske i vojvodanske strane u jedinstvenu turističku ponudu srednjeg Podunavlja. Prva faza je svedena na terenski rad i prikupljanje osnovnih podataka s terena. Prema prikupljenim podacima, u Somboru, Bezdanu i Bačkom Monoštoru trenutno postoje 53 smještajna objekta. Za ovu je godinu najavljeno ukupno 37 manifestacija u Somboru, Kljajićevu, Stapar, Bezdanu i Bačkom Monoštoru, a prostori

za sportsko-rekreativne i kulturne sadržaje, kao i stari zanati, posebno su prisutni na području Bačkog Monoštora. Predstavnici Općine Sombor, MZ Bački Monoštor, Udruge građana »Propeler« i »Podunav«, te partnerska udruga »Zeleni Osijek« su u četvrtak 13. ožujka u Osijeku predstavili rezultate turističkog inventara u osječkoj i somborskoj regiji i dogovorili kriterije za odabir poduzetnika koji se s obiju strana Dunava bave turizmom, a koji će biti uključen u drugi dio projekta. Razgovaralo se i o povezivanju putem internetskih stranica, čime bi turistička ponuda srednjeg Podunavlja postala vidljiva turistima putem interneta.

Z. G.

U Golubincima održana godišnja Skupština HKPD »Tomislav«

Novi predsjednik Mato Groznica

Osim financiranja redovitih djelatnosti, HKPD »Tomislav« je u prošloj godini pripremio dokumentaciju za projekt izgradnje doma i koncem prošle godine dobio dozvolu za gradnju

Redovita godišnja Skupština Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Tomislav« održana je 16. ožujka, u vjeronaučnoj dvorani župe sv. Jurja u Golubincima. Poslije izbora radnog predsjedništva, zapisničara i ovjervitelja zapisnika, predsjednik HKPD »Tomislav« *Igor Gašparović* pozdravio je sve nazočne i zahvalio svima na potpori koju pružaju Društvu. Ocjenjujući prethodnu godinu uspješnom, s puno nastupa, Gašparović je posebice objasnio dokle se stiglo u realizaciji projekta »Naša kuća«. Zahvalio je svima koji su i njega osobno podržavali u ovom mandatu i istaknuo kako zbog privatnih obveza ne može prihvatiti još jedan mandat predsjednika.

Poslije predsjednika o radu Tamburaškog odjela govorio je njegov voditelj *Ilija Žarković*, koji je obavijestio nazočne o radu tamburaša u prethodnoj godini i značaju formiranja velikog orkestra Društva.

Voditeljica Folklornog odjela *Anica Čačić*, pokraj brojnih nastu-

pa članova u prethodnoj godini, istaknula je i postav koreografije Splitske gradske igre za koju su šivane i nošnje. Kao stalan, navela je problem primanja novih članova folklora i glazbene pratnje.

Financijsko izvješće podnio je rizničar *Ivan Radoš*, koji je ocijenio 2007. godinu i dvogodišnji mandat Upravnog odbora kao najuspješnijim od osnutka Društva u materijalno-financijskom poslova-

nju. Osim financiranja redovitih djelatnosti Društvo je u prethodnoj godini pripremio dokumentaciju za projekt izgradnje doma i koncem prošle godine dobio dozvolu za gradnju. Najveću potporu u realizaciji izgradnje vlastitog doma HKPD »Tomislav«, preko natječaja za potporu hrvatskoj zajednici u Vojvodini, dala je Vlada Republike Hrvatske. Tim sredstvima urađen je glavni projekt i

kupljen je građevni materijal. *Ivan Radoš* je istaknuo kako je za početak radova potrebno sklopiti ugovor s najpovoljnijim izvođačem i osigurati sredstva.

Manji dio sredstava za svoje programe Društvo je dobilo na natječajima od Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine kao i od Općine Stara Pazova i Mjesne zajednice Golubinci.

O materijalno-financijskom poslovanju i radu Društva govorio je dosadašnji predsjednik Nadzornog odbora *Vlada Čačić*.

Kako je ovo, pokraj redovite, bila i izborna Skupština, izabran je novi saziv Upravnog i Nadzornog odbora. Poslije prebrojanih listića za glasovanje novoizabrani Upravni odbor je za predsjednika izabrao *Matu Groznicu*, za dopredsjednika *Vladu Čačića* i za rizničara *Ivana Radoša*.

Na prijedlog članova doskorašnjeg Upravnog odbora za prvog počasnog člana HKPD-a »Tomislav« izabran je prečasni *Jozo Duspara*. ■

Godišnja Skupština HKPD »Matija Gubec« iz Rume

Izabrana nova tijela uprave

Redovita godišnja i izborna Skupština HKPD »Matija Gubec« iz Rume održana je u subotu, 15. ožujka, u prostorijama Društva na Bregu. Na sjednici su izabrana nova tijela uprave, i to Upravni i Nadzorni odbor, kao i Disciplinska komisija.

Usvojeno je izvješće o radu i financijsko izvješće, kao i planovi rada za 2008. godinu.

Kako je istaknuto, Društvo je u prethodnoj godini imalo iznimno bogat kalendar događanja. Organizirane su igranke, promocije knjiga, predavanja iz oblasti poljoprivrede, putovanja i slična događanja. U prethodnoj godini Društvo je obilježilo vrijedan jubilej – 260 godina od doseljavanja prvih hrvatskih obitelji u Rumu, i tom su prigodom ugošćena sva hrvatska kulturno-umjetnička društva iz Srijema i rumski dječji orkestar »Plavi čupek«. Skupa s gostima priređen je cjelovečernji koncert u rumskom Kulturnom centru, a u svezi s ovim jubilejom objavljena je i knjiga *Ratka Rackovića* »Doseljavanje i duhovni život Hrvata u Rumi«. Veliki tamburaški orkestar je sudjelovao na Festivalu tamburaških orkestara Srbije u Rumi, kao i u snimanju dviju televizij-

skih emisija RTV (»Varošarije« i »Dodati život godinama«). Mali orkestar je sudjelovao u novogodišnjem izdanju emisije »Petkazanje«, na Festivalu »Sava Vukosavljev« u Zmajevu, na petom susretu društava »Matija Gubec« u Fojnici i rumskom »Kulturnom ljetu«. Društvo je u Nijemcima potpisalo Povelju o suradnji u organizaciji tamošnjeg ZAKUD-a. Što predstavnici Društva, što cijeli tamburaški orkestar, predstavljali su udrugu na raznim manifestacijama u – Sinju, Našicama, Somboru, Đakovu, Novom Sadu.

U tekućoj godini predviđen je malo skromniji program rada, jer Društvo u 2009. godini čeka velika proslava – 90. obljetnica postojanja i rada, ali i pokraj toga očekuju se gostovanja i putovanja u – Zemun, Zmajevu, Slavonski Kobaš, Mirilović kod Šibenika, Petrovaradin, Sombor, Slavonski Brod... Igranke spadaju u redovitu djelatnost Društva, a nastaviti će se i suradnja s Kulturno-istorijskim društvom »Pčesa« iz Novog Sada, novosadskim Institutom za ratarstvo i povrtlarstvo i Zavičajnim klubom iz Rume.

N. Jurca

U Osijeku na Cvjetnu subotu

Šarana jaja u bojama grada

I nisu samo članovi udruga napučili osječki središnji trg, bilo je tu i mnoštvo građana, koji su uživali u prekrasnim pisanicama, od onih ekoloških – bojanih u lukovini, do ispuhanih, rezbarenih zubarskim alatom i optočenih šlingom, do tradicionalnih svilopisa, kojima su se Šokci hvalili na blagdan Uskrsa.

Grad na Dravi još uvijek nema gradonačelnika, ali ima Cvjetni korzo, čulo se u šali prošle subote na središnjem osječkom Trgu Ante Starčevića, koji već devetu godinu ugošćuje brojne udruge baš na Cvjetnu subotu. Ova prelijepa manifestacija okupila je i ove godine više od tisuću sudionika iz – Lions kluba Kuna, Lions kluba Mursa, Centra Ivan Štark, Centra za predškolski odgoj,

I nisu samo članovi udruga napučili osječki središnji trg, bilo je tu i mnoštvo građana, koji su uživali u: prekrasnim pisanicama, od onih ekoloških – bojanih u lukovini, do ispuhanih, rezbarenih zubarskim alatom i optočenih šlingom, do tradicionalnih svilopisa, kojima su se Šokci hvalili na blagdan Uskrsa; zatim u lijepim nošnjama i izloženom rukotvorstvu, ali su i kušali korizmene kolače, posne pite, kuhane perece, kiflice

no, roditelja dočarale su bajkovite prinčeve i princeze i bezbroj jaglaca, gerbera, narcisa, zumbula i drugog cvijeća uživajući u lijepom proljetnom danu i preduskršnom ozračju.

Sve je to popraćeno pjesmom i glazbom folklornih skupina – makedonskog društva Braća Miladinovci, slovačkog društva iz Josipovca Punitovačkog, tamburaškog sastava Šokačka duša i ženske pjevačke skupine Šokice, dok su udruge iz Gibarca i Zelčina prikazale običaj spremanja i nošenja uskršnjega jela na blagoslov u crkvu.

Kako manifestacija ima i natjecateljski karakter, prosudbena je komisija obišla sve štandove i imala pune ruke posla, a pred-

kako ugodno provesti subotnje prijedpodne, a ujedno djeci pokazati ponešto od tradicije i baštine. Kako smo morali i ocijeniti to što smo pogledali, odlučili smo da III. mjesto pripadne udruzi Šokačka grana, II. Matici slovačkoj, a jednoglasno smo zaključili da je ove godine najbolje predstavila svoj kraj i svoju baštinu Zavičajna udruga Gibarčana sa sjedištem u Osijeku.

ODUŠEVljeni GIBARČANI: Odluka je oduševila Gibarčane pa je *Mata Barišić*, dopredsjednik udruge, rekao kako je on znao što će biti, jer ovakve ljepote nema na svijetu. »Takve šlinge, takvog tkanja, na starinskom platnu, na usnivanom, pa ove ponjave, ovi krušnjaci i ovi ručnici stariji su

Julije Njikaš, glazbena legenda s Gibarčankama

Centra za profesionalnu rehabilitaciju, Etno-centra Osijek, Društva Naša djeca, Njemačke narodnosne zajednice, Matice slovačke, Nacionalne zajednice Bošnjaka, Srpskog kulturnog društva Prosveta, Slovenskog kulturnog društva Stanko Vraz, Makedonskog kulturnog društva Braća Miladinovci, Ženske udruge Izvor iz Tenje, Udruge Šokačko srce iz Zelčina, te osječkih udruga Šokačka grana i Zavičajne udruge Gibarac.

s pekmezom, ali i slasne kolače kojih je bilo u izobilju. Točila se rakija, pilo se vino, blagovala se kuhana šunka, debela kobasica i mladi luk, jer sve su to sastojci svetinja, svečanog doručka, koji se na Uskrs nosi na mladu misu na blagoslov jela.

PRIKAZANA TRADICIJA I BAŠTINA: Točno u podne rijeka kostimirane mladeži slijevala se iz drevne osječke Tvrde na Trg Ante Starčevića, a maštovite dječje ruke uz pomoć učiteljica i, narav-

no, roditelja dočarale su bajkovite prinčeve i princeze i bezbroj jaglaca, gerbera, narcisa, zumbula i drugog cvijeća uživajući u lijepom proljetnom danu i preduskršnom ozračju. Sve je to popraćeno pjesmom i glazbom folklornih skupina – makedonskog društva Braća Miladinovci, slovačkog društva iz Josipovca Punitovačkog, tamburaškog sastava Šokačka duša i ženske pjevačke skupine Šokice, dok su udruge iz Gibarca i Zelčina prikazale običaj spremanja i nošenja uskršnjega jela na blagoslov u crkvu. Kako manifestacija ima i natjecateljski karakter, prosudbena je komisija obišla sve štandove i imala pune ruke posla, a pred-

od svakog od nas ponaosob, ta stariji su od sto godina.« A *Ana Josić*, koja danas živi u Brijuni, nedaleko Osijeka, hvali gibaračko narodno ruho. »Ove su nošnje još od moje bake, a ova na unuci je nova, to sam radila prema starom gibaračkom predlošku. E tako sam se i ja nosila kad sam bila djevojka, kad sam se udala povezivala sam se ovako kako je snaha sad povezana, a sada sam baka i nosim svagdanje, korizmeno ruho.«

Slavko Žebić

Zabrinjavajuće poruke nakon redovitog zasjedanja Biskupske konferencije u BiH

Biskupi pozvali hrvatske političare na jedinstvo

»Podjele među Hrvatima postoje. Da su složniji, neke stvari bi sigurno bile mnogo uspješnije. Političari su odgovorni za ono što rade i snose odgovornost za svoje postupke«, kazao je kardinal Puljić *
»Sveti Otac pozorno prati znakove nade koji se na više strana primjećuju posljednjih mjeseci. I još jednom poziva na nadu«, riječi su apostolskog nuncija D'Errica

Piše: Arijana Beus

MOSTAR – Biskupi u BiH, nakon redovitog proljetnog zasjedanja u Mostaru, izrazili su zabrinutost trenutnim stanjem u zemlji te razjedinjenošću među hrvatskim političkim strankama. Pozvali su hrvatske političare na jedinstvo te upozorili kako bi mnoge stvari bile uspješnije kada bi oni bili složniji.

jednakopravnosti za sve narode u BiH, i to na području cijele zemlje.

»Politika ne vodi dovoljno računa o zaštiti ljudskih prava, dostojanstvu čovjeka i vjerskih sloboda na svim razinama. Zabrinuti smo, ali mi ne možemo snositi odgovornost, osim za to da u javnost

bilo dobro da se barem ove stranke ujedine glede interesa svoga naroda. On je pozvao na molitvu, posebice u obiteljima, jer »jedino Bog upravlja i cijelim čovječanstvom i jednim narodom«.

BLAGOSLOV SVETOG OCA: Biskupi su prije zasjedanja Biskupske konferencije zajed-

vom prati rad Biskupske konferencije.

»Sveti Otac pozorno prati znakove nade koji se na više strana primjećuju posljednjih mjeseci. I još jednom poziva na nadu, vjerujući da narod Božji koji je u BiH neće propustiti nastaviti vršiti vlastiti dio, u Crkvi i u zemlji, s

Naglasak na borbi protiv ovisnosti

Osim razmatranja društveno-političke situaciji u BiH, biskupi su tijekom sjednice razmotrili i odobrili Statut Nadbiskupijskog sjemeništa »Petar Barbarić« u Travniku. Saslušana su izvješća o radu svih vijeća BK BiH i komisije Pravda i Mir u 2007., te su dane smjernice za daljnji rad. Ravnatelj Caritasa BK BiH upoznao je biskupe s projektima koji se provode u suradnji s biskupijskim caritasima s osobitim naglaskom na borbi protiv ovisnosti, te je saslušano godišnje izvješće ravnatelja Nacionalne uprave Papinskih misijskih djela.

»Podjele među Hrvatima postoje, da su složniji neke stvari bi sigurno bile mnogo uspješnije. Političari su odgovorni za ono što rade i snose odgovornost za svoje postupke«, kazao je vrhbosanski nadbiskup kardinal *Vinko Puljić*, pozvavši političare na jedinstvo.

UJEDINITI HRVATSKE STRANKE: Kardinal Vinko Puljić, govoreći o ustavnim promjenama, kazao je kako je to pitanje međunarodne zajednice i domaćih političara, no poručio je kako im cilj treba biti osiguravanje

utkamo načela morala i etike«, kazao je kardinal Puljić. Mišljenja je kako je međunarodna zajednica previše popustila uzde nad našom zemljom. »Zapad djeluje kao da se zamorio i kao da nas je pustio da se međusobno koljemo«, kazao je kardinal Puljić.

Biskup mostarsko-duvanjski *Ratko Perić* također je upozorio na prevelik broj hrvatskih političkih stranaka. »Neka budu dvije, tri pa i četiri stranke, ali zašto ih treba biti trinaest ili trideset i tri!?«, kazao je biskup Perić napomenuvši kako bi

Mons. Ratko Perić, kardinal Vinko Puljić i mons. Ivo Tomašević

no s apostolskim nuncijem u BiH nadbiskupom *Alessandrom D'Erricom* i biskupima delegatima susjednih biskupskih konferencija te koncelebraciju desetak svećenika, slavili euharistiju u katedrali Marije Majke Crkve u Mostaru. Na završetku misnog slavlja okupljenima se obratio nuncij D'Errico istaknuvši kako je radostan što kao papinski predstavnik može prenijeti poseban blagoslov Svetoga Oca koji molit-

osjećajem kršćanske odgovornosti, obnavljajući svakoga dana sve više svoju spremnost da u dubinu čita znakove koje Duh Sveti danas piše za Crkvu u ovom kraju«, riječi su nuncija D'Errica koji je potom najavio da je Sveti Otac odlučio poslati u BiH svoga 'ministra vanjskih poslova', nadbiskupa *Dominiquea Mambertia*, u službeni posjet kao odgovor na poziv i na posjet ministra vanjskih poslova BiH Vatikanu. ■

Vjernici pozvani na sabranost i strpljenje

MOSTAR – Biskup mostarsko-duvanjski i apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski msgr. dr. *Ratko Perić* predvodio je svetu misu na Cvjetnicu u Mostaru. Biskup je u mostarskoj katedrali uz brojno svećenstvo predvodio procesiju oko mostarske katedrale, te tradicionalni obred blagoslova maslinovih i palminih grančica, kao i svetu misu, a sve na spomen Isusova ulaska u Jeruzalem. Perić je tom prilikom kazao kako je Cvjetnica navještaj proslave Uskrsa – Kristova uskrsnuća. Vjernike je pozvao na sabranost i strpljenje te da otvore svoja srca za

slavlje Cvjetnice, ali i za čitav Veliki tjedan jer je kršćanin po krštenju pozvan slijediti Krista. »Okupili smo se da zajedno s čitavom Crkvom započnemo slavlje vazmenog otajstva, odnosno muku i uskrsnuće Kristovo. On je zato i ušao u svoj grad Jeruzalem i ondje je htio trpjeti i umrijeti«, kazao je biskup Perić, pozvavši vjernike da izvrše spomen tog ulaska silnom vjerom i pobožnošću, da slijede Gospodina na Križnom putu, kao i u njegovu uskrsnuću.

A. B.

Iz kuta mladih: Nikola Knezi

Humanost i rad s ljudima

*Volio bih raditi s ljudima i zbog toga ću studirati književnost ili medicinu *
Crkva i čitanje su dvije stvari koje me najviše ispunjuju i u kojima pronalazim mir*

Piše: Maja Loboda

Nikola Knezi (1990.), iz Lemeša, učenik je trećeg razreda srednje Medicinske škole u Somboru, smjer medicinski tehničar.

ŠKOLA: »Ljubav prema biologiji bila je razlog zbog kojeg sam upisao medicinsku školu. Suočen s problemima u bolnici i zdravstvenim centrima uvidio sam koliko je moj poziv lijep i human jer se bavi pomaganjem ljudima.

»U osnovnoj sam školi imao odličan uspjeh, omiljeni predmeti bili su mi biologija, geografija i povijest. U srednjoj sam zadržao odličan uspjeh. Svidaju mi se stručni predmeti i praksa. Tajnik sam školskog Parlamenta, a na to sam se mjesto prijavio sam jer mislim da bih mogao doprinijeti poboljšanju nastave i uvjeta rada u našoj školi. Međutim, ponekad to zna biti veoma teško. Naročito su mi naporni dani kada prijedodne imam praksu, a poslijepodne nastavu. Sama praksa pruža mi veliko zadovoljstvo i jedno veliko iskustvo«, kaže Nikola Knezi.

ŽELJENO ZANIMANJE: »Postoji jedna anegdota iz mog ranog djetinjstva koja svjedoči da sam već tada odlučio što ću biti, ali tada još, naravno, nisam ni znao što znači biti liječnik. S tri godine, dok sam ležao u subotičkoj bolnici, vidio sam liječnika koji je izlazio iz lifta. Bio sam oduševljen liftovima i tada sam rekao roditeljima da ću jednoga dana biti liječnik kako bih se stalno mogao voziti liftom. Tek kasnije sam shvatio da je posao liječnika složeniji. Medicinsku školu sam upisao zbog humanost ovoga zanimanja«, pojašnjava nam izbor Nikola.

KNJIŽEVNOST: »U osnovnoj školi, točnije u osmom razredu, pojavila mi se ljubav prema književnosti, posebice svjetskoj. Za to je zaslužna moja mentorica, profesorica *Marija Klišanić* koja me pripremala za upis u srednju školu. Pomogla mi je pri upisu i razvila ljubav prema književnosti. Od tada volim čitati«, govori Knezi.

VANŠKOLSKA AKTIVNOSTI:

»Za sport nikada nisam bio posebno nadaren, pogotovo za igre loptom. To je bio razlog zbog koga nisam ništa trenirao. Dok sam išao u osnovnu školu, plesao sam nekoliko godina u mjesnom folklornom društvu. Također sam bio i član omladinskog zbora koji je vodila *Marita Topić*. Odjednom je to prestalo. Više nisam odlazio na folklor, a ni na zbor. Tada sam pošao

Bio sam zadužen za dio izložbe na kojem su bili izloženi molitvenici stari i preko 50 godina. Moram spomenuti i jedan primjerak koji potječe još iz 1879. godine. Osim toga, izložene su bile stare svete slike«, kaže o svojim aktivnostima Knezi.

CRKVA: »Kako sam jako privržen vjeri i Crkvi, ministrirao sam u župnoj crkvi, a kao mali pjevao sam u crkvenom zboru.

na sate klavira. Prije mjesec dana počeo sam učiti talijanski jezik koji bih naučiti«, rekao je Nikola.

IZLOŽBA: »Mogu se pohvaliti da sam bio jedan od organizatora izložbe 'Ususret Božiću' koja se održala u Lemešu u sklopu koncerta božićnih pjesama, a u organizaciji HBKUD-a 'Lemeš'.

Svake godine sudjelovali smo na 'Zlatnoj harfi'.

Sada u crkvi čitam psalme i dijelevo Staroga zavjeta. Često posjećujem Karmelićanski samostan u Somboru, najbliži mi je je brat Stipe. Imao sam čast prisustvovati svetoj misi na latinskom kojoj je koncelebrirao *Ivan Penzeš*, subo-

tički biskup. Sveta misa održana je 5. veljače ove godine u sklopu duhovnih obnova za svećenike Subotičke biskupije pod zaštitom sluga Božjeg oca Tome Stantića. To je na mene ostavilo snažan dojam«, povjerava nam Nikola.

HODOČAŠĆE: »Kako sam aktivan u Katoličkoj crkvi, prošloga sam ljeta hodočastio u Taize. Naš župnik mi je mnogo pričao o tom hodočašću, a puno toga sam čuo i od prijatelja koji su išli ranijih godina. Bio sam oduševljen cjelokupnom organizacijom kampa. Posebno me se dojmilo što se na jednom mjestu okupilo pet tisuća ljudi iz različitih dijelova svijeta i što smo dobro funkcionirali. Upoznao sam mnoge ljude i njihove kulture. Svaki dan sam odlazio u kreativne radionice. Najviše su mi se svidjele svete mise koje su održavane svaki dan. Trudio sam se ići što redovitije. Najviše sam volio večernje mise kada je puna crkva koja može primiti oko pet tisuća ljudi. Osjećaj je bio neverojatan«, priča naš sugovornik.

PLANOVI: »Svakako bih želio studirati i steći visoko obrazovanje. Još dvojim između medicine i književnosti jer me oba područja podjednako zanimaju. Ukoliko se odlučim za studij književnosti, volio bih raditi u školi, s djecom. Težio bih svoje znanje u što većoj mjeri prenijeti učenicima. Kažu da je najljepši osjećaj podučavati mlade naraštaje. S druge strane, ukoliko se ipak odlučim za medicinu, rad s ljudima je naravno neizostavan. Poslije studija volio bih se vratiti u svoj rodni kraj ili se preseliti u Suboticu«, govori o svojim željama Nikola.

SLOBODNO VRIJEME: »S obzirom da mi je škola teška, a imam i praksu često, ostaje mi malo slobodnoga vremena koje posvećujem prijateljima. Kao i većina mladih, slobodno vrijeme provodim uz glazbu i knjigu. To su dvije stvari za koje se uvijek nađe bar malo vremena«, završava Nikola Knezi. ■

Besplatne dionice: Aerodrom Nikola Tesla, Beograd

Na raskrižju najvećih zračnih putova

*Priča o Javnom poduzeću Aerodrom Beograd – Nikola Tesla počinje još davne 1910. godine *
Imovina je procijenjena na 188 milijuna eura, prošlogodišnji profit skoro 10 milijuna eura*

Posljednja od šest velikih kompanija, čiji je upis besplatnih dionica u tijeku, jest Aerodrom Nikola Tesla u Beogradu. Točnije u Surčinu, nekada pitomom i živopisnom srijemskom mjestu, posljednjih godina poznatijem po kriminalnom klanu, koji s ovim poduzećem, pa prema tome i s ovim tekstom, na sreću nema veze.

Beogradska se zračna luka imenom Nikole Tesle diči od 11. srpnja 2006. godine. Toga je dana, naime, na zgradi zračne luke zasjao natpis JP Aerodrom Nikola Tesla. Bio je to dio proslave 150 godina od rođenja Nikole Tesle, velikog znanstvenika značajnog i za Srbe i

Skoplje-Niš-Beograd-Novi Sad i Beograd-Sarajevo-Mostar. U blizini mjesta gdje se nalazila ova zračna luka danas je Vojno-medicinska akademija (VMA).

Kasnije su zrakoplovi polijetali s drugih lokacija u blizini Beograda, a 1944. godine nakon povlačenja Nijemaca za mjesto nove međunarodne zračne luke odabran je prostor u blizini Surčina, 18 kilometara zapadno od Beograda. Zračna je luka puštena u promet 1962. Treba li naglasiti kako je vrpce osobno presjekao predsjednik *Tito*? Imala je jednu pistu dužine 3000 metara, uzletno-sletnu stazu duljine 3350 metara, pristanišnu zgradu za prijam putnika, kontrolni toranj,

Idealna lokacija

Aerodrom Nikola Tesla idealno je smješten u odnosu na druge zračne luke u okruženju, jer nema navigacijskih ograničenja i nalazi se na raskrižju najvećih zračnih putova. Zračni putovi i prilazi opremljeni su suvremenom radio-navigacijskom opremom.

za Hrvate, poznatog i po višekratno ponovljenoj izjavi: »Ponosan sam na svoje srpsko podrijetlo i hrvatsku domovinu.«

OD BANJICE DO SURČINA: Priča o Javnom poduzeću Aerodrom Beograd – Nikola Tesla počinje još davne 1910. godine. Od tada do danas, letjelište je mijenjalo lokaciju, raslo i razvijalo se. Prvo letjelište u Beogradu nastalo je krajem 1910. godine na vojnom vježbalištu u predgrađu Banjica. Tamo su letenje zrakoplovom prikazivali pioniri avijacije – *Simon, Maslenikov, Vidmar i Čermak*.

Početkom 1912. godine na Banjici je podignut prvi drveni hangar za zrakoplove namijenjen ratovanju protiv Turske. Dvije godine kasnije na Banjici se postavlja srpska zrakoplovna eskadrila i balonska četa. Banjička je zračna luka korištena i poslije Prvog svjetskog rata za potrebe poštanskog prometa na relaciji

veliku platformu za opsluživanje letjelica i drugu suvremenu opremu. Kasnije je izgrađena i nova zgrada za prijam putnika, proširena platforma za prijam zrakoplova,

produžena pista, a 1997. godine ugrađena je oprema za kategoriju II i time omogućena uporaba zračne luke po lošijim vremenskim uvjetima.

POSLOVANJE I IMOVINA: U protekle četiri godine JP Aerodrom Nikola Tesla ostvario je značajne rezultate u poslovanju, prije svega zahvaljujući proširenju osnovne djelatnosti: obujam prometa u 2006. godini je za 30,4 posto bio

veći nego u 2003. Značajan rastući trend bilježi i promet putnika i robe, koji već u prvih devet mjeseci 2007. godine premašuje promet ostvaren tijekom čitave 2003. godine. Povećanje prometa zrakoplova i putnika, i to bez značajnijih promjena cijena, dovelo je do stalnog rasta ukupnih prihoda, koji su u prvih devet mjeseci 2007. godine za 68,69 posto bili veći od ukupnog prihoda ostvarenog u 2003. godini. Tako je ukupan prihod u razdoblju siječanj/rujan 2007. godine iznosio oko 39 milijuna eura, a značajno je kako u toj brojci više od polovice čine prihodi ostvareni na inozemnom tržištu.

Profit poduzeća također je znatno uvećavan posljednjih godina, prije svega rigoroznom troškovnom politikom i smanjenjem broja zaposlenika: neto dobit je u 2006. godini više nego upetostručena u odnosu na 2003. godinu, a u prvih devet mjeseci 2007. dostigla je rekordnih gotovo 10 milijuna eura.

Prema procjenama imovine od strane neovisnih tvrtki vrijednost poslovne imovine Aerodroma Nikola Tesla Beograd iznosi oko 188 milijuna eura.

Z. P.

Subotička Kalvarija

Obiteljski kr

Nedjelja muke Gospodnje

Cvjetnica

Cvjetnicom počinje Veliki tjedan u kojemu će se vjernici pripremati za najveći kršćanski blagdan – Kristovo Uskrsnuće.

Isus je ušao u svoj grad Jeruzalem spreman prihvatiti križ kako bi otkupio ljude od zla. Narod je dočekao Isusa mašući palminim i maslinovim grančicama i rasprostirući svoje haljine po putu kojim je Isus išao jašući na magarcu. U spomen na taj događaj na Cvjetnicu se obavljaju procesije s blagoslovljenim palminim, maslinovim i drugim grančicama, a na svetoj misi čita se Muka Gospodnja.

Priredila: J. K.

21. ožujka 2008.

Mons. Stjepan Beretić
blagoslovio je grančice
u subotičkoj Katedrali

rižni put

Put u sjeni križa

Ti ćeš sve gledati drukčije
i mnogo bolje očima koje su plakale.
Da bi bio sretan,
moraš se osloboditi mnogih stvari.
Između ostaloga moraš se osloboditi
svoje sebičnosti,
svoje bolesne tvrdoglavosti,
svoje pohlepe.
Ali kako?
Ne smiješ činiti nikakve lude stvari.
Običan svagdanji život tvoj je najbolji učitelj.
Uvijek isto, ista lica, isti poslovi.
Ista svakodnevna ljutnja,
neizbježne trzavice.
Uvijek iznova želje koje se ne ostvare.
Uvijek iznova nesporazumi i neuspjesi.
Sve će te to izbrusiti kao dijamant.
To boli –
znam –
i katkada ne ide.
Ali nema drugoga puta
do nutarnjega mira
osim puta
koji prolazi u sjeni križa.
To je uskrsni put
do uskrsnuća, do radosti.
Da bi naučio živjeti,
moraš naučiti umirati.

Phil Bosmans

U Lukovdolu počelo 45. »Goranovo proljeće«

Jasni Melvinger uručen »Goranov vijenac«

»V«eću nagradu od ove sigurno neću dobiti jer legenda o Lukovdolu i *Ivanu Goranu Kovačiću* je nešto što je neponovljivo i u mom životu će ostati kao nešto dragocjeno i jedinstveno. Nisam sklona složiti se s onima koji tvrde da je poezija napustila ovaj svijet i da je svijet napustio poeziju. Još naslov moje knjige pjesama 'Svijet i svjetlost' dovodi u svezu dvije riječi koje u hrvatskom jeziku oduvijek imaju isti korijen. Da, 'Svijet i svjetlost' su isto«, rekla je *Jasna Melvinger*, ovogodišnja dobitnica Goranova vijenca za ukupni doprinos pjesničkoj umjetnosti, na svečanom otvorenju 45. Goranova proljeća u nedjelju u Lukovdolu, piše »Vjesnik«.

Obrazlažući odluku Prosudbene komisije koja je najznačajniju hrvatsku pjesničku nagradu dodijelila ovoj pjesnikinji, književnoj znanstvenici, jezikoslovki, teoretičarki moderne i profesorici na sveučilišnim kate-

drama u Novom Sadu i Osijeku, prošlogodišnji laureat Goranova vijenca *Mile Stojić* je istaknuo kako je ova autorica ostvarila djelo dojmpljiva lirizma i refleksije, djelo kakva nema sličnog u modernom hrvatskom pjesništvu. Nagrada Goran za mlade pjesnike, za koju se natjecalo 76 rukopisa, pripala je apsolvenci Pravnog fakulteta u Zagrebu *Antoniji Novaković* za rukopis »Lako mi je biti lošija«.

Predane su i nagrade učenicima osnovnih škola za najbolje literarne radove. Uoči početka »Goranova proljeća« u Memorijalnom muzeju Ivana Gorana Kovačića otvorena je izložba skulptura »Oda proljeću« autorice *Renate Vranyczany Azinović*.

Svečanost je održana u organizaciji Studentskoga kulturno-umjetničkog društva »Ivan Goran Kovačić« iz Zagreba.

D. B. P.

Završene prve ovogodišnje priredbe Novosadskog sajma

Knjige, umjetnine i namještaj

Prve ovogodišnje priredbe Novosadskog sajma – 14. »Salon knjiga«, 13. međunarodnu izložbu umjetnosti »Art Expo« i 17. međunarodni salon namještaja i opreme za enterijere »Ambijenta« – od 13. do 18. ožujka vidjelo je više od 30.000 tisuća posjetitelja u šest sajamskih dana.

Prema riječima izvršne direktorice za sajamske djelatnosti Novosadskog sajma *Imelde Monarov Čuljak*, izlagači su zadovoljni nastupom i prodajom, te brojnim poslovnim ugovorima koje su sklopili. Kvaliteta sajмова, kako je navela, ogleda se i u tehničkoj organizaciji priredbi, na kojima je Novosadski sajam ugostio više od 50 istaknutih osoba iz kulturnog i javnog života.

Organizirano je četrdesetak raznih promocija: susreti s piscima, pjesnicima, predstavljeni su brojni novi naslovi ili knjižnice, kao i aktualne tendencije u primijenjenom stvaralaštvu. Veliku pozornost posjetitelja privukla su gostovanja britanskog pisca *Tonija Parsonsa*, književnice *Vide Ognjenović* i slikarice *Olje Ivanjicki*.

U šest dana više od 30.000 posjetitelja

Novosadski je sajam bio domaćin najboljim izdavačima knjiga iz zemlje i okruženja, galerijama, koje su prikazale djela vrhunskih domaćih i svjetskih umjetnika, kao i trgovcima i proizvođačima namještaja iz cijelog svijeta.

Ponuda izdavača i knjižara na Salonu knjiga obilovala je raznovrsnošću i popustima i do 60 posto. U ponudi su najtraženiji naslovi – beletristrike, knjiga i slikovnica za djecu svih uzrasta, riječnici, te stručna literatura. Ljubitelji knjige imali su i priliku sresti se s piscima, dobiti potpis na omiljenoj knjizi i porazgovarati s autorom.

I. K.

Predstavljena i NIU »Hrvatska riječ«

Na štandu izdavača nacionalnih zajednica iz Vojvodine, između ostalih, predstavljena je i nakladnička djelatnost NIU »Hrvatska riječ« iz Subotice. Organizator programa u okviru štanda bilo je Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu. Između ostalog, u okviru programa priređena je tribina o potrebi izdavanja rječnika s jezika nacionalnih zajednica na srpski i obratno.

Nova knjiga Lazara Franciškovića

Unakladi Udruga za potporu bačkim Hrvatima iz Zagreba, kao prva u ediciji Tusculum, objavljena je knjiga »Grall« subotičkog književnika Lazara Franciškovića. Riječ je o spjevu koji je već ranije, prije desetak godina, objavljen u subotičkom časopisu za kulturu, umjetnost i znanost »Rukovet«. Recenzentica knjige je dr. Sanja Vulić, jezikoslovka iz Zagreba. Knjiga se može kupiti u knjižari »Danilo Kiš«.

Branka Parlić nastupa u Rovinju

Novosadska pijanistica Branka Parlić, svjetski istaknuta interpretatorica suvremene klasične glazbe, održat će 23. ožujka Uskrsni koncert u crkvi Svetog Franje u Rovinju, u okviru ciklusa »Gandusiana«, konceptualno posvećenog glazbi koja preispituje granice vlastitog žanra, a time i smisao svog nastanka i postojanja.

Branka Parlić najavila je za portal SEEcult.org kako će na glasovirskom recitalu pod nazivom »Kružno disanje« (Circular breathing) izvesti djela Erika Satija, Wima Mertensa, Johna Cagea i Philipa Glassa.

Kazalište iz Siska nastupilo u Beogradu

Na VII. međunarodnom kazališnom festivalu »Slavija 2008.« u Beogradu, u subotu 15. ožujka publici se predstavila »Kristalna kocka vedrine« – Gradsko kazalište iz Siska predstavom »Kos« Davida Harrowera u režiji Zijaha A. Sokolovića.

Kako je prenio HRT, publika je višeminutnim pljeskom nagradila glumu Olge Pakalović i Zijaha A. Sokolovića, a mišljenja su kritike kako je to jedna od boljih predstava na festivalu.

Na festivalu »Slavija 2008.«, održanom od 9. do 16. ožujka, nastupila su kazališta iz Hrvatske, Latvije, Rusije, Makedonije, Bugarske, Švicarske, Japana, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Srbije.

Projekti interkulturalnog dijaloga kao regionalni prioritet

Sudionici četvrte konferencije Vijeća ministara, održane 14. ožujka u Zagrebu, složili su se kako je jedan od prioriteta razvijanje programa Regionalnog programa za kulturno i prirodno naslijeđe jugoistočne Europe, koji provode Vijeće Europe i Europska komisija sa zemljama u regiji. Cilj tog projekta je očuvanje zajedničkog kulturnog naslijeđa zemalja u regiji i njegova upotreba u održivom razvoju regije, osobito u razvoju kulturnog turizma, priopćilo je Ministarstvo kulture Srbije, a prenosi SEEcult.org.

Na konferenciji u Zagrebu usvojena je zajednička deklaracija koja kao regionalni prioritet ističe razvoj projekata interkulturalnog dijaloga radi približavanja stanovnika regije, kao i bolje suradnje i razumijevanja.

Na konferenciji su sudjelovala i izaslanstva: Albanije, Bugarske, Bosne i Hercegovine, Grčke, Makedonije, Turske, Crne Gore i Hrvatske, a kao promatrači – predstavnici Austrije i Slovenije, uz goste iz Vijeća Europe i Europske komisije.

Subotička praizvedba mise »Telo Kristušev«

Na Cvjetnicu, na večernjoj misi u katedrali sv. Terezije Avilske članovi HKC »Bunjevačko kolo« izveli su skladbu pod nazivom »Telo Kristušev« skladatelja Tomislava Uhljaka. Radi se o liturgijskoj kantati pisanoj za folklorni zbor i tamburaški orkestar, a za potrebe Ansambla narodnih plesova i pjesama »Lado«, koji je ovo djelo darovao Katoličkom institutu »Ivan Antunović« iz Subotice. Misa »Telo Kristušev« sastoji se iz šest stavaka: Kirje, Dika Bogu, Verujem, Svet, Pozdravljeno budi i Agnec Božji.

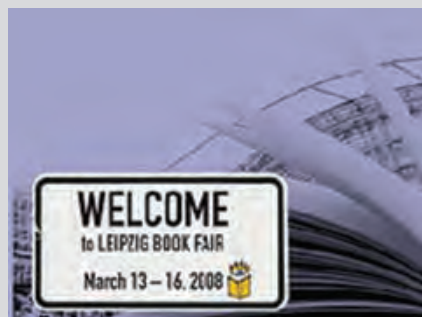
Uspjeh hrvatskih pisaca u Leipzigu

Usredištu pozornosti ovogodišnjeg sajma knjiga u Leipzigu, koji je završio u nedjelju, bila je hrvatska književnost, piše HRT. Hrvatska je bila zemlja-partner tome najstarijem sajmu knjiga u svijetu, a sajamska se priredba održavala pod motom: »Leipzig liest kroatisch – Leipzig čita hrvatski«. Na ovogodišnjem sajmu predstavilo se 37 hrvatskih književnika. Čitanja naših autora u klubovima diljem grada njemačka publika pozorno je slušala u velikom broju.

Uz pisce mlađeg naraštaja Edu Popovića, Zorana Ferića i Romana Simića, prevedene i prije, ove je godine zanimanje medija bilo snažno usmjereno prema Igoru Štiksu čiji je roman »Elijahova stolica«, u prijevodu njemačko-hrvatske književnice Marice Bodrožić, u preprodaji otišao u tri tisuće primjeraka.

No dosad najveće predstavljanje hrvatske književnosti nije završilo zatvaranjem sajma. Nakon Leipziga hrvatski pisci idu u Dresden, Berlin i druge njemačke gradove gdje će čitati svoje tekstove i potvrditi nepodijeljene komplimente koje su dobili već u Leipzigu.

Inače, na ovogodišnjem sajmu sudjelovalo je više od dvije tisuće izdavača iz četrdesetak zemalja.

Hrvatska čitaonica i Bunjevačko-šokačka knjižnica »Ivan Kujundžić« pri Katoličkom institutu za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« – Subotica upućuju

POZIV NA ŠESTI SUSRET PJESNIKA »LIRA NAIVA 2008.«

Sudjeluju: pjesnici iz Srijema, Podunavlja, Sombora i Subotice
Uvjet: svaki pjesnik dužan je poslati 3-5 svojih pjesama koje mogu biti pisane standardnim hrvatskim jezikom ili ikavicom (bunjevačkom ili šokačkom) a bit će objavljene u zbirci

Pjesme i prijavu (oni koji se prijavljuju po prvi put trebaju poslati i kraći životopis te jednu fotografiju/portret) treba poslati do 15. svibnja 2008. na adresu:

Hrvatska čitaonica, Bele Gabrića 21, 24000 Subotica ili e-mail katarina.celikovic@gmail.com

Šesti susret pjesnika održat će se u Sonti u subotu, 28. lipnja 2008.

Detaljnije informacije na mobitel: 064 211 31 86

Dramska sekcija KPZH »Šokadija«

Uskoro premijera nove predstave

Rad na predstavi »I knez je pofalijo« Ivana Andrašića

Kako su već navikli svoju vjernu publiku, članovi dramske sekcije Kulturno-prosvjetne zajednice Hrvata »Šokadija« iz Sonte i za ovu sezonu pripremaju novu predstavu. Riječ je o pučkoj drami »I knez je pofalijo« autora i redatelja Ivana Andrašića. Premijera predstave zakazana je za 29. ožujka u velikoj dvorani Doma kulture u Sonti.

U već prepoznatljivom stilu ovaj autor publici nudi pitku priču o ljubavi dvoje mladih iz obitelji koje su po socijalnom statusu na suprotnim stranama ljestvice, te o svim zgodama i nezgodama koje iz te ljubavi proistječu.

Na daskama su glumci koje smo gledali i u prethodnim sezonama: Viktor Feher, Božana Vidaković, Ljiljana Tadijan, Ljiljana Andrašić, Agata Rižanji, Robert Lukić, Mario Jakšić, Ivana Tadijan i Maja I. Andrašić. Ne broje se ponavljanja situacija ili replika, ne žali se nitko, svi pred sobom imaju jedinstveni cilj: svojim nastupom zadovoljiti publiku, izmamiti pljesak »do stropa«.

Redatelj Ivan Andrašić kaže kako je izuzetno zadovoljan odnosom glumaca prema obvezama na sceni. »Prošle sezone smo radili pod određenim pritiscima i uz nekorektne poteze pojedinaca, sve se odrazilo na opće ozračje, osakatilo nam je i cijelu sezonu, koja se zbog opstrukcije dijela ekipe svela na svega tri izvedbe. Ove sezone najveći nam je dobitak povratak Božane Vidaković i svakako povratak dobrog ozračja. Raduje me što ponovno glumci diktiraju tempo rada, pa iako radimo pet večeri tjedno, sami su isforsirali dodatnu probu nedjeljom. Svi rade punim srcem i to, jednostavno, mora donijeti dobar rezultat«, kaže Andrašić.

Na upit što publika može očekivati, dodao je: »O samoj drami ne bih puno, neka sve ostane iznenađenje za publiku, nadam se ugodno. Jedino ću reći kako je ponikla iz moje pjesme 'Šokačka mamo'. Živjela je u meni skoro cijelu godinu, živjela i dozrijevala, a onda je jednostavno provalila, pretočio sam je na papir za nekoliko dana. Kako su je i glumci prihvatili od prve, vjerujem da će i publika doći na svoje«.

H. R.

U Subotici otvorena izložba »Dress to impress« Pavle Ivanković

Haljine od neobičnih materijala

Do sredine idućeg mjeseca u »Baš kući«, na početku Radijalca, može se pogledati izložba »Dress to impress« (Obučena da zadivi) Pavle Ivanković (1985.), studentice četvrte godine Tekstilno-tehnološkog fakulteta u Zagrebu, smjera modni dizajn. Na svojoj prvoj samostalnoj izložbi mlada je autorica predstavila dvadesetak haljina izrađenih od neobičnih materijala – žice, kokica, tjestenine, balona, slamčica...

»Želja mi je bila stvarati bez pravila, odnosno praviti haljine bez krojenja, šivanja... Stoga, praveći ove haljine služila sam se različitim materijalima na neobičan način«, kaže Pavla.

Izložene su kreacije manjih dimenzija od »prirodne veličine«, te kolekcija praktički nije nosiva. Stoga, želja je autorice u skorije vrijeme predstaviti se klasičnom modnom revijom. »Voljela bih da to bude revija elegantnih haljina od svile koje su oslikane elementima mađarske secesije«, kaže Pavla, dodajući kako se nakon studija planira vratiti u rodni grad i nastaviti razvijati svoje kreativno zanimanje.

Izložba »Dress to impress« realizirana je pod pokroviteljstvom općinske Fondacije FOKUS.

D. B. P.

Pavla Ivanković

Uskrsna izložba u HKC »Bunjevačko kolo«

Petnaestogodišnja tradicija

slamarki *Jozefina Skenderović*. Izložbu je otvorila akademska grafičarka *Jasmina Vidaković-Jovančić*, ukazujući kako je od pamtivijeka poznata ljudska potreba da ukrašava svijet oko sebe prisutna i u ovom momentu. »Ovo što se ovdje može vidjeti, iako to nije klasična likovna disciplina, je da u stvari svatko od nas kada se bavi nečim kreativnim udjene u to dio svoje ličnosti. Među ovim radovima se vidi kako je svatko na svoj način prišao zadaći ukrašavanja jaja, birajući u skladu s time tehnike i način izrade. Blagdanima se najviše raduju djeca, ali i mi odrasli, pa neka ova šarena jaja budu jedan dodatak blagdanu koji je pred nama«, rekla je *Jasmina Vidaković-Jovančić*.

Otvorenje izložbe svojim su nastupom uveličali mladi recitatori i glazbenici.

D. B. P.

Prigodno dekorirana jaja (pisanice), čestitke i druge rukotvorine mogli su se pogledati u okviru Uskrsne izložbe koja je do srijede bila otvorena u Velikoj dvorani HKC »Bunjevačko kolo« u Subotici. Riječ je o petnaestoj po redu izložbi koju su u povodu velikog kršćanskog blagdana organizirali Likovni odjel HKC »Bunjevačko kolo« i Likovno-slamarski odjel HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta. Uz članove dviju udruga, ove godine radove su predstavili i članovi HKPD »Đurđin« iz Đurđina, ali i učenici osnovnih škola »Vladimir Nazor« iz Đurđina, »Matija Gubec« iz Tavankuta, »Ivan Milutinović« iz Subotice, te djeca iz vrtića »Marija Petković«, mladi iz župe sv. Roka i mladi likovnjaci HKC »Bunjevačko kolo«.

Otvorenje izložbe pratio je velik broj posjetitelja svih dobi, praktički se tiskajući među štandovima sa šarenolikom ponudom potencijalnih poklona za najbliže. Okupljene su ispred organizatora pozdravili predsjednik Likovnog odjela »Kola« *Josip Horvat* i voditeljica tavankutskih

Uskrsna izložba u Tavankutu

Prošloga petka u galeriji HKPD »Matija Gubec« u Tavankutu, spomenuta udruga i istoimena škola iz ovoga mjesta priredili su Uskrsnu izložbu. Osim članova »Gupca«, na izložbi su sudjelovali i učenici škole. Izložba je bila prodajnog karaktera, a kako nam je rekla ravnateljica škole *Stanislava Stantić-Prčić*, prikupljeni novac odjeli troše na ono što im je potrebno u nastavi.

J. K.

Slobodan Šnajder, »505 sa crtom«, Profil, Zagreb, 2007.

Nevidljive sudbine iz devedesetih godina

Knjiga »505 sa crtom« daje nam mogućnost da upoznamo pisca Slobodana Šnajdera i kao novelista. U njoj on ostaje dosljedan stavovima koje je promovirao i u ranijim djelima, pa se u ovoj knjizi može uočiti interes za socijalnu tematiku te kritički stav prema mnogim pojavama koje dolaze u vidokrug pisca promatrača

Piše: Đurđica Stuhldreiter

Naslovnici najnovijeg uratka Slobodana Šnajdera ukrasio je detalj iz fotoarhiva »Kraša«, tvornice slastica iz Zagreba. Na njoj kutije bombona koji je odavno prestao biti samo slastica – poznatog 505 SA CRTOM. Njegovu slatku poveznicu s knjigom valja potražiti u naslovu jedne od sedam novela, koliko ih knjiga sadrži.

»Taj predmet na vrhu kredenca bila je jedna kutija. Ta je kutija bila obla, imala je na svom trbušiću neke zrake, crte, što li. I na njoj je pisalo: 505 SA CRTOM.

Cijelo moje djetinjstvo, kod bake i na nekim drugim mjestima, usve sretno djetinjstvo (ja nisam dijete palog borca) pratila je baš takva kutija – 505 SA CRTOM – u kojoj su bili crveni bomboni, superslatki i ukusni, ali gotovo da je ta kutija bila važnija od onoga što je u sebi skrivala.«

Ulomak je to iz anonimnog pisma što ga je Slobodan Šnajder dobio kao kolumnist »Novog lista«. Tekst u kome nas slavni bombon vraća u prošlost baš poput kolačića u romanu *Marcela Prousta*, otvorit će i druge mogućnosti za prisjećanje na ono što je nekada bilo. Vrijeme, koje već pripada prošlosti, živi još samo u

neponovljenim okusima sitnica. Iako su od tada svima nama ponuđeni toliki drugi okusi, neusporedivo raskošniji i bogatiji, čudesni okus negdašnjih bombona ipak se ne može ni s čim usporediti.

KNJIGA NOVELA: Slobodan Šnajder (Zagreb, 1948.) diplomirao je filozofiju i anglistiku na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Suosnivač je i dugogodišnji urednik časopisa »Prolog«. Čitateljskoj je publici poznat kao dramatičar, esejist i novinski kolumnist. Prozu objavljuje od 1966. (»Polet«, »Republika«, »Književna republika«, »Tvrdka«), a ovo je njegova prva knjiga novela.

Samo u »Derbiju«, prvoj noveli, Šnajder je pripovjedač u prvom licu. U svim ostalima povlači se u drugi plan i preuzima samo naizgled neutralniju ulogu promatrača. No, promatrati neobičan obrat u životu žene čije cvjetno ime (u noveli »Ljubica«) počinje smetati onima oko nje ili pratiti nastojanja mladog para da zapleše valcer u Bečkoj državnoj operi u istoimenoj priči, samo je naizgled jednostavna uloga. Motriti život u svim pojavnostima kojima su se okitile devedesete nije ni lako ni jednostavno. Promatrač koji nastoji biti objekti-

van, naći će se na mukama pri izboru događaja što se nameću sami od sebe, jer konkurencija je velika, a mogućnosti da ih se samo preslika sve su manje.

SITNE KOCKICE: Devedesete godine, naime, bile su bremenite mnogim događajima što su upravo vapili da se i o njima kaže koja. Slobodan Šnajder odlučuje se za sitne kockice od kojih je složen mozaik vremena što je uslijedilo nakon velikih previranja. Njegova su preokupacija oni događaji i sudbine kojima se povijest neće baviti, jer su pri njezinim širokim potezima gotovo nevidljivi. Ljudske sudbine onih što se tako nepravedno nazivaju malim ljudima teme su o kojima govori pisac pripovjedač. Oni, koji ispisuju svoju vlastitu povijest i doživljavaju lomove u vrijeme kada se svi bave velikim temama, u Slobodanu Šnajderu nalaze svog pisca.

»Zapisi iz mrtvog doma«, jedna od novela iz ove zbirke, gotovo da bi mogla biti podnaslovom knjige »505 sa crtom«. Jer, dok naslovni bombon zavarava svojom slatkoćom, ova nam novela brzo razbija iluzije o mnogo čemu. U promatranju staračkog doma i mlade žene koja ga uporno posjećuje, u kratkom će se vremenu kadar promatrača ispuniti mnogim relevantnim čimbenicima našeg vremena i prostora. Našlo bi se tu materijala za čitav roman ili pravi igrani film, no, Šnajderova snaga upravo je u nastojanju da sve ostane na razini pukog dokumentarizma. Slikati ono što je uslijedilo nakon devedesetih moglo se jedino tako – prepuštajući čitateljima da sami procijene što je ostalo od one kutije s bombonima 505 sa crtom. Znače li nam oni išta iz perspektive nekog tko u New Yorku traži svoju ljubav, pretvorenu u pornoglumicu (»Paris –Texas«), ili onog tko ne zna što s oštećenom bistom svog oca, nekadašnjeg zaslužnog građanina (u noveli »Glava«).

Knjiga »505 sa crtom« objavljena je u biblioteci »Velimir Visković bira za Vas«, dajući nam mogućnost da upoznamo pisca Slobodana Šnajdera i kao novelista. U njoj on ostaje dosljedan stavovima koje je promovirao i u ranijim djelima, pa se u ovoj knjizi može uočiti interes za socijalnu tematiku te kritički stav prema mnogim pojavama koje dolaze u vidokrug pisca promatrača. Ako sve to uspijemo zasladiti bombonom 505 SA CRTOM, možda nas probuđeni interes za ono na što Šnajder upire prstom odvede do još pokojeg djela suvremene hrvatske književnosti slična određenja. ■

Jezični savjetnik

Uskrsni ili uskrnji?

Uređuje: Miranda Glavaš-Kul

U ovo se predblagdansko vrijeme često čuju pridjevi tvoreni od naziva najvećega kršćanskoga blagdana – Uskrsa. Stoga se s pravom možemo upitati je li točno reći:

- Na Veliki četvrtak počinju uskrsni praznici.
- Ili:
- Na Veliki četvrtak počinju uskrnji praznici.

Kako bismo rasvijetlili ovu dvojbu, pogledajmo tvorbenu normu hrvatskoga književnoga jezika. Pridjeve možemo tvoriti i jednim (-ni) i drugim (-nji) dometkom (sufiksom). Učestalija i uobičajenija je tvorba dometkom -ni, no za oba je primjera lako pronaći potvrdu u književnome jeziku. Tako su dometkom -ni tvoreni pridjevi: božićni, subotni, proljetni, maturalni, ljetni, razredni, predmetni i mnogi drugi. Dometkom -nji tvori se manji broj pridjeva: današnji, svevišnji, tadašnji, godišnji...

Tvorbena je oblik *uskrsni* uobičajeniji i češći. O tome govori akademik *Stjepan Babić*, autor Gramatike hrvatskoga jezika i Hrvatskoga pravopisa, te kaže: »Može se zaključiti da se pridjevima sufixom -nji pridjevi tvore samo iznimno, a koliko se tvore, dobrim je dijelom zbog glasovnih razloga, u većini zbog podudarnosti po mjestu tvorbe.«

Oblik *uskrnji* nosi stilsku obilježnost te ga možemo rabiti kada želimo postići sugestivnost izraza.

U velikom povijesnom Rječniku Jugoslavenske akademije znanosti umjetnosti (JAZU) piše: »... *uskrsni* znači koji se tiče Uskrsa...«, te navodi potvrđenost u tekstovima hrvatskih pisaca od 14. st do danas. Isti izvor za oblik *uskrnji* kaže: »...isto što i *uskrsni*...« te navodi svega nekoliko primjera iz hrvatske književnosti.

O ovoj su tvorbenoj dvojbi pisali i mnogi drugi jezikoslovci (*Stjepko Težak* u savjetniku »Hrvatski naš svagda(š)nji«, *Ilija Protuder* u savjetniku »Pravilno govorim hrvatski 4« i *Nebojša Koharović* u jezičnom savjetniku skupine autora »Govorimo hrvatski«) i ponudili slična pojašnjenja i preporuke, što u hrvatskome jeziku nije česta pojava. Naime, mnoga su jezična pitanja i nakon niza polemika još uvijek ostala otvorena te je govorniku prepušteno da se prikloni afirmacijskoj ili negacijskoj skupini, kao što je primjerice slučaj s pisanjem negacije ne ću/neću.

Dakle, oba oblika, *uskrsni* i *uskrnji*, su valjana. Prednost treba dati, u stilski neutralnoj uporabi, obliku *uskrsni*. Te je stoga preporučljivo reći:

- Uskrsni ponedjeljak je neradan dan.
- Radujem se uskrsnoj misi.

Povijest hrvatskog jezika

Prva hrvatskoglagoljska početnica

Teško možemo sa sigurnošću reći kako je započeo i tekao proces učenja glagoljskoga pisma. Tijekom srednjovjekovlja ovaj se proces lagano širio pa su u početcima ovu vrstu naobrazbe mogli steći samo oni koji su imali namjeru postati klericima, odnosno pripadati svećenstvu. Pismo se poučavalo u gradskim katedralnim školama. Tijekom godina je poučavanje pisma postalo raširenije te se moglo učiti i u manjim sredinama, ali je to učenje bilo ograničeno na žakne, buduće popove glagoljaše. Iz tog je razdoblja sačuvano vrlo malo tragova koji bi nam sa sigurnošću mogli potvrditi postojanost školskih glagoljskih središta. Pretpostavlja se da su škole postojale u Zadru, Vinodolu, Vrbniku, Rijeci, Beramu i Roču. U poučavanje se uključili i samostani: benediktinski, pavlinski i franjevački. No, zasigurno je postojao i određeni broj laika, prepisivača glagoljskih tekstova – zbornika, misala i brevijara.

POČETNICA IZ 1527.: Kako su i iz čega daci, žakni, učili možemo pretpostaviti iz prvih tiskanih početnica kojima su prethodile pisane početnice, ali na žalost ni jedna nije sačuvana.

Prva je poznata početnica tiskana 1527. godine u Veneciji glagoljskim slovima. Ovom, našom prvom, ali i najljepšom starom početnicom, počinje povijest hrvatskih početnica.

Sadržaj je početnice sličan onodobnim latinskim početnicama. Na samom početku je pobožni zavj, a potom se nižu glagoljska slova u uobičajenom poretku. Ispod slova nalazi se tablica za sricanje slogova koje su daci morali znati napamet. Naučivši slova i slogove, daci su savladali prvi korak. Početni tekstovi bili su općepoznati, oni koje su učenici već znali napamet, a to su Očenaš i Zdravo Marija. Početnica je sadržavala, osim slova i početnih molitava, još i psalme, početak Ivanova evanđelja te molitve za objed i osobne pobožnosti.

JEDANAEST STRANICA: Jezik je Početnice staroslavenski hrvatske redakcije s izuzetkom molitava koje su napisane pučkim jezikom. Tiskana je na jedanaest stranica, a na stranici je prosječno 35 redaka.

Prva je stranica uokvirena renesansim okvirom na čijem je dnu prikazana onodobna školska praksa. Učitelj za pulom, upravitelj škole, korepetitor koji bičuje nekog učenika po golaj stražnjici i nekoliko učenika. Knjiga je bogato ilustrirana drvorezima od kojih se ističu slike dvanaestorice apostola na devetnoj stranici. Slova su tiskana dvobojno, crno i crveno.

Originalu se prve hrvatske Početnice, na žalost, izgubio svaki trag, no sačuvano je faksimilirano izdanje lajpciškog antikvara Karla W. Heirsemanna koji je posjedovao original i prema njemu izdao 1933. godine, u 25 primjeraka, faksimilirano izdanje. Prošle je godine za Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu otkupljen primjerak ove vrijedne Početnice te je u izdanju HAZU-a, Školske knjige i Nacionalne i sveučilišne knjižnice izdan njezin pretpisak.

U crkvi Isusova Uskrsnuća u Subotici

Obilježena 75. obljetnica

Na Cvjetnicu, u župi Isusova Uskrsnuća, 16. je ožujka ostvaren ambiciozni plan biskupa mons. *Lajče Budanovića* – posveta novih slika na oltaru, slikara *Lajče Vojnić Zelića*. Time je dodan značajan detalj obilježavanju 50. obljetnice smrti biskupa Lajče

Budanovića, 16. ožujka 1958. godine. Crkva Isusova Uskrsnuća, u narodu poznata kao »Mala crkva«, nekada je bila planirana postati katedralom, a prije 75 godina dao ju je izgraditi upravo biskup Lajčo Budanović. Planiranoj katedrali uskraćen je njen finalni izgled, pa je ostala bez lađe, dva tornja i kupole izvana, a iznutra i bez tri mozaika: Uskrsnuće Isusovo, Uskrsnuće Lazarovo i Uskrsnuće svih nas. Ondašnji župnik mons. *Matija Zvekanović* dao je *Zlatku Šuletiću* iz Zagreba izraditi, u tehnici ulje na platnu, sliku koja oslikava Uskrsnuće Isusovo. Do danas je na oltaru postojala samo ova slika. Župljanin i poznati subotički slikar Lajčo Vojnić Zelić, naslikao je ostale dvije slike – Uskrsnuće Lazarevo i Uskrsnuće svih nas, u istoj tehnici. Slike su uspješno oslikane uz stručnu pomoć *Olge Šram*. Velika zasluga za privođenje kraju ambicioznog plana biskupa Lajče Budanovića, osobito pripada župniku župe Isusova Uskrsnuća vlč. *Beli Stantiću*, koji je bio glavni koordinator ovoga događaja. Svečanim otkrivanjem slika, subotički biskup, mons. dr. *Ivan Penzeš* blagoslovio je i predao za javno štovanje ove dvije nove slike, te ujedno otvorio novu jubilarnu 75. obljetnicu ove crkve.

A. Piuković

Snaga osobne molitve

Prošlog je ponedjeljka, 17. ožujka, u Hrvatskom domu u Somboru održana posljednja korizmena tribina na temu »Duh Sveti i osobna molitva«. Ovoga puta predavač je bio dr. *Marinko Stantić*, župnik župe sveti Križ u Somboru i sveti Nikola Tavelić na Bezdanskom putu. Župnik Stantić je naglasio kako je najveća molitva sveta misa, odnosno euharistija, ali postoje i drugi načini molitve. Jedan od načina je i osobna molitva, kada svojim riječima razgovaramo s Bogom. Velečasni Marinko je naveo primjere iz Biblije, gdje mnogi sveci u osobnoj molitvi razgovaraju s Bogom, a to je činio i sam Isus Krist u Maslinskom vrtu. Prilikom osobne molitve veoma je važan stav koji će nam omogućiti da se dobro osjećamo u komuniciranju s Bogom (kleknuti, stajati, sjesti...). Velečasni Marinko je objasnio kako se možemo više približiti Bogu. Naveo je nekoliko primjera: ugasiti svijetlo, upaliti svijeću, zatvoriti oči, pustiti blagu meditativnu glazbu, gledati da nam ništa ne odvraća pozornost od molitve. Rekao je kako je preduvjet za molitvu imati vjeru i znati nešto o vjeri i nabrojao i razmotrio sedam faza osobne molitve: dolazak u Božju prisutnost, slavljenje Boga, zahvala Bogu, potpuno predanje i slavljenje, pokajanje, ozdravljenje i iskustvo ispunjenja Duha Svetoga. Velečasni Stantić je rekao kako njemu osobno u molitvi pomažu i prigodne pjesme, te je predložio nazočnima pjesme za svaku molitvenu fazu. On je naglasio da ovakva vrsta molitve nikada neće biti recitacija, već doista osobni razgovor s Bogom.

Otac *Andelko Jozić* je na koncu zahvalio svima koji su sudjelovali u organiziranju ovih tribina i svima koji su na bilo koji način pomogli. Kroz šest korizmenih tjedana održano je šest tribina čija je sveobuhvatna tema bila »Molitva u kršćanskom životu«. Tribine su glazbom propratile i uveličale sestre *Dubravka i Daliborka Malenić* svirajući prigodne pjesme na flauti. Nazočni u Hrvatskom domu su velikim pljeskom nagradili karmelićane i time im zahvalili na njihovu trudu, da posjetitelji tribina kroz ovo korizmeno vrijeme bolje upoznaju molitvu i približe se Bogu.

Z. Gorjanac

Pobožnost križnoga puta u MZ »Verušić«

Pobožnost križnoga puta na subotičkoj Kalvariji

Danas, 21. ožujka, na Veliki petak, održat će se pobožnost križnog puta za sve s početkom u 10 sati.

Zaručnički tečaj

Zaručnički tečaj, koji je obavezan za sve koji se ove godine namjeravaju vjenčati u crkvi, započinje u ponedjeljak, 31. ožujka u vjeronaučnoj dvorani župe sv. Terezije Avilske, u Harambašićevoj 7. u Subotici s početkom u 19 i 30 sati. Tečaj će trajati do petka, 4. travnja a predavanja će držati svećenici, liječnici i bračni parovi.

J. K.

Blagoslov trudnica, 15. ožujka, u crkvi sv. Roka u Subotici

Piše:

mons. dr. Andrija Kopilović

Slavljenje Uskrsa

U nadi protiv svake nade

Zivimo u svijetu koji nas sve više zabrinjava. Nailazimo na činjenicu da je u tom svijetu najmanje vrijedan čovjek. Bilo je vrlo teških vremena u kršćanskoj povijesti, no u svim vremenima vrhovna vrednota je bio čovjek. Nije ni sada upitno da je u središtu otajstva spasenja čovjek. Tjeskobna je činjenica da je mnogim kršćanima ponestala nada, a još više sigurnost u tu činjenicu. Čovjek našega vremena u okruženju u kojem živi, a pritisnut problemima koji ga tište, opravdano pita gdje je tu Bog pravde? Ima li mjesta Bogu ljubavi? Ovoga pitanja se nije ustručavao ni Benedikt XVI. u najnovijoj enciklici »U nadi spašeni«. Čitajući Dostojevskoga, pojačava se ovo pitanje, neprotumačivom patnjom nevinih i ogromnim nepravdama koje se događaju u svijetu. Uistinu je čovjek našega vremena duboko ranjen beznađom. No, Bog pravde i Bog ljubavi dao nam je odgovor. To je Krist raspeti: »Židovima sablazan, poganima ludost; pozvanima pak Božja sila i Božja mudrost.« (1 Kor 1,22-25) Pashalni misterij Isusa Krista jedini je odgovor čovječanstvu i jedini temelj nade u pobjedu pravde i ljubavi.

SLAVLJENJE USKRSA – TEMELJNI DOGAĐAJ NAŠEG ŽIVOTA: Ta pobjeda pravde i ljubavi je u stvari činjenica novoga čovjeka: Uskrsnuće. Nama je vjernicima ova istina objavljena, a iskustvo prve Crkve ovu je istinu tako jako prenijela na sve generacije, da bismo po riječima Apostola Pavla bili najbjeđniji ljudi ako ne bi vjerovali u tu istinu. Međutim, dok slavimo to otajstvo, susrećemo li stvarno s tim Bogom koji nam je u Kristu pokazao svoje lice i otvorio svoje srce, ili je za nas to samo jedna »informacija«, a ne »djelotvorna činjenica«. Je li ta istina danas tako snažna u nama da nam daje snage preobratiti naš život tako da nam dadne te se osjetimo otkupljenima po nadi koju očituje. U pracrkvni mnogi su iskusili na vlastitoj koži, napose mučenici, koji su bili osuđeni na smrt, da su nadom u uskrsnuće stvarno oslobođeni. Kršćanstvo nije donijelo poruku koja proizvodi izazivanje prevrata u društvu, kao što je u povijesti bilo, nego je promijenilo čovjeka iznutra. Isus, on koji je sam umro na križu, donio je nešto posve drukčije. Susret s Gospodinom svih gospodara, susret s Bogom živim i, time, susret s nadom koja je bila jača od trpljenja i koja je zato život svih mijenja iznutra. Nada je, dakle, dokaz za ono što ne vidimo, a temelj za ono što vjerujemo. Stoga je slavljenje Uskrsa temeljni događaj našega života, a ne samo središnja proslava naših blagdana. Uskrs nas »dodiruje« iznutra i mijenja. Činjenica da smo otkupljeni i spašeni, daje nam sigurnost Božje brige za povijest i da je Bog Pobjednik jedini koji i najzamršenije trenutke povijesti okreće na korist svojih učenika.

Iz ove činjenice vjere koja nas ne smije »dotaći« tek kao informacija, nego nas treba zahvatiti kao milost, stavlja pred nas pastire i vjernike jedan veliki zahtjev. U našem vremenu više nije dosta biti navje-

Patnja nije Božja kazna, jer je Krist svu našu krivicu iznio na križ i pomirio svijet s Bogom, patnja je tek naša suradnja i sudionništvo sa Kristom patnikom. Dakle, patnja je milost na koju smo pozvani da gradimo Kraljevstvo Božje na zemlji koje ne poznaje drugog puta osim da se preko otajstva Velikoga Petka ulazi u slavu uskrsnuća. To je najveći čin Božje ljubavi i pravde, kada je svoga Sina postavio i Sucem i Spasiteljem. Tako se u Isusu Kristu susreće pravda i milosrđe. Naša patnja je naša prilika izgrađivati svijet i otvarati svoje srce prema pravdi, milosrđu, istini i ljubavi. Konačno, na putu nade, mi idemo prema onom svijetu kojeg nam je Bog obećao nakon konačnoga suda, kada dolazi Onaj komu je sve podvrgnuto na nebu, zemlji i pod zemljom – Isus Krist Otkupitelj.

stitelj nade, niti učitelj vjerske istine. Danas kršćanin treba postati svjedok ne tek nade koja je pred njim, nego one nade koja je u njemu i koja ga preobražava da ne tek riječima, nego životom ispovijeda činjenicu: vjerujem u uskrsnuće mrtvih i život budućega vijeka.

POBJEDA PRAVDE NAD NEPRAVDOM: Benedikt XVI. u spomenutoj enciklici uvodi nas u školu gdje se ta nada iz spoznaje pretvara u život. To je naša trajna i dnevna molitva. Čovjek koji ne moli, nije u društvu s Bogom. Naša duša diše u molitvu Božju prisutnost, brigu, pravdu i ljubav. Bez molitve se ne može opstati, a kamoli navješćivati, a još manje svjedočiti nadu. Jednako tako »škola nade« je i naš rad, naše trpljenje. Moramo osvijestiti sebi činjenicu da smo ograničeni ljudi, a i grešni. Dok u radu surađujemo s Bogom na izgradnji boljega svijeta, makar u našoj najbližoj okolini, dotle trpljenjem ublažujemo vlastitu patnju, a još više tuđu bol. Patnja nije Božja kazna, jer je Krist svu našu krivicu iznio na križ i pomirio svijet s Bogom, patnja je tek naša suradnja i sudionništvo sa Kristom patnikom. Dakle, patnja je milost na koju smo pozvani da gradimo Kraljevstvo Božje na zemlji koje ne poznaje drugog puta osim da se preko otajstva Velikoga Petka ulazi u slavu uskrsnuća. To je najveći čin Božje ljubavi i pravde, kada je svoga Sina postavio i Sucem i Spasiteljem. Tako se u Isusu Kristu susreće pravda i milosrđe. Naša patnja je naša prilika izgrađivati svijet i otvarati svoje srce prema pravdi, milosrđu, istini i ljubavi. Konačno, na putu nade, mi idemo prema onom svijetu kojeg nam je Bog obećao nakon konačnoga suda, kada dolazi Onaj komu je sve podvrgnuto na nebu, zemlji i pod zemljom – Isus Krist Otkupitelj. Ta činjenica je kroz duga stoljeća pothranjivala nadu u kršćanima te su žarko molili: Dođi Gospodine Isuse! Taj dolazak je pobjeda pravde nad nepravdom, istine nad laži i ljubavi nad mržnjom. Takav Uskrs mi slavimo. To je naša nada i to čini naš život kvalitetnijim od mnoge naše braće koji ne mogu podići svoje umorne oči prema nebu i vjerovati u tu Božju stvarnost.

Kršćanstvo je pozvano upravo u ovom vremenu svjedočiti Krista uskrsloga, nadu siromašnih i obespravljenih i temelj Kraljevstva Božjega koje započinje u našim srcima upravo Pashalnim misterijem muke, smrti i uskrsnuća Isusa Krista.

Dok s vama tako razmišljam, dragi čitatelji, žarko molim: budimo svjedoci nade. Neka ovaj Uskrs bude značajan poziv svima nama da radosno svjedočimo činjenicu da nas Bog ne napušta, da smo u Kristu spašeni i da imamo samo jedno poslanje: Isus je među nama – slavni i uskrsli.

U tim mislima svim vjernicima i svim ljudima želim doviknuti radosni Aleluja u nadi »protiv svake nade« da je Bog s nama! Neka vas taj Bog obrađuje, ohrabri i blagoslovi i ovog Uskrsa!

MINISTARSTVO KULTURE REPUBLIKE SRBIJE

Sektor za umetničko stvaralaštvo, kulturnu industriju i kulturne odnose

u skladu sa Zakonom o delatnostima od opšteg interesa u oblasti kulture (*Službeni glasnik* RS br.49/92) i Zakonom o budžetu Republike Srbije za 2008. godinu (Sl. gl. RS br. 123/07) raspisuje

NATJEČAJ

za sufinansiranje programa u području umjetnosti i kulture nacionalnih manjina za 2008. godinu.

Predmet Natječaja su:

1. programi (projekti) umjetnosti i kulture nacionalnih manjina iz sljedećih područja:

- kazališno, glazbeno-scensko i plesno stvaralaštvo;
- glazbeno stvaralaštvo;
- vizualno stvaralaštvo i multimediji;
- kulturno-umjetnički amaterizam,
- tradicionalno stvaralaštvo;
- književni programi (manifestacije i nagrade);
- međunarodna kulturna suradnja od značaja za nacionalne manjine i/ili Republiku Srbiju.

2. periodične publikacije iz područja umjetnosti i kulture nacionalnih manjina u pisanoj ili elektroničkoj formi

3. projekti izdavačke djelatnosti na jezicima manjina iz područja kulture i umjetnosti u pisanoj ili elektronskoj formi (književna djela: proza, poezija, esejistika te književnost za djecu)

Ovaj Natječaj se ne odnosi na sljedeća područja:

1. redovitu djelatnost pravnih lica
2. investicije u kulturi (izgradnju, rekonstrukciju, adaptaciju...)
3. nabavu nošnje, opreme i sl.
4. dugometražne i igrane filmove.

Pravo sudjelovanja na natjecaju imaju:

Pravne osobe registrirane na području Republike Srbije čija je osnovna djelatnost kultura te **fizičke osobe koje s njima surađuju**

Ovim Natječajem nije predviđeno sudjelovanje ustanova kulture iz člana 2, stav 2. Zakona o djelatnostima od opæeg interesa u području kulture, tj. *neizravnih korisnika proračuna*.

Podnositelji se ne mogu natjecati istim projektom, kojim su već sudjelovali na nekom od natječaja Ministarstva kulture RS.

Način prijavljivanja:

Obrazac i tekst Natječaja mogu se dobiti u Ministarstvu kulture RS ili naći na internetskoj stranici Ministarstva kulture. www.kultura.sr.gov.yu
Prijave dostavljati u **četiri primjerka (4)** na adresu Ministarstva kulture, Beograd, Vojkovičeva 3, s naznakom »Konkurs za kulturu nacionalnih manjina«.

Dodatne informacije mogu se dobiti na telefon 011/3398-880, ponedjeljkom, srijedom i petkom, od 11 do 14 sati.

Nepotpuna dokumentacija i prijave koje ne pristignu na vrijeme neće se razmatrati.

Prijave će razmatrati:

Nacionalna vijeća nacionalnih manjina i stručne komisije Ministarstva kulture RS. Njihov æe zadatak biti razmotriti pristigle projekte i utvrditi Prijedlog odluke za sufinansiranje projekata za 2008.godinu.

Konačnu Odluku o sufinansiranju donosi ministar kulture, a rezultati Natječaja bit æe objavljeni na internetskoj stranici Ministarstva kulture RS.

Osnovni kriteriji prilikom razmatranja prijava bit æe:

- značaj za promicanje kulturnog i jezičnog identiteta;
- značaj za promicanje umjetnosti i kulture;
- promocija i razvoj multikulturalnosti;
- doprinos međukulturnom dijalogu;
- visoka kvaliteta projekta;
- realne mogućnosti za realizaciju programa/projekta;
- realan finansijski plan;
- suradnja sa stručnim institucijama i pojedincima.

Natječaj je otvoren do 31. ožujka 2008. godine.

Hipotenzija (nizak krvni tlak)

Piše: dr. Marija Mandić

Zbog velikog interesiranja jednog dijela naših čitatelja, osobito čitateljica, odlučili smo jedan članak posvetiti niskom krvnom tlaku koji je kod nekih ljudi skoro stalan. Na svu sreću, ovo se praktički i ne smatra bolešću, ali nekima može zadavati itekako velike probleme u normalnom funkcioniranju i obavljanju društvenih aktivnosti. Poznato je, naime, da neki ljudi praktički ne mogu ni oka ujutro otvoriti, a da ne popiju šalicu kave. Ovakvi se ljudi najčešće označuju kao ovisnici o kavi, ali oko 90 posto njih upravo boluje od niskog krvnog tlaka. Naime, iako ovo može prerasti i u zlorabu kave u smislu ovisnosti, slično kao ovisnosti o duhanu ili alkoholu, u prihvatljivim granicama kava je jedini i preporučivan lijek za jarnju hipotenziju. No, krenimo redom.

STANJE HIPOTENZIJE: Uvidom u mnoga ispitivanja hipotenzije stječe se dojam, kako se hipotenzija smatra bolešću tek ukoliko izaziva simptome koji smanjuju kvalitetu života i tada ona postaje potencijalno ozbiljnim, dobro definiranim stanjem koje zahtijeva liječenje i kontroliranje.

Nizak krvni tlak se definira kao vrijednost krvnog tlaka koja je niža od normalno očekivane za pojedinu osobu u određenim uvjetima i relativan je pojam. Smatra se kako on nastupa, kada se dijastolični (donji) tlak spusti ispod 9 kilopaskala (67,5 mm Hg), a sistolički

(gornji) tlak pada ispod 16 KP (120 mm živinog stupa). Ipak, najuvriježenije mišljenje je kako hipotenzija postoji ukoliko krvni tlak padne ispod 100/60mmHg uz postojanje simptoma (umor, poremećaj sna, vrtoglavica, omaglice, nesvjestice, anksioznost ili depresija, osjećaj jakog lupanja srca, znojenje) i odsutnost drugih bolesti. Vrijednosti krvnog tlaka razlikuju se ovisno o aktivnostima, godinama starosti, lijekovima i zdravstvenom stanju osobe. Niži krvni tlak ne smatra se rizikom za zdravlje (ukoliko nisu u pitanju ekstremne vrijednosti). Osobe sa sniženim krvnim tlakom žive dulje od osoba s normalnim krvnim tlakom, a osobito duže od osoba s visokim tlakom. To se

objašnjava i činjenicom da hipotoničari imaju obazriviji odnos prema higijeni života, pravilnije se hrane i najčešće nemaju niti jednu pridruženu bolest.

Osim trajno prisutnog niskog krvnog tlaka (kronična primarna, idiopatska) kome se ne može otkriti uzrok, postoji sekundarna hipotenzija uzrokovana različitim bolestima, stanjima i lijekovima. Dvije veoma česte vrste sniženog tlaka su **ortostatska hipotenzija** (hipotenzija nastala naglim ustajanjem) i **postprandijalna hipotenzija** (hipotenzija koja se javlja neposredno nakon jela). Sekundarna hipotenzija prestaje rješavanjem, tj. liječenjem glavnog uzroka hipotenzije, dok se primarna, iako se ne može

liječiti, može popraviti određenim načinom života, tj. higijensko-dijetskim mjerama.

LIJEČENJE I TRETMAN: Liječenje je usmjereno prema olakšanju simptoma i postizanju gornjeg krvnog tlaka od 100 mmHg. Liječenje nije potrebno, ako nizak krvni tlak ne uzrokuje simptome niti smanjuje kvalitetu života. Mjere liječenja su sljedeće:

1. Najvažnije je uvjeriti osobu kako je, unatoč prisutnosti simptoma koji umanjuju kvalitetu života, prognoza primarne hipotenzije dobra.
2. Prehrambene mjere uključuju povećanje uzimanja soli (ali u umjerenim količinama, kako ne bi došlo do poremećaja bubrežne funkcije).
3. Kompresivne čarape (čarape koje stežu noge) – jer povećano uzimanje soli može dovesti do nakupljanja tekućine u nogama, što osobito nije dobro za osobe s proširenim venama na nogama.
4. Ustajanje iz kreveta treba biti postupno.
5. Povećati tjelesnu aktivnost. Prilikom bavljenja sportom tlak se povećava i hipotenzivna osoba se osjeća svježije. Ukoliko vam na radnom mjestu padne tlak, prošetajte nekoliko puta po stubištu i odmah ćete se dobro osjećati bez uzimanja ikakvih preparata.
6. Ako za prethodni savjet nemate volje, mogućnosti, niti vremena, uzмите kofein, tj. kavu. Poznato je kako uzimanje više od tri kave na dan može kasnije izazvati određene druge tegobe, te ovaj broj šalice ne bi trebalo prelaziti.
7. Ako opisane mjere ne dovode do zadovoljavajućeg povišenja krvnog tlaka i olakšanja simptoma, liječnik preporučuje lijekove, koji se kod nas slabo ili skoro nikako ne rabe.

Poštovani čitatelji,
U želji unapređivanja medicinske strane u našem tjedniku, možete slati svoja pitanja na koja će odgovarati naši liječnici-suradnici. Pisma možete slati poštom na adresu redakcije ili mailom na hrvatskarijec@tippnet.co.yu

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

 551-045

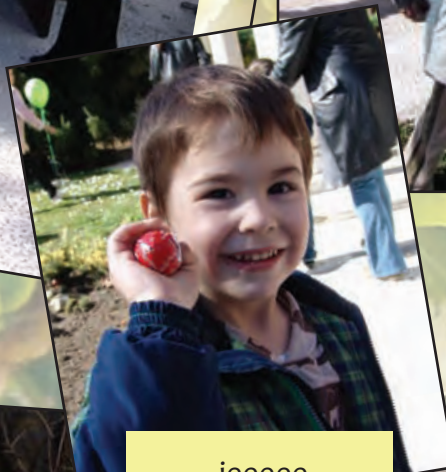
Subotica
Maksima Gorkog 20
KOD GLAVNE POŠTE

Stigli smo u rezidenciju iiiiii...

...juriiiiš....

....jeeeee....

... pomoć Pačićima iz vrtića »Marija Petković«...

...ima li još...

...gdje li ih je skrio zec...

... konzulica Ljerka Alajbeg pjev

...u kom grmu leži zec...

...a već koliko ih je...

... ja ću ga probušiti...

Mališani vrtića »Marija Petković« iz Subotice u preduskrsoj posjeti konzulici gerant RH Ljerki Alajbeg

Zabavna potraga...

...ala je s nama ...

Priredila: Julijana K.

21. ožujka 2008.

... zadovoljna sam...

...baš smo se naradili.

Crveno

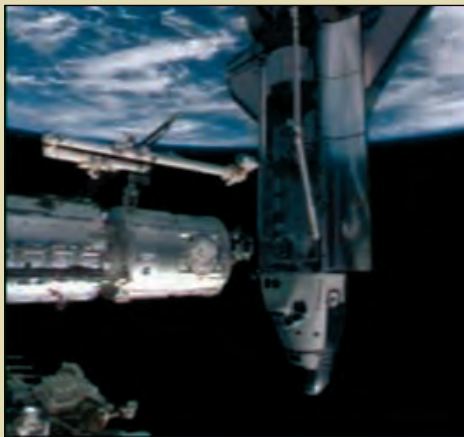
Skupina britanskih znanstvenika, usporednom metodom analize stigla je do zaključka kako je crvena boja nogometnih majica u uskoj vezi s uspjesima momčadi koje ovu boju imaju za osno-

vu na njima. Klubovi poput Liverpoola, Arsenala i Manchester Uniteda su godinama u vrhu otočkog i europskog nogometa, a crvenilo njihovih dresova očituje izvornu agresivnost koja краси karakter ove boje. Ne zaboravimo, i nogometna reprezentacija Hrvatske ima dominantno crveno u svojim prepoznatljivim »kockicama«.

Shuttle

Svemirski shuttle »Endeavour« nalazi se u dvotjednoj misiji tijekom koje se opskrbljuje međunarodna svemirska postaja, a za potrebe stvaranja golemog japanskog znanstvenog laboratorija u kojeg je uloženo čak 6,7 milijardi dolara. Prema planovima postaja bi trebala biti

završena 2010. godine, a o njenom vanjskom dijelu trebao bi se brinuti 200 milijuna dolara vrijedan kanadski dvoručni robot »Dextre«. Tijekom misije planirano je čak 5 »svemirskih šetnji«, što bi trebalo biti najviše u dosadašnjoj povijesti ovakvih misija.

Muzej

U rujnu ove godine treba li bi početi radovi na uređenju prvog dječjeg muzeja u Hrvatskoj. »Ivanina kuća bajke«, kako bi se ova nesvakidašnja institucija zvala, planirana je u Ogulinu, rodnom mjestu Ivane Brlić-Mažuranić, glasovite hrvatske književnice iz čijeg su pera »izašle« brojne nezaboravne priče za najmlađe. Prema izvornoj zamisli muzej bi predstavljao spoj vizualnog i zvučnog doživljaja, u kojemu bi, primjerice, posjetiteljima priče i bajke pripovijedala stabla, dočaravajući duh i ozračje vremena u kojemu su nastajale.

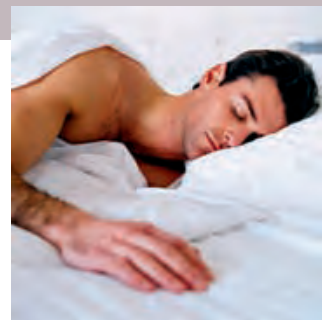
Naočale

Japanski znanstvenici usavršavaju revolucionarni izum »naočala za zaboravne osobe«, optičkog pomagala koje bi svojim vlasnicima pomagalo u brojnim neugodnim situacijama, svojstvenim trenutačnim oblicima amnezije glede pronalaženja mnogih sitnica iz svakodnevice, poput ključeva, daljinskog upravljača ili novčarke. Uz pomoć malene kamere, procesora i zaslona, ovakve »pametne« naočale bit će u mogućnosti snimiti vidokrug osobe na čijim se očima nalaze, pohraniti zabilježeni materijal u memoriju jačeg procesora smještenog na zatiljku i, za slučaj potrebe, svome vlasniku »izvrtjeti« traženi materijal. Također, zahvaljujući svojoj memoriji riješit će problem prepoznavanja poznatih osoba čijeg se imena trenutačno ne možemo sjetiti, izbjegavajući neugodnost ovakve situacije.

San

Znanstveno je utvrđeno kako muške osobe koje spavaju manje od pet sati dnevno imaju znatno veći rizik od pretilosti, ali i dobivanja dijabetesa. Uzročno povezana je i uvećana potreba za visoko kaloričnom hranom, kao svojevrsni nadomjestak manjku noćnog odmora. Istraživanje je obavljeno na više od 21.000 ispitanika.

Air bag

Osam već postojećih zračnih jastuka za automobile, nedavno je promoviran i »air bag« za ljubitelje snježnih sportova. Naime, svake godine prijeteće lavine na planinskim skijalištima i zimovalištima odnesu brojne živote osoba koje se nađu pod njenim naletima. Izumom »snowpulsu«, kako je nazvan, unesrećene osobe imat će znatno više šansi za preživljavanje, a promocija je održana Verbier ski resortu u Švicarskoj.

Ištvan Varga, hrvatska plesačka zvijezda

Dva subotička finala

Tijekom nedavnog gostovanja, drugog po redu, u paru s Gabrijelom Pilić ostvario sam rezultat iznad očekivanja

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Prije dvije godine, tijekom svog prvog gostovanja u Subotici, Ištvan Varga je jedan od svojih prvih intervjua dao upravo za naš tjednik. Danas, kao jedna od najvećih hrvatskih plesnih zvijezda, sa zadovoljstvom je pristao razgovarati o svojim dojmovima tijekom ponovnog nastupa na sjeveru Bačke, ali i svemu što se promijenilo u njegovu životu nakon nastupa u showu »Ples sa zvijezdama«.

Nedavno ste, po drugi puta, gostovali u Subotici i natjecali se u nekoliko plesnih disciplina. Kakvi su Vaši ukupni dojmovi i kako ocjenjujete nastup i ostvareni rezultat?

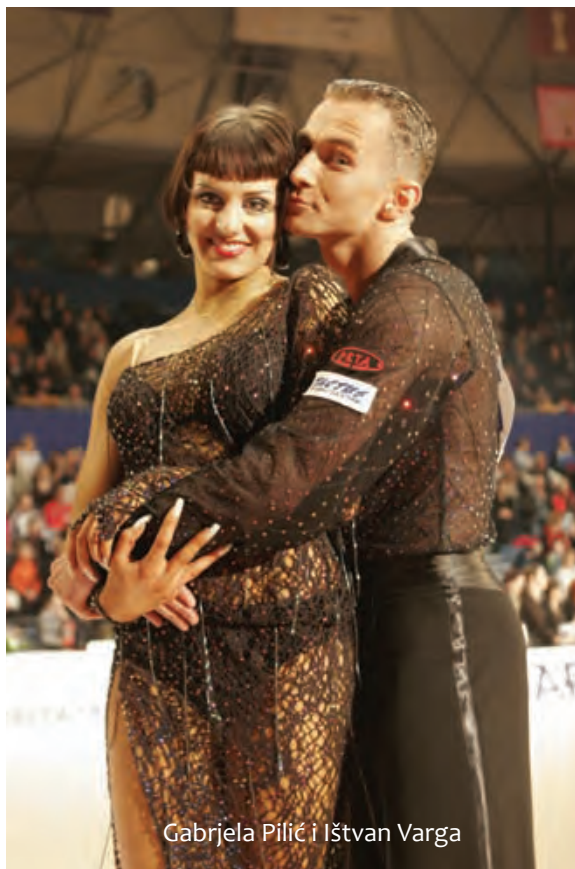
Dojmovi su bili izuzetno pozitivni. Iskreno, malo je bilo straha zbog političke situacije na samom početku, ali pokazalo se da su svi strahovi i sumnje bili bezrazložni. Svi su nas dočekali s osmijehom na licu i raširenih ruku tako da smo ponovno sklopili puno novih poznanstava. Sam grad Subotica i prije svega ljudi, koji su došli gledati turnir, ali i svi koje smo sreli u ta tri prekrasna dana ostavili su jako pozitivan dojam i to bih se usudio reći u ime svih nas koji smo gostovali tamo. Tako da, ako povučem paralelu s iskustvom od prije dvije godine, iskustvo i sjećanja su jako lijepi, šteta što nije potrajalo još malo duže... Sami rezultati su također bili super, dva finala u dva dana bila su iznad svih očekivanja prije samog turnira, pogotovo 6. mjesto u standardnim plesovima u konkurenciji od preko 70 parova. U latino-američkim plesovima smo osvojili broncu,

Najteži ples

Najteži ples je definitivno Slow Fox zbog visoke razine kontrole koju zahtijeva, kako bi se na relativno sporu glazbu svaki pokret otplesao i »bio« na granici fizike, odnosno izvedivog. Te naravno, sve to plešući u paru...

a srebro nam je izmaklo za ocjenu, dvije, što mi je malo žao, ali idući puta ćemo se još više truditi i srčanije se »boriti« tako da se još malo približimo najvišem podiju.

Od Vašeg prvog gostovanja na sjeveru Bačke mnogo toga se promijenilo u Vašoj plesnoj karijeri.

Gabrijela Pilić i Ištvan Varga

Od zadnjeg puta se promijenilo dosta stvari, za najveću promjenu je sigurno »kriv« show »Ples sa zvijezdama«. Gotovo da računam vrijeme tj. dijelim ga na dva dijela – prije i poslije tog showa. Zaista je donio mnogo novosti i podignuo sportski ples na sasvim novu razinu. Teško je riječima dočarati metamorfozu našeg sporta tada i danas... Odjednom su sportski ples i plesači prihvaćeni, prepoznati i cijenjeni u društvu. Ne kažem da tako nije bilo i prije, ali sada je definitivno svijest o sportskom plesu puno izraženija u pozitivnom smislu. Napokon možemo živjeti od sporta kojeg jako volimo i pokazalo se da se snovi ipak ostvaruju. Trud, suze, žuljevi, predanost... sve je imalo svoj smisao kada pogledamo unazad.

Što je nastup u iznimno gledanom televizijskom showu značio za Vas?

Iskustvo koje je vezano uz »Ples sa zvijezdama« dalo je novu dimenziju mom životu. Od toga da sam upoznao prekrasne ljude, nove prijatelje, da sam ušao u krug ljudi kojima smo se do jučer divili samo preko medija, do toga da su se, na neki način, počela pojedina vrata uspjeha otvarati gotovo sama od sebe... Dobio

sam priznanje za nešto za što sam se žrtvovao godinama.

Kako ocjenjujete aktualni »plesni trenutak« u Hrvatskoj?

Plesni trenutak u Hrvatskoj danas je takav da su, usudio bih se reći, sve plesne škole krcate. Društveni plesovi su ponovno u modi i ponovno su postali »način« na koji ugodno i lijepo možete provesti slobodno vrijeme. Sama popularnost i plesača i plesa je izraženija, odnosno veća nego ikad. Ljudi su prepoznali koliko ljubavi ima u tom sportu i žele biti bar njegovim malim djelićem, ako nije moguće čak i puno više dio toga.

Koji su Vaši omiljeni plesovi?

Omiljeni plesovi su mi Tango i Paso Doble, jednostavno zbog jako izraženih emocija. Gotovo nikoga ne mogu ostaviti ravnodušnim. Spoj su krajnosti (kao što su mržnja i ljubav) koje treba pomiriti i stopiti u skladnu cjelinu.

Kakvi su Vaši budući plesni i životni planovi?

Gabrijela Pilić, s kojom nastupam od 2006. godine, upravo maturira, a ja također polako privodim svoj studij ekonomije kraju. Dakle, kada nismo u dvorani, odnosno, kada ne treniramo, natječemo se ili nastupamo učimo za maturu, tj. ispite. Što nam, nažalost, ne ostavlja puno vremena za druge stvari, ali sretni smo i ne pada nam teško. Moram obvezno napomenuti da smo zahvalni što naši najbliži te prijatelji i poznanici imaju puno razumijevanja za to. Planovi su završiti školovanje, tj. da Gabriela upiše fakultet, a ja da ubrzo diplomiram, a po pitanju plesa da ove godine postanemo polufinalisti Svjetskog prvenstva u kombinaciji deset plesova. Što znači da izborimo mjesto unutar 12 najboljih parova na svijetu. Možda na prvu loptu zvuči jako ambiciozno, ali prošle godine nam je to izbjeglo za jedno mjesto. ■

Uspjesi

Plesni par Varga/Pilić su višestruki prvaci Hrvatske u kombinaciji deset plesova, dok im je najbolji međunarodni rezultat, ujedno i hrvatski uopće, 13. mjesto na SP u konkurenciji deset plesova. Nastupaju za ŠPK »Tactus« iz Zagreba.

Blanka Vlašić, svjetska prvakinja u skoku u vis

Ne propuštam važ

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Uvijek se koncentriram preskočiti ih iz prvog p

O Blanki Vlašić je zbilja mnogo pisano, a kako i ne bi kada je najbolja hrvatska i svjetska visašica apsolutno najbolja atletičarka današnjice. Trenutačni niz od 22 uzastopne pobjede u jednoj od najatraktivnijih disciplina »kraljice sportova«, upotpunila je osvajanjem naslova dvoranske prvakinje svijeta, upotpunivši ga s prošlogodišnjom titulom najbolje na SP-u u Osaki. Za uskršni broj, ekskluzivno za Hrvatsku riječ i sve ljubitelje sporta, uspjeli smo osigurati kraći razgovor s »kraljicom visina«.

Na kojoj visini ste znali da je naslov svjetske prvakinje sigurno Vaš?

Nisam mogla biti sigurna sve dok Slesarenko nije srušila 203. Do zadnjeg trenutka je postojala šansa da se borba nastavi i na 205. Ipak, osjećala sam da ni ta visina ne bi predstavljala problem za mene... Bila sam u dobroj formi i odlično sam tehnički skakala.

Je li postojala neka posebna taktika za finale SP-a?

Ne, uvijek je isto kad se ide na pobjedu – ne propuštam važne visine i skoncentrirati se da ih preskočim iz prvog pokušaja.

Kako biste usporedili ovo finale i finale u Osaki?

Bilo je manje stresno, ali sam se na oba finala osjećala vrlo sigurna u sebe. Možda je u Valenciji bilo manje naporno, jer nije bilo toliko skakačica u finalu, dok ih je u Osaki bilo 16, pa je sve trajalo puno duže.

Uz dva svjetska naslova, koji biste još rezultat izdvojili kao najdraži u dosadašnjoj karijeri?

Definitivno 207 iz Stockholma prošle godine. Ipak je to moj osobni rezultat, a i cijelo to natjecanje je bilo čarobno..

Što radite i kako se koncentirate u pauzama između skokova i čekanju na sljedeću visinu?

Razmišljam o tehnici skoka, pogreškama na koje mi je ukazao trener i kako ih ispraviti.

Postoji li neka visina na kojoj ste praktično »doma« i jednostavno osjećate kako je uvijek imate u »džepu« – npr. 2m ili 2,01m?

Sada već mogu reći da 2 m mogu skočiti gotovo uvijek. Može to biti i 2.01, ne predstavlja mi taj centimetar razlike veliki problem.

Kako gledate na visinu svjetskog rekorda?

Već sam tu visinu dovoljno puta napadala, pa sam izgubila respekt koji sam imala u prošlosti. To je dobar znak, jer je upoznajem sve više. Sada na svjetski rekord gledam kao na visinu koju mogu preskočiti ako tehnički sve napravim kako treba.

Planovi za nastavak sezone i osobne želje?

Sve što priželjkujem je zdravlje i treniranje bez ozljeda. Onda će sve ostalo doći samo po sebi.

Kronologija Blankinih visina

1997.	161 cm
1998.	168 cm
1999.	180 cm
2000.	193 cm
2001.	195 cm
2002.	196 cm
2003.	201 cm
2004.	203 cm
2005.	195 cm
2006.	203 cm-dvorana 205 cm
2007.	207 cm

žne visine

okušaja

Svi već govore o Pekingu, ali cijelo ljeto obiluje zanimljivim natjecanjima i svako će biti izazov na svoj način. Naravno, formu ipak tempiramo za Olimpijske igre.

Na koncu, što Blanka voli raditi kad je, ukoliko je to uopće moguće, daleko od atletike i zaletišta?

Naravno da je moguće odvojiti par sati u danu samo za sebe. Bez toga postajem robot, a onda svi uspjesi nemaju puno smisla. Uživam u životu koji

ko god mogu – druženje s obitelji i prijateljima, kuhanje, sunčanje, dobra knjiga ili film, kozmetički tretmani, shopping. Sve je to sastavni dio mog života i svojevrsna psihoterapija. No, jednako tako uživam u treninzima i natjecanjima. Veseli me svaki korak prema naprijed i jako sam znatiželjna koliko visoko mogu ići.

Odlikovanje

Za svoje sportske uspjehe Blanka Vlašić je od strane predsjednika RH Stjepana Mesića odlikovana Redom Danice hrvatske, najvišim odlikovanjem u području sporta.

Prijateljski nogometni susret

popisu pozvanih igrača nalaze se: Pletikosa, Galinović (vratari), Čorluka, Šimić, R. Kovač, Šimunić, Knežević (obrana), N. Kovač, Srna, Rakitić, J. Leko, Kranjčar, Pranjić, Modrić, Vukojević (vezni red), Petrić, Olić, Budan i Klasnić (napad).

Škotska – Hrvatska

U sklopu priprema za predstojeći Euro 2008 u Austriji i Švicarskoj, nogometna reprezentacija Hrvatska odigrati će u srijedu 26. ožujka gostujući prijateljski susret protiv Škotske. Izbornik Slaven Bilić imati će priliku isprobati novi navalni red, obzirom kao zbog teške ozljede na dulje razdoblje neće moći računati na najboljeg strijelca, Edurda da Silvu, a na

Polufinale Hrvatskog nogometnog kupa

Dinamo - Zagreb

Varteks - Hajduk

Ž drijeb polufinalnih parova nije donio »veliki derbi« između Dinama i Hajduka, već gradski derbi između dvije zagrebačke prvoligaške momčadi. O drugom finalistu odlučivati će Varaždinci i Splitsani. Prvi susreti zakazani su za 9. travnja, a uzvratni su na programu dva tjedna kasnije. Zanimljivo je kako će se upravo ove dva para susresti u mečevima 24. kola 1. HNL ovoga vikenda.

Indian Wells

Ljubičić bolji od Čilića

Na ATP turniru Masters serije koji se igra za nagradni fond od 3,85 milijuna dolara, po prvi puta u svojim profesionalnim karijerama jedna protiv drugog našli su se Ivan Ljubičić i Marin Čilić. Stariji i iskusniji, Ljubičić, nekadašnji izbornik Davis cup momčadi, slavio je u tijesnom susretu (7-6, 7-5) i pridružio se Ančiću i Karloviću, koji su također izborili plasman u treće kolo.

Liga prvaka

Zagreb bez polufinala

Nakon subotnjeg remija HSV-a kod Portland San Antonia, koji je njemačkoj momčadi donio plasman u polufinale Lige prvaka, posljednji susret Zagreba protiv Flensburga (29-36) više nije imao natjecateljskog motiva. Porazom, momčad Line Červara na koncu je zauzela 3 mjesto u skupini, ali unatoč propuštenoj velikoj šansi za mjesto među četiri najbolja kluba kontinenta ostati će zabilježene tri velike pobjede na domaćem parketu.

Formula 1

Startna pobjeda Hamiltona

V ozač Mc Larena, Britanac Lewis Hamilton pobijedio na je prvoj utrci sezone voženju u australskom Melbourneu i ponovno istaknuo kandidaturu za naslov prvaka Formule 1,

naslov koji mu je u prošloj sezoni doslovno »iskliznuo« iz ruku. Utrku je obilježio veliki broj odustajanja i čak tri ulaska safety cara (sigurnosno vozilo), a na podiju su se još našli Njemci, drugoplasirani Heidfeld (BMW) i trećeplasirani Rosberg (Williams).

www.kviskotcka.hr

	PRODAJNA ILI ZLOZBIENA PRIREDBA MNOZI	GLUMICA MENDES	GRADIC U ISTOCNOJ HERCEGO- VINI	NIŠKI	OBALNI RIBARSKI BRODICI	FILOZOFI ELEJCI	KRALJ MEDARE DUBOSKI	"EAST"	CUČUJA BOLEST KOSTI JU	OSPATSKI BOG PLOD- NOŠTI	BRITANSKI GLUMAC, MICHAEL	SARFNA PAPIGA	CRAZBA
GLUBITNICA FRANCUSKIH PREDSJED- NIČKIH IZBORA													
GLUMICA GARDNER				GLUMAC WALLACH REDATELJ TARANTINO				ACOSKU OTOCJE "CIRCA"					
RUSI PREDSJED- NIK FRAN- CUSKE													
"METAR"		UJEČNIČKI KAPUTIĆ DUCMYŠ TI" ZALCAR					PONKVAL VRTAČA BITI NA KOLJENIMA					HIMSKA JEDINICA TJAK	
DRVENO DUHACKO GLAZBALO (HANOŽ)					IZRAĐIVATI (KANINU) POVIŠEN TON "F"						PLATINA (MEHANIČKI) DOKT		
VUKOVAR			ASTRONAUT ARMSTRONG IZRAELSKI CRZAVNIK SHARON					FRICA PTI ZAVAR- VANJU PLETENICE KOŠE					
POSJEDU VAT						PORTI NA ... JAFNOVA IMENJAK NLA				SMUEENA PRICICA SALA NAŠA GLUMICA			
PRIREDILA REDAKCIJA ENIGMATSKOG TJEDNIKA "KVISKOTEKE"	METICE NA SAJB ALTA SAHOVEN TOROM"								ROMAN M. GORMOG MISTO KOD GRASJA				
ABELOV BRAT PO BILJUI					MLJEKARA (LATO) FOK. POR- NOĐIVA POZZI								
SATOV				ZVJEZDA PASAČICA SLIKAR VIDOVIC							SANJA ANCIO ZIVINA		
"LITRA"		ZENA D. DUCHOV- NYIA, TEA MLADUNCE KOKOSI						GUPEVA ... VRSTA DRACULJA (enigmati) TRULJI					ZARUP ZEMLIJETA
SPJEV			OTVENI POLJSKI CVJET TRK ORMANA				DEANA ILI CIGOLA HODANJE						
JEDNA OD BESTARA IZ GRUPE "DIVAS" (JUDANA MUNACI) IZBAVLJENJE												"RADIJUS" ORANGE	
FORNA DORINA						ODUJEVA- NJE IZ POSUDE ISTONAC							
DRŽAVA U JUGOZ- AMERICI IGL. GRAD LIMAS					POKOJNI MIŠIN SIN RAILOVAC				VITROVNI BOG U ABECARDU "AD ACTA"				
AUSTRIJA		KREKER ILI NAROLI- TANNA POŠTOR					NAŠA KIPARICA MILENA OKRUGLO SLONO				VIKTOR DRAGO "TEVRO"		
SPUTENI KANTALI- TOR, TEDI								RIVSA MISICA KODZO- MAN					

1. *Explain the importance of the following factors in the development of a country's economy:*
 a. *Human resources*
 b. *Capital resources*
 c. *Technology*
 d. *Government policy*
 e. *Infrastructure*
 f. *Trade and international relations*
 g. *Education and health*
 h. *Environmental factors*
 i. *Political stability*
 j. *Legal system*
 k. *Financial system*
 l. *Labour market*
 m. *Industrial structure*
 n. *Export and import composition*
 o. *Foreign investment*
 p. *Research and development*
 q. *Entrepreneurship*
 r. *Government expenditure*
 s. *Monetary policy*
 t. *Fiscal policy*
 u. *Exchange rate*
 v. *Interest rate*
 w. *Money supply*
 x. *Price level*
 y. *Unemployment rate*
 z. *GDP growth rate*
 aa. *Inflation rate*
 ab. *Balance of payments*
 ac. *Current account*
 ad. *Capital account*
 ae. *Trade balance*
 af. *Export growth*
 ag. *Import growth*
 ah. *Foreign direct investment*
 ai. *Official development assistance*
 aj. *World Bank*
 ak. *International Monetary Fund*
 al. *World Trade Organization*
 am. *World Health Organization*
 an. *World Bank Group*
 ao. *International Labour Organization*
 ap. *United Nations Development Programme*
 aq. *Human Development Index*
 ar. *Gender Inequality Index*
 as. *Life expectancy at birth*
 at. *Infant mortality rate*
 au. *Primary education enrolment*
 av. *Secondary education enrolment*
 aw. *Tertiary education enrolment*
 ax. *Research and development expenditure*
 ay. *Government expenditure on health*
 az. *Government expenditure on education*
 ba. *Government expenditure on infrastructure*
 bb. *Government expenditure on social services*
 bc. *Government expenditure on defence*
 bd. *Government expenditure on interest*
 be. *Government expenditure on subsidies*
 bf. *Government expenditure on transfers*
 bg. *Government expenditure on capital*
 bh. *Government expenditure on current*
 bi. *Government expenditure on consumption*
 bj. *Government expenditure on investment*
 bk. *Government expenditure on savings*
 bl. *Government expenditure on debt*
 bm. *Government expenditure on foreign*
 bn. *Government expenditure on domestic*
 bo. *Government expenditure on private*
 bp. *Government expenditure on public*
 bq. *Government expenditure on non-profit*
 br. *Government expenditure on for-profit*
 bs. *Government expenditure on voluntary*
 bt. *Government expenditure on non-voluntary*
 bu. *Government expenditure on voluntary*
 bv. *Government expenditure on non-voluntary*
 bw. *Government expenditure on voluntary*
 bx. *Government expenditure on non-voluntary*
 by. *Government expenditure on voluntary*
 bz. *Government expenditure on non-voluntary*
 ca. *Government expenditure on voluntary*
 cb. *Government expenditure on non-voluntary*
 cc. *Government expenditure on voluntary*
 cd. *Government expenditure on non-voluntary*
 ce. *Government expenditure on voluntary*
 cf. *Government expenditure on non-voluntary*
 cg. *Government expenditure on voluntary*
 ch. *Government expenditure on non-voluntary*
 ci. *Government expenditure on voluntary*
 cj. *Government expenditure on non-voluntary*
 ck. *Government expenditure on voluntary*
 cl. *Government expenditure on non-voluntary*
 cm. *Government expenditure on voluntary*
 cn. *Government expenditure on non-voluntary*
 co. *Government expenditure on voluntary*
 cp. *Government expenditure on non-voluntary*
 cq. *Government expenditure on voluntary*
 cr. *Government expenditure on non-voluntary*
 cs. *Government expenditure on voluntary*
 ct. *Government expenditure on non-voluntary*
 cu. *Government expenditure on voluntary*
 cv. *Government expenditure on non-voluntary*
 cw. *Government expenditure on voluntary*
 cx. *Government expenditure on non-voluntary*
 cy. *Government expenditure on voluntary*
 cz. *Government expenditure on non-voluntary*
 da. *Government expenditure on voluntary*
 db. *Government expenditure on non-voluntary*
 dc. *Government expenditure on voluntary*
 dd. *Government expenditure on non-voluntary*
 de. *Government expenditure on voluntary*
 df. *Government expenditure on non-voluntary*
 dg. *Government expenditure on voluntary*
 dh. *Government expenditure on non-voluntary*
 di. *Government expenditure on voluntary*
 dj. *Government expenditure on non-voluntary*
 dk. *Government expenditure on voluntary*
 dl. *Government expenditure on non-voluntary*
 dm. *Government expenditure on voluntary*
 dn. *Government expenditure on non-voluntary*
 do. *Government expenditure on voluntary*
 dp. *Government expenditure on non-voluntary*
 dq. *Government expenditure on voluntary*
 dr. *Government expenditure on non-voluntary*
 ds. *Government expenditure on voluntary*
 dt. *Government expenditure on non-voluntary*
 du. *Government expenditure on voluntary*
 dv. *Government expenditure on non-voluntary*
 dw. *Government expenditure on voluntary*
 dx. *Government expenditure on non-voluntary*
 dy. *Government expenditure on voluntary*
 dz. *Government expenditure on non-voluntary*
 ea. *Government expenditure on voluntary*
 eb. *Government expenditure on non-voluntary*
 ec. *Government expenditure on voluntary*
 ed. *Government expenditure on non-voluntary*
 ee. *Government expenditure on voluntary*
 ef. *Government expenditure on non-voluntary*
 eg. *Government expenditure on voluntary*
 eh. *Government expenditure on non-voluntary*
 ei. *Government expenditure on voluntary*
 ej. *Government expenditure on non-voluntary*
 ek. *Government expenditure on voluntary*
 el. *Government expenditure on non-voluntary*
 em. *Government expenditure on voluntary*
 en. *Government expenditure on non-voluntary*
 eo. *Government expenditure on voluntary*
 ep. *Government expenditure on non-voluntary*
 eq. *Government expenditure on voluntary*
 er. *Government expenditure on non-voluntary*
 es. *Government expenditure on voluntary*
 et. *Government expenditure on non-voluntary*
 eu. *Government expenditure on voluntary*
 ev. *Government expenditure on non-voluntary*
 ew. *Government expenditure on voluntary*
 ex. *Government expenditure on non-voluntary*
 ey. *Government expenditure on voluntary*
 ez. *Government expenditure on non-voluntary*
 fa. *Government expenditure on voluntary*
 fb. *Government expenditure on non-voluntary*
 fc. *Government expenditure on voluntary*
 fd. *Government expenditure on non-voluntary*
 fe. *Government expenditure on voluntary*
 ff. *Government expenditure on non-voluntary*
 fg. *Government expenditure on voluntary*
 fh. *Government expenditure on non-voluntary*
 fi. *Government expenditure on voluntary*
 fj. *Government expenditure on non-voluntary*
 fk. *Government expenditure on voluntary*
 fl. *Government expenditure on non-voluntary*
 fm. *Government expenditure on voluntary*
 fn. *Government expenditure on non-voluntary*
 fo. *Government expenditure on voluntary*
 fp. *Government expenditure on non-voluntary*
 fq. *Government expenditure on voluntary*
 fr. *Government expenditure on non-voluntary*
 fs. *Government expenditure on voluntary*
 ft. *Government expenditure on non-voluntary*
 fu. *Government expenditure on voluntary*
 fv. *Government expenditure on non-voluntary*
 fw. *Government expenditure on voluntary*
 fx. *Government expenditure on non-voluntary*
 fy. *Government expenditure on voluntary*
 fz. *Government expenditure on non-voluntary*
 ga. *Government expenditure on voluntary*
 gb. *Government expenditure on non-voluntary*
 gc. *Government expenditure on voluntary*
 gd. *Government expenditure on non-voluntary*
 ge. *Government expenditure on voluntary*
 gf. *Government expenditure on non-voluntary*
 gg. *Government expenditure on voluntary*
 gh. *Government expenditure on non-voluntary*
 gi. *Government expenditure on voluntary*
 gj. *Government expenditure on non-voluntary*
 gk. *Government expenditure on voluntary*
 gl. *Government expenditure on non-voluntary*
 gm. *Government expenditure on voluntary*
 gn. *Government expenditure on non-voluntary*
 go. *Government expenditure on voluntary*
 gp. *Government expenditure on non-voluntary*
 gq. *Government expenditure on voluntary*
 gr. *Government expenditure on non-voluntary*
 gs. *Government expenditure on voluntary*
 gt. *Government expenditure on non-voluntary*
 gu. *Government expenditure on voluntary*
 gv. *Government expenditure on non-voluntary*
 gw. *Government expenditure on voluntary*
 gx. *Government expenditure on non-voluntary*
 gy. *Government expenditure on voluntary*
 gz. *Government expenditure on non-voluntary*
 ha. *Government expenditure on voluntary*
 hb. *Government expenditure on non-voluntary*
 hc. *Government expenditure on voluntary*
 hd. *Government expenditure on non-voluntary*
 he. *Government expenditure on voluntary*
 hf. *Government expenditure on non-voluntary*
 hg. *Government expenditure on voluntary*
 hh. *Government expenditure on non-voluntary*
 hi. *Government expenditure on voluntary*
 hj. *Government expenditure on non-voluntary*
 hk. *Government expenditure on voluntary*
 hl. *Government expenditure on non-voluntary*
 hm. *Government expenditure on voluntary*
 hn. *Government expenditure on non-voluntary*
 ho. *Government expenditure on voluntary*
 hp. *Government expenditure on non-voluntary*
 hq. *Government expenditure on voluntary*
 hr. *Government expenditure on non-voluntary*
 hs. *Government expenditure on voluntary*
 ht. *Government expenditure on non-voluntary*
 hu. *Government expenditure on voluntary*
 hv. *Government expenditure on non-voluntary*
 hw. *Government expenditure on voluntary*
 hx. *Government expenditure on non-voluntary*
 hy. *Government expenditure on voluntary*
 hz. *Government expenditure on non-voluntary*
 ia. *Government expenditure on voluntary*
 ib. *Government expenditure on non-voluntary*
 ic. *Government expenditure on voluntary*
 id. *Government expenditure on non-voluntary*
 ie. *Government expenditure on voluntary*
 if. *Government expenditure on non-voluntary*
 ig. *Government expenditure on voluntary*
 ih. *Government expenditure on non-vol*

RUI-SI-NJE KRIZALJE:

Valovi Dunava

Sastojci:

- 6 jaja
- 15 dag šećera
- 15 žlica ulja
- 15 žlica mlijeka
- 22 žlice brašna
- prašak za pecivo
- 2 vanilin šećera

Dobro izmiješati i sipati u tepsiju pola, a u drugu polovicu staviti 5 dag kakaa. Na prvi dio poredati voće (višnje ili breskve), a zatim sipati drugi dio i staviti u peć.

Krema

2 pudinga od vanilije kuhati u 6 dl mlijeka i

10 žlica šećera. U hladno umiješati 20 dag margarina izrađenog sa šećerom u prahu i gore staviti glazuru od čokolade.

Glazura

3 žlice vode, 3 žlice šećera, 10 dag čokolade, 8 dag margarina ili maslaca. Vodu, šećer i čokoladu rastopiti na niskoj temperaturi (ne smije proključati) glatko izmiješati i u vruću smjesu postupno umiješati maslac ili margarin u listićima. Još toplu glazuru preliti preko kolača.

HRVATSKARIJEČ

Recepti snaša Šokačke grane

... i problem je riješen!

► Život piše promjene.

► S riječi je prešao na nedjela.

Dujizmi

► Za ljudoždere čovjek je najveće bogatstvo.

► Iz dva prsta krije se mišljenje pojedinca.

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila
- Najpovoljnije osiguranje imovine, tvrtke, kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje transporta
- Osiguranje nezgoda, obvezna i sva imovinska osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete
- Postanite i Vi član velike obitelji "Croatia osiguranja" D.D. iz Zagreba

"Milenijum osiguranje" A.D. Beograd - Filijala Subotica
 24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon: +381 (24) 555-867 i 552-406
 E-mail: mios@tippnet.co.yu
 Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

**PETAK
21.3.2008.**

06.40 - Najava programa
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
08.35 - Vijesti
08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.05 - Ponos Ratkajevih, serija
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Sva lica pustinje, dokumentarna serija
10.43 - Sva lica pustinje, dokumentarna serija
11.11 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.35 - Mala gospodica, telenovela
13.25 - Dan za danom, mozaično-zabavna emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Glas domovine
15.10 - Znanstvena petica
15.40 - Drugo mišljenje
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.15 - Hrvatska uživo
17.15 - Hrvatska uživo - Vijesti
17.20 - Danas na Zagrebačkoj burzi
17.22 - Iza ekrana
17.52 - Duhovni velikani: Travniki svetac Petar Barbarić, dok. film
18.30 - Ponos Ratkajevih, serija
19.30 - Dnevnik
20.15 - U potrazi za Torinskim platnom, dokumentarni film
21.15 - Colosseum: Križni put, prijenos
22.50 - Poslovni klub
23.20 - Poslovne vijesti
23.30 - Lica nacije
00.15 - Vijesti iz kulture
00.25 - Vijesti
00.40 - Zvezdane staze: Nova generacija 3., serija
01.30 - Filmski maraton: Bez dokaza, američki film
03.05 - Filmski maraton: Seduced by a Thief, američki film
04.35 - Duhovni velikani: Travniki svetac Petar Barbarić, dok. film
05.05 - Mala gospodica
05.50 - Glas domovine
06.20 - Poslovni klub
06.50 - Znanstvena petica
07.20 - Iza ekrana

06.40 - Najava programa
06.45 - Crtana serija
07.10 - Oban: Utrke planeta, crtana serija
07.35 - Igrana serija za djecu
08.00 - Žutokljunac:
09.00 - Učilica
09.10 - Veliki odmor:
10.00 - Nicholas Nickleby, američko-britansko-nizozemski film
12.15 - Brisani prostor
13.05 - Život za druge, dokumentarni film
13.55 - Veliki odmor
14.45 - Crtana serija
15.10 - Tom i Jerry kao klinici, crtana serija
15.40 - Županijske panorame
16.00 - Zvezdane staze: Nova generacija 3., serija
16.45 - Petar i Pavao, američki film (1.dio)
18.25 - Vijesti na Drugom
18.45 - Petar i Pavao, američki film (2.dio)
20.30 - Umrijeti mlad, film
22.20 - Vijesti na Drugom
22.35 - Eindhoven: Plivanje, EP - snimka
23.10 - K-19: The Widomaker (Tajna podmornice K-19), britansko-njemačko-američko-kanadski film

06.55 Šaljivi kućni video
07.20 Jagodica Bobica
08.10 Yu-Gi-Oh GX
08.35 Ninja kornjače FFWD
09.00 Nova lova, TV igra
11.00 Svi vole Raymonda
11.20 Ružna ljepotica, serija
12.10 Vijesti
12.25 Zauvijek susjedi, serija
13.05 Farma, reality show
13.45 Hercule Poirot: Misteriozna afera u Stylesu, igrani film
15.35 Druga šansa, igrani film
17.25 Vijesti
17.35 Provjereno, informativni magazin
18.35 Zauvijek susjedi, serija
19.15 Dnevnik Nove TV
19.50 10 do 8, informativna emisija
20.00 Farma, reality show
22.00 Otporan na metke, igrani film
23.30 Vijesti
23.45 Plava sjena, igrani film
01.30 Muzička kutija, film
03.30 Igra života, igrani film
05.05 Kraj programa

06.10 Magnum, akcijska serija (R)
07.00 Looney tunes, crtana serija
07.25 SpužvaBob Skockani, crtana serija
07.50 Sam svoj majstor, humoristična serija
08.20 Korak po korak, humoristična serija (R)
08.45 O mačkama i psima, igrani film, fantastična komedija (R)
10.10 Sinbad, animirani film
11.30 Vijesti
11.35 Celebrity Big Brother, show (R)
12.40 Iznenađna pustolovina, igrani film, avanturistična komedija
14.15 Batler Bob, igrani film, komedija
15.50 Elizabethtown, igrani film, komedija/drama
18.00 Večera za 5, lifestyle emisija
18.30 Vijesti
18.55 Eksploziv, magazin
19.30 Zabranjena ljubav, sapunica
20.00 Celebrity Big Brother, show
21.45 Momačka zabava, igrani film, komedija
23.40 Vijesti
23.50 Dream Team, igrani film, akcijski
01.25 Kunolovac, kviz

**SUBOTA
22.3.2008.**

07.40 - Najava programa
08.00 - Vijesti
08.15 - Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Ranč prokletih, film
09.45 - Skica za portret
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.20 - Kućni ljubimci
10.55 - Meta, emisija za branitelje
12.00 - Dnevnik
12.30 - Mala gospodica
13.20 - Potrošački kod
13.55 - Prizma, multinacionalni magazin
14.40 - Duhovni izazovi
15.05 - Reporter: Mlabri, kako opstati?
16.15 - Euromagazin
16.45 - Vijesti
17.00 - Svirci moji, zabavno-glazbena emisija
17.35 - Škrinja: Sveta voda
18.35 - TV Bingo show
19.15 - Loto 7/39

19.30 - Dnevnik
20.10 - Uskrsna čestitka kardinala Bozanića
20.25 - Zvijezde pjevaju, 1. dio (3/8)
21.50 - Zvijezde pjevaju, 2. dio (3/8)
22.15 - Vijesti
22.25 - Vijesti iz kulture
22.35 - Filmski klub: Gepard, talijansko-francuski film
01.10 - Filmski maraton: Crackerjack, australski film
02.40 - Filmski maraton: Spivs, britanski film
04.10 - Reporter: Mlabri, kako opstati?
05.15 - Mala gospodica
06.00 - Škrinja: Sveta voda
06.50 - Euromagazin

06.50 - Najava programa
06.55 - Kuala Lumpur: SP Formula 1 - prijenos kvalifikacijskog treninga
08.15 - Ljubav u zaleđu, serija
09.05 - Disneyjevi crtići: Miki i prijatelji
09.25 - Disneyjevi crtići: Mala sirena
09.55 - Briljanteen
10.45 - Gospić: Košarka NLB WABA liga - finale, prijenos
12.40 - Auto-magazin
13.15 - Ciklus klasičnog spektakla: Kralj Kraljeva, američki film
15.55 - Košarka, NLB liga: Zadar - Crvena zvezda, prijenos
17.50 - Dobre namjere, serija
18.35 - Eindhoven: Plivanje, EP
20.00 - Hrvatska nogometna liga: Dinamo - Šibenik, prijenos
21.55 - Hrvatska nogometna liga - emisija
23.00 - Sportske vijesti
23.10 - Klape u Areni (2. i 3. dio)
00.30 - Anđelko Igrec: Pashalne slike

06.25 Šaljivi kućni video
06.50 Power Rangers Mystic Force, serija
07.15 Tomica i prijatelji
07.40 Ninja kornjače FFWD
08.05 Winx, crtana serija
08.30 Novac, business magazin
09.00 Nova lova, TV igra
10.50 Automotiv, auto moto magazin

11.20 Otporan na metke, film
12.45 Večernja škola - EU
13.45 Lud, zbunjen, normalan, serija
14.25 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
15.25 Farma, reality show
17.05 Vijesti
17.10 Kod Ane, kulinarski show
18.00 Nad lipom 35, hum. glazbeni show
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
21.00 Twister, igrani film
23.00 Farma +
23.45 Krokodil Dundee 3, film
01.20 Teksaški graničar, film
02.55 Rascvjetala ruža, film
04.45 Kraj programa

05.50 Sinbad, animirani film (R)
07.05 Zvijezde Ekstra: 20 najglamuroznijih vjenčanja zvijezda, zabavna emisija (R)
07.55 Dan D, serija
08.25 Ulica Sezam
09.55 Zabranjena ljubav, (pet epizoda) (R)
11.50 Napoleon Dynamite, film, komična drama
13.20 Vijesti uz ručak
13.30 Celebrity Big Brother, show (R)
15.15 Oceanovih 12, film,
17.25 Zvijezde Ekstra: Najskuplji zvjezdani razvodi, zabavna emisija
18.30 Vijesti
19.05 Žuta minuta, zabavna emisija
20.00 Celebrity Big Brother, show
21.00 Hrvatski top model by Tatjana Jurić, show
22.30 Cellular, igrani film, akcijski/kriminalistički
00.10 Pakleni red, igrani film, triler/horor
01.50 Kunolovac, kviz
03.50 Ljubavne navike Zemljana, film, komedija
05.15 Dream team, film, (R)

**NEDJELJA
23.3.2008.**

07.20 - Najava programa
07.40 - Vijesti
07.50 - Misu solemnis dirigira Nikša Bareza
09.25 - Vijesti

09.35 - Vijesti iz kulture
 09.40 - Jelovnici izgubljenog vremena
 10.00 - Split: Misa, prijenos
 11.30 - Biblija
 11.40 - Glazba
 11.55 - Rim: Urbi et orbi, prijenos
 12.30 - Mali savjeti za poljoprivrednike
 12.32 - Maslinovo ulje, EP reportaža
 12.35 - Dnevnik
 13.05 - Vrhovačke vuzmenke, emisija pučke i predajne kulture
 13.40 - Rijeka: More
 14.15 - Duhovni velikani: Josip Stadler, dok. film
 15.02 - Kulturni info
 15.10 - Mir i dobro
 15.45 - Opera box
 16.15 - Vijesti
 16.35 - Lijepom našom: Otočac (1/2)
 17.25 - Uzmi ili ostavi, TV igra
 18.05 - Na domaćem terenu
 19.15 - Loto 6/45
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - 1 protiv 100, kviz
 21.15 - Stipe u gostima, dramska serija
 22.00 - Brza promjena, film
 23.30 - Vijesti
 23.40 - Vijesti iz kulture
 23.50 - Ciklus europskog filma: Čovjek iz vlaka, francuski film
 01.20 - Vitezovi uzaludnog truda, humoristična serija
 01.40 - Velegradnja - Velika njemačka cesta: Autobahn, dokumentarna serija
 02.30 - Skica za portret
 02.45 - Mijenjam svijet
 03.15 - Opera box
 03.45 - Duhovni velikani: Josip Stadler, dok. film
 04.30 - Lijepom našom: Otočac (1/2)
 05.15 - Rijeka: More
 05.45 - Glas domovine
 06.10 - Drugo mišljenje

06.45 - Ljubav u zaleđu, serija
 07.30 - Studio F1
 07.50 - Kuala Lumpur: SP Formula 1 - VN Malezije, prijenos
 09.50 - Studio F1
 10.20 - Lilo i Stitch
 10.45 - Lažeš, Melita! - serija za djecu
 11.20 - Zvijezde pjevaju (3/8)
 12.50 - Slikovnica
 13.20 - Velegradnja - Velika njemačka cesta: Autobahn, dokumentarna serija

14.15 - Engleska nogometna liga - emisija uoči utakmice
 14.25 - Engleska nogomet na liga: Manchester UTD - Liverpool, prijenos
 16.25 - Najgol EP
 16.40 - Engleska nogometna liga - emisija uoči utakmice
 16.55 - Engleska nogometna liga: Chelsea - Arsenal, prijenos
 18.50 - Eindhoven: Plivanje, EP
 20.05 - Dave, američki film
 21.55 - Vitezovi uzaludnog truda, humoristična serija
 22.20 - Sportske vijesti
 22.30 - Magazin Lige prvaka
 23.00 - Mijenjam svijet
 23.30 - Dokutka: Branko Lentić - Tajna djedove tamburice
 00.00 - Transfer

06.20 Šaljivi kućni video
 06.45 Power rangers Mystic Force, serija
 07.10 Tomica i prijatelji
 07.35 Ninja kornjače FFW
 08.00 Winx, crtana serija
 08.25 Pčelica Maja, crtani film
 09.40 Ima li pilota u avionu?, igrani film
 11.10 Dežurni otac, igrani film
 12.50 Krokodil Dundee 3, film
 14.25 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
 15.25 Nepodnošljivi susjedi, igrani film
 17.05 Vijesti
 17.15 Twister, igrani film
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.00 Nad lipom 35, hum. glazbeni show
 21.15 Spider-man, igrani film
 23.25 Red carpet, showbiz magazin
 00.45 Svi mrže Chrisa, serija
 01.15 Ima li pilota u avionu 2?, igrani film
 02.45 Red carpet, showbiz magazin
 04.00 Svi mrže Chrisa, serija
 04.25 Kraj programa

07.10 Napoleon Dynamite, film, komična drama (R)
 08.40 Dan D, serija (R)
 09.00 Blizanke, serija
 09.30 Ulica Sezam
 10.35 Mačak, ne diraj mu šešir, film, obiteljska komedija
 11.50 Nebeski pas, igrani film, obiteljska komedija
 13.45 Vijesti

13.50 Hrvatski top model by Tatjana Jurić, show (R)
 15.35 Agent Cody Banks, film, avanturistički/obiteljski
 17.20 Odred za čistoću, zabavna emisija
 17.45 Ekkluziv, magazin
 18.30 Vijesti
 19.05 Celebrity Big Brother, show
 20.00 Harry Potter i Zatočenik Azkabana, igrani film
 22.30 X-Men 2, igrani film
 00.45 Kunolovac, kviz
 02.45 Pakleni red, igrani film, triler/horor (R)
 04.25 Buđenja, film, drama

**PONEDJELJAK
24.3.2008.**

06.40 - Najava programa
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 08.35 - Vijesti
 08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - Ponos Ratkajevih, serija
 10.00 - Vijesti
 10.07 - Vijesti iz kulture
 10.12 - Sva lica pustinje, dokumentarna serija
 10.40 - Sva lica pustinje
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Mala gospodica
 13.25 - Dan za danom, mozaično-zabavna emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Normalan život - emisija o osobama s invaliditetom
 15.35 - Zavjet, dok. film
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.25 - Hrvatska uživo - Vijesti
 17.30 - Danas na Zagrebačkoj burzi
 17.40 - Najslabija karika, kviz
 18.30 - Ponos Ratkajevih, serija
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Princess Diaries 2: Royal Engagement, američki film
 22.10 - Djeca ljubavi, dokumentarni film
 22.40 - Poslovne vijesti
 22.50 - Vijesti
 23.10 - Na rubu znanosti
 00.00 - Zvezdane staze: Nova generacija 3., serija
 00.45 - Moja žena i djeca 3.
 01.10 - Završni udarac, serija
 01.55 - Sva lica pustinje
 02.25 - Sva lica pustinje, dokumentarna serija

02.55 - Oprah show
 03.40 - Reprizni program
 04.05 - Zavjet, dok. film
 04.35 - Djeca ljubavi, dokumentarni film
 05.05 - Mala gospodica
 05.50 - Normalan život - emisija o osobama s invaliditetom

06.40 - Najava programa
 06.45 - Nove pustolovine: Lucky Luke
 07.10 - Oban: Utrke planeta
 07.35 - Darcyno životinjsko carstvo, serija za mlade
 08.00 - Žutokljunac:
 09.00 - Učilica
 09.10 - Veliki odmor:
 10.00 - Princ Pacifika, francusko-španjolski film
 11.40 - Jack i Bobby, serija
 12.25 - Scientia Croatica - znanstveni forum
 13.15 - Veliki odmor
 14.00 - Pustolovine jednog zeca, crtani
 14.50 - TOP 40
 15.30 - Moja žena i djeca 3.
 15.50 - Županijske panorame
 16.15 - Zvezdane staze: Nova generacija 3., serija
 17.05 - McLeodove kćeri 4.
 17.55 - Vijesti na Drugom
 18.10 - Eindhoven: Plivanje, EP
 20.05 - Završni udarac, serija
 20.55 - Vijesti na Drugom
 21.15 - Bitange i princeze 4.
 22.00 - Zlatna kopačka
 22.45 - Ripleyjeva igra, američko-britansko-talijanski film
 00.35 - McLeodove kćeri 4.

06.20 Pčelica Maja, crtani film
 07.45 Rugrati u Parizu
 09.00 Nova lova - TV igra
 10.10 Dežurni otac, igrani film
 11.45 Zauvijek susjedi, serija
 12.25 Vijesti
 12.40 Farma +
 13.25 Nepodnošljivi susjedi, igrani film
 15.00 Spider-man, igrani film
 17.05 Vijesti
 17.20 Nad lipom 35, hum. glazbeni show
 18.35 Zauvijek susjedi, serija
 19.15 Dnevnik Nove TV
 19.50 10 do 8, informativna emisija
 20.00 Farma, reality show
 21.00 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz

22.00 Heroji, serija
 23.50 Vijesti
 00.05 Nikita, serija
 00.55 Heroji, serija
 01.40 JAG, serija
 02.25 Na rubu zakona, serija
 03.10 Sve zbog ljubavi, igrani film
 04.50 Kraj programa

06.30 Nebeski pas, igrani film, obiteljska komedija (R)
 08.15 Sam svoj majstor, humoristična serija
 08.40 Looney tunes
 09.05 SpužvaBob Skockani
 09.30 Mačak, ne diraj mu šešir, igrani film, obiteljski (R)
 10.50 Riba ribi grize rep, animirani film
 12.20 Vijesti
 12.25 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 12.55 Šumski ratnik, igrani film, obiteljski
 14.30 Spot, igrani film, obiteljska komedija
 16.10 Veliki, igrani film, drama
 17.55 Večera za 5, lifestyle emisija
 18.30 Vijesti
 18.55 Eksploziv, magazin
 19.05 K.T.2 - Pravda na zadatku, serija
 19.30 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.00 Celebrity Big Brother, show
 21.00 Uvod u anatomiju, dramska serija (dvije epizode)
 22.50 Stvorenja, znanstveno-fantastična serija
 23.45 Vijesti
 00.00 Kunolovac, kviz
 02.00 X-Men 2, igrani film, znanstveno-fantastični/akcijski (R)
 03.35 Veliki, igrani film, drama (R)
 05.15 Spot, igrani film, obiteljska komedija (R)

**UTORAK
25.3.2008.**

06.40 - Najava programa
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - Mali savjeti za poljoprivrednike
 09.10 - Ponos Ratkajevih, serija

10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Sva lica pustinje, dokumentarna serija
 10.43 - Sva lica pustinje, serija
 11.11 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Mala gospodica
 13.25 - Dan za danom, mozaično-zabavna emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Među nama
 15.35 - Vrhovačke vuzmenke, emisija pučke i predajne kulture
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.25 - Hrvatska uživo - Vijesti
 17.30 - Danas na Zagrebačkoj burzi
 17.40 - Najslabija karika, kviz
 18.30 - Ponos Ratkajevih, serija
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Globalno sijelo
 20.50 - Dobre namjere, serija
 21.40 - Pola ure kulture
 22.10 - Poslovne vijesti
 22.25 - Otvoreno
 23.10 - Vijesti
 23.30 - Djeca žrtve rata, dokumentarni film
 00.20 - Zvezdane staze: Nova generacija 3., serija
 01.05 - Moja žena i djeca 3.
 01.30 - Film
 03.00 - Sva lica pustinje
 03.28 - Sva lica pustinje
 03.55 - Oprah show
 04.35 - Pola ure kulture
 05.05 - Mala gospodica
 05.50 - Među nama

06.45 - Nove pustolovine: Lucky Luke
 07.10 - Oban: Utrke planeta
 07.35 - Darcyno životinjsko carstvo
 08.00 - Žutokljunac:
 09.00 - Učilica
 09.10 - Veliki odmor:
 09.35 - Mala književna filmoteka
 09.45 - Navrh jezika
 10.00 - Bilo jednom na madracu, američki film
 11.25 - Fotografija u Hrvatskoj
 11.40 - Jack i Bobby, serija
 12.25 - Scientia Croatica - znanstveni forum
 13.10 - Oban: Utrke planeta
 13.30 - Veliki odmor
 14.20 - Nove pustolovine: Lucky Luke
 14.40 - TOP 40
 15.25 - Moja žena i djeca 3.
 15.50 - Županijske panorame
 16.15 - Zvezdane staze: Nova generacija 3., serija

17.05 - McLeodove kćeri 4.
 17.55 - Prijatelji 4., serija
 18.25 - Vijesti na Drugom
 18.45 - Sve u šesnaest
 19.05 - Beverly Hills 1., serija
 19.50 - Crtani film
 20.05 - Grimizno slovo, film
 22.25 - Vijesti na Drugom
 22.45 - Braća i sestre, serija
 23.30 - Zločinački umovi 2.
 00.10 - McLeodove kćeri 4.

07.10 Šaljivi kućni video
 07.35 Jagodica Bobica
 08.00 Fifi i cvjetno društvo
 08.10 Yu-Gi-Oh GX
 08.35 Ninja kornjače FFWD
 09.00 Nova Iova, TV igra
 10.50 Svi vole Raymonda
 11.15 Ružna ljepotica, serija
 12.05 Zauvijek susjedi, serija
 12.45 Vijesti
 13.00 Farma, reality show
 13.55 Dok me nije bilo, film
 15.30 Svijet prema Jimu, serija
 16.00 Kralj Queensa, serija
 16.30 Cosby show, serija
 17.00 Svi vole Raymonda
 17.25 Vijesti
 17.40 Naša mala klinika, serija
 18.35 Zauvijek susjedi, serija
 19.15 Dnevnik Nove TV
 19.50 10 do 8, informativna emisija
 20.00 Farma, reality show
 20.50 Najslabije stvorenje, film
 22.20 Pod nož, serija
 23.15 Vijesti
 23.30 Nikita, serija
 00.20 Heroji, serija
 01.05 Medij, serija
 01.50 Na rubu zakona, serija
 02.35 Prevaranti, igrani film
 04.20 Kraj programa

06.55 Sam svoj majstor, serija
 07.25 Looney tunes
 07.50 SpužvaBob Skockani
 08.15 Šumski ratnik, film, obiteljski (R)
 09.55 Space Jam, igrani film
 11.15 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 11.45 Vijesti
 11.50 Celebrity Big Brother, show (R)
 12.55 Obalna straža, drama
 13.45 Magnum, akcijska serija
 14.40 Cobra 11, serija
 15.35 Korak po korak, serija
 16.00 Puna kuća, serija
 16.30 Malcolm u sredini, humoristična serija
 17.00 Dadija, serija
 17.30 Rat u kući, serija

17.55 Večera za 5, lifestyle emisija
 18.30 Vijesti
 18.55 Eksploziv, magazin
 19.05 K.T.2 - Pravda na zadatku, serija
 19.30 Zabranjena ljubav
 20.00 Celebrity Big Brother, show
 21.00 James Bond 007: Zlatno oko, igrani film, akcijski
 23.20 CSI, serija
 00.20 Vijesti
 00.35 Invazija, serija
 01.25 Kunolovac, kviz
 03.25 Okrutne namjere 2, film
 04.45 Space Jam, film, (R)

**SRIJEDA
26.3.2008.**

06.40 - Najava programa
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - Maslinovo ulje, EP reportaža
 09.07 - Ponos Ratkajevih, serija
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Sva lica pustinje, dokumentarna serija
 10.43 - Sva lica pustinje, dokumentarna serija
 11.11 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Mala gospodica
 13.25 - Dan za danom, mozaično-zabavna emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Ekumena, religijski kontakt program
 15.35 - Alpe-Dunav-Jadran
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.20 - Hrvatska uživo - Vijesti
 17.25 - Danas na Zagrebačkoj burzi
 17.35 - Najslabija karika, kviz
 18.25 - Ponos Ratkajevih, serija
 19.15 - Loto 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Piramida
 21.20 - Luda kuća 3., TV serija
 21.55 - Hrvatska kulturna baština: Arheološki muzej u Osijeku
 22.10 - Poslovne vijesti
 22.25 - Otvoreno
 23.10 - Vijesti
 23.30 - Scientia Croatica - znanstveni forum
 00.20 - Zvezdane staze: Nova generacija 3., serija
 01.05 - Moja žena i djeca 3.
 01.30 - Zakon i red: Odjel za žrtve 8., serija
 02.15 - Zakon i red: Zločinačke nakane, serija

03.00 - Sva lica pustinje
 03.28 - Sva lica pustinje
 03.55 - Oprah show
 04.35 - Alpe-Dunav-Jadran
 05.05 - Mala gospodica
 05.50 - Ekumena, religijski kontakt program

06.45 - Nove pustolovine: Lucky Luke
 07.10 - Oban: Utrke planeta
 07.35 - Darcyno životinjsko carstvo
 08.00 - Žutokljunac:
 09.00 - Učilica
 09.10 - Veliki odmor:
 10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora
 13.35 - Veliki odmor
 14.25 - Nove pustolovine: Lucky Luke
 14.50 - Tom i Jerry kao klinci
 15.20 - Moja žena i djeca 3.
 15.50 - Županijske panorame
 16.15 - Zvezdane staze: Nova generacija 3., serija
 17.05 - McLeodove kćeri 4.
 17.55 - Prijatelji 4., serija
 18.25 - Vijesti na Drugom
 18.45 - Sve u šesnaest
 19.05 - Beverly Hills 2., serija
 19.50 - Crtani film
 20.05 - Nogomet, prijateljska utakmica - uvodna emisija
 20.50 - Nogomet - prijateljska utakmica: Škotska - Hrvatska, 1. poluvrijeme
 21.55 - Vijesti na Drugom
 22.00 - Nogomet - prijateljska utakmica: Škotska - Hrvatska, 2. poluvrijeme
 22.50 - Nogomet, prijateljska utakmica - emisija
 23.10 - Zakon i red: Odjel za žrtve 8., serija
 23.55 - Zakon i red: Zločinačke nakane, serija
 00.40 - McLeodove kćeri 4.

07.20 Šaljivi kućni video
 07.45 Fifi i cvjetno društvo
 08.10 Yu-Gi-Oh GX
 08.35 Ninja kornjače FFWD
 09.00 Nova Iova, TV igra
 11.00 Svi vole Raymonda
 11.25 Ružna ljepotica, serija
 12.15 Zauvijek susjedi, serija
 12.55 Vijesti
 13.10 Farma, reality show
 13.55 Burna detektivka, film
 15.30 Svijet prema Jimu, serija
 16.00 Kralj Queensa, serija
 16.30 Cosby show, serija
 17.00 Svi vole Raymonda
 17.25 Vijesti

17.40 Naša mala klinika, serija
 18.35 Zauvijek susjedi, serija
 19.15 Dnevnik Nove TV
 19.50 10 do 8, informativna emisija
 20.00 Farma, reality show
 20.50 Večernja škola - EU
 21.50 Lud, zbunjen, normalan, serija
 22.25 Vratit će se rode, serija
 23.20 Vijesti
 23.35 Nikita, serija
 00.25 Medij, serija
 01.10 Dva metra pod zemljom
 02.00 Bratstvo ubojica, film
 03.30 Kraj programa

06.20 Magnum, serija (R)
 07.15 Looney tunes
 07.40 SpužvaBob Skockani
 08.05 Sam svoj majstor, serija
 08.35 Korak po korak, (R)
 09.00 Puna kuća, serija (R)
 09.25 Gusarsko blago, film
 11.15 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 11.45 Vijesti
 11.50 Celebrity Big Brother, show (R)
 12.55 Obalna straža, drama
 13.45 Magnum, akcijska serija
 14.40 Cobra 11, serija
 15.35 Korak po korak, serija
 16.00 Puna kuća, serija
 16.30 Malcolm u sredini, serija
 17.00 Dadija, serija
 17.30 Rat u kući, serija
 17.55 Večera za 5, lifestyle emisija
 18.30 Vijesti
 18.55 Eksploziv, magazin
 19.05 K.T.2 - Pravda na zadatku, serija
 19.30 Zabranjena ljubav
 20.00 Celebrity Big Brother, show
 21.00 Kosti, serija
 21.55 CSI, serija
 22.45 Heroji iz strasti, serija
 23.45 Vijesti
 00.00 Invazija, serija
 00.50 Kunolovac, kviz
 02.50 Kiselo grožđe, film
 04.00 Gusarsko blago, film (R)

**ČETVRTAK
27.3.2008.**

07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - Ponos Ratkajevih, serija
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Sva lica pustinje
 10.43 - Sva lica pustinje

11.11 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Mala gospođica
 13.25 - Dan za danom, emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Trenutak spoznaje
 15.35 - Opanci tete Pere, dokumentarni film
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 17.30 - Danas na Zagrebačkoj burzi
 17.40 - Najslabija karika, kviz
 18.30 - Ponos Ratkajevih, serija
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - 1 protiv 100, kviz
 21.20 - Brisani prostor
 22.05 - Znanstvene vijesti
 22.15 - Poslovne vijesti
 22.30 - Otvoreno
 23.15 - Vijesti
 23.35 - Posljednji zatočenik Arkanovih zatvora, dokumentarni film
 00.15 - Zvezdane staze: Nova generacija 3., serija
 01.00 - Moja žena i djeca 3.
 01.25 - Dr. House 3. serija
 02.05 - Obitelj Soprano 6.
 02.55 - Bez traga 4., serija
 03.40 - Sva lica pustinje
 04.07 - Sva lica pustinje
 04.35 - Opanci tete Pere
 05.05 - Mala gospođica
 05.50 - Trenutak spoznaje

06.45 - Nove pustolovine: Lucky Luke
 07.10 - Oban: Utrke planeta
 07.35 - Darcyno životinjsko carstvo
 08.00 - Žutokljunac:
 09.00 - Učilica
 09.10 - Veliki odmor:
 10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora
 13.35 - Veliki odmor
 14.25 - Nove pustolovine: Lucky Luke
 14.50 - Tom i Jerry kao klinci
 15.20 - Moja žena i djeca 3.
 15.50 - Županijske panorame
 16.15 - Zvezdane staze: Nova generacija 3., serija
 17.05 - McLeodove kćeri 4.
 17.55 - Prijatelji 4., serija
 18.25 - Vijesti na Drugom
 18.45 - Sve u šesnaest
 19.05 - Beverly Hills 2., serija
 19.50 - Crtani film
 20.05 - Ružna Betty, serija
 20.55 - Vijesti na Drugom
 21.15 - Dr. House 3. serija
 22.10 - Bez traga 4., serija
 23.00 - Obitelj Soprano 6.
 23.50 - McLeodove kćeri 4.

07.20 Šaljivi kućni video
 07.45 Fifi i cvjetno društvo
 08.10 Yu-Gi-Oh GX
 08.35 Ninja kornjače FFWD
 09.00 Nova lova, TV igra
 10.50 Svi vole Raymonda
 11.10 Ružna ljepotica, serija
 12.00 Zauvijek susjedi, serija
 12.40 Vijesti
 12.55 Farma, reality show
 13.40 Hercule Poirot.
 Umorstvo Rogera Ackroyda, igrani film
 15.30 Svijet prema Jimu, serija
 16.00 Kralj Queensa, serija
 16.30 Cosby show, serija
 16.55 Svi vole Raymonda
 17.25 Vijesti
 17.40 Naša mala klinika, serija
 18.35 Zauvijek susjedi, serija
 19.15 Dnevnik Nove TV
 19.50 10 do 8, informativna emisija
 20.00 Farma, reality show
 20.50 Istraga, krim. magazin
 22.25 Provjereno, informativni magazin
 23.20 Vijesti
 23.35 Nikita, serija
 00.30 Vratit će se rode, serija
 01.20 Svemirski prag, serija
 02.05 Protiv struje, igrani film
 03.45 Kraj programa

06.40 Magnum, serija (R)
 07.30 Looney tunes
 07.55 SpužvaBob Skockani
 08.20 Sam svoj majstor, serija
 08.50 Korak po korak, (R)
 09.15 Puna kuća, serija (R)
 09.45 Ljeto na rijeci, film
 11.15 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 11.45 Vijesti
 11.50 Celebrity Big Brother, (R)
 12.55 Obalna straža, drama
 13.45 Magnum, akcijska serija
 14.40 Cobra 11, serija
 15.35 Korak po korak, serija
 16.00 Puna kuća, serija
 16.30 Malcolm u sredini, serija
 17.00 Dadilja, serija
 17.30 Rat u kući, serija
 17.55 Večera za 5, lifestyle emisija
 18.30 Vijesti
 18.55 Eksploziv, magazin
 19.05 K.T.2 – Pravda na zadatku, serija
 19.30 Zabranjena ljubav
 20.00 Ne daj se, Nina!, drama
 20.55 Celebrity Big Brother, show
 22.00 Konji vrani, film
 23.45 Vijesti
 00.00 Invazija, serija
 00.50 Kunolovac, kviz
 02.50 Crna lista, film
 04.15 Ljeto na rijeci, film (R)

GLAS DOMOVINE

Emisija o hrvatskim manjinama i iseljeništvu »Glas domovine«, emitira se petkom na programu HRT1, u terminu od 14 i 45 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKA KRONIKA

Program o hrvatskoj nacionalnoj manjini u Mađarskoj na hrvatskom jeziku uz mađarski prijevod emitira se srijedom s početkom u 12 i 30 sati na programu MTV 1.

PRIZMA

Emisija na hrvatskom jeziku »Prizma« emitira se nedjeljom na RTV2 u 16.30 sati.
 E-mail emisije je: prizma@rtv.co.yu

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

PROGRAMSKA SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 – 19,00

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- 'Bolja Srbija'
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH
- Kronologija
- Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 – 19,30

- Poetski predah
- 'Popularne melodije' – zabavna glazba (ponedjeljkom)
- 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' – narodna glazba (utorkom)
- 'Veliki majstori glazbe' – ozbiljna glazba (srijedom)
- 'Rock vremeplov' (četvrtkom)
- 'Minute za jazz' (petkom)
- 'Europa danas i sutra' – magazina Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom)
- 'Kulturna povijest' (utorkom)
- 'Putokazi' (srijedom)
- 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom)
- 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 – 20,30

- 'Aktualije' (ponedjeljkom)
- 'Gospodarski magazin' (utorkom)
- 'Otvoreni studio' (srijedom)
- 'Kultur cafe' – magazin Radija Deutsche Welle (četvrtkom)
- 'U društvu s mladima' (petkom)

20,30 – 21,00

- Narodna glazba, izvanredne emisije (specijali, reportaže)
- Blic vijesti i odjava programa

PROGRAMSKA SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Kronologija, zabavna glazba
- 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
- 20,00 'Razgovor s povodom', narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

Nedjelja

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana
- 18,10 'Nedjeljni mozaik' (Kronologija, 'Čovjekov svijet' – magazin Radija Deutsche Welle, moda)
- 19,30 'Priča za laku noć' – dječja emisija
- 20,00 'Ljudi nizine'
- 20,30 Narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

104, 4 Mhz

Mali oglasi

Prodajem monitor 17" IBM E74. Cijena 3000 dinara.

Tel: 024/ 562 – 700, zvati u večernjim satima.

Traži se u najam, pozajmicu ili na poklon očuvana flauta.

Jasmina 021/ 496 – 014

Prodajem tijekom cijele godine šarplanince, štenad šampionskog podrijetla i odrasle ženke i mužjake izuzetnog eksterijera i karaktera.

Karan. Tel: 025/ 830 – 475 i 063/ 717 – 4888.

Izdajem namještenu sobu s kuhinjom i kupaticom za učenicu ili radnicu, isključivo nepušača, blizu Medicinske škole, KTC-a i IDEA-e. Centralno grijanje i kablovska TV. Telefon: 024/ 566 – 898

Prodajem staru kuću za rušenje, MZ »Novo selo«. Plac 340 m².

Tel. 024/ 532 – 505.

Prodajem tri lanca zemlje prve klase, u Šandorskom ataru kod »Agrokombinata«.

Tel.: 024/ 522 – 677

Prodajem sliku »Krizanteme sa svijećom« 1990. autora Stipana Šabića (1928.-2003.), tehnika suhi pastel, dimenzije 67 x 47 cm, uokvirena 85 x 65 cm.

Molimo javiti se na telefon 024/ 550 – 163.

Prodajem opremu za proizvodnju kvalitetnih kozmetičkih krema. Povoljno za manji biznis.

Tel: 021/ 632 – 3792

Prodajem pumpu – dvoklipnu 30 atm i prikolicu za moto-kultivator »IMT-506-DELUXE« i remontovanu peć »KREKA VESO« 12T. Informacije od 17 sati na broj telefona 022 / 591 – 264.

Ing. elektrotehnike daje sate fizike i matematike učenicima osnovnih i srednjih škola. Telefoni: 064/ 292 – 1043 ili 024/ 524 – 701

Izdajem namještenu sobu na Radijalcu učenici/ku ili studentici/u, s CG, upotrebom kuhinje i kupatila, za nepušače.

Tel: 024/ 558 – 227 ili 063/ 597 – 021

Izdajem objekt, magacin na čantavirskom putu, idealna lokacija oko 100 m².

Tel: 024/ 530 - 107 ili 064/ 261 – 8022

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Štovani čitatelji našeg i vašeg tjednika,

I dalje nastavljamo s objavljivanjem rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon koji ćemo objavljivati u svakom broju »Hrvatske riječi«.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKARIJEČ

Nama je dovoljno
da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadordev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Raspored sprovoda i umrlice na Internetu:

www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Mogućnost odloženog plaćanja

PRIVATNO POGREBNO PODUZEĆE

"URNA"

A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

PODUZEĆE ZA PRODAJU
POGREBNE OPREME
PRIJVOZ I CEREMONIJAL
POKOPA

Tel.: 024-558-011

Cyjećara:
Tel.: 024/557-130

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavljaštava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb,

važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno

- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)

- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS